

BLÅ BERETNING 2018

SYDSLESVIGSK FORENINGS 42. LANDSMØDE
10. NOVEMBER 2018 I HUSUM

INDHOLD

Formandens beretning ved Jon Hardon Hansen	3
Beretning fra Kulturudvalget ved formand Knud Ramm-Mikkelsen	23
Beretning fra Teater- og koncertudvalget ved formand Tine Bruun Jørgensen	27
Beretning fra Årsmødeudvalget ved formand Gitte Hougaard-Werner	30
Beretning fra Billedsamlingsudvalget ved formand Erik Fredens	37
Beretning fra Danevirke Museum ved museumsleder Nis Hardt	40
Beretning fra Det Humanitære Udvalg ved formand Leif Volck Madsen	43
Statistikker Medlemstal, medlemsbevægelser, alders- pyramider, mødestatistik og de tilsluttede organisationers medlemsstatus	47
Regnskab	54
Grønt Regnskab	99

Formandens beretning ved Jon Hardon Hansen

Tiden siden sidste landsmøde har været både turbulent og givtig for Sydslesvigsk Forening. Vi har oplevet en yderst stormfuld tid omkring projektet Mindretallets Hus og ret uforsonlige debatter om struktur i Samrådet. Men der har også været store gode nyheder på næsten alle SSFs arbejdsområder. Danevirke er blevet verdenskulturarv, vi har fået dobbelt statsborgerskab til mindretalsmedlemmer, vi har under årsmøderne haft besøg af både statsministeren, ministerpræsidenten, Folketingets formand, landdagspræsidenten og andre højtstående gæster, underskriftsindsamlingen til Minority SafePack er nået i mål, vi er kommet videre med SSFs foreningsudvikling, forberedelserne til det store jubilæumsår 2020 skrider frem på begge sider af grænsen, Tyskland har fået en ny mindretalskommitteret efter måneders dødvande ved regeringsdannelsen, SSF og Skoleforeningen har besluttet at arbejde tættere sammen, og Samrådet tager fat på jordnære forbedringer af samarbejdet. Mere om disse emner senere i denne beretning.

Og samtidig er det solide hverdagsarbejde i SSF, som foreningen er til for, selvfølgelig fortsat på alle planer. Selvom årets højdepunkt indenfor kulturen, Kim Larsen-koncerten, har måttet aflyses på grund af sygdom, har vi atter kunne tilbyde en sæson med masser af kulturelle highlights, der har sat dansk kultur i højsædet i Sydslesvig. Der har været mere end 119 professionelle kulturarrangementer med over 10.600 deltagere, som vi kan være rigtig stolte af. Deriblandt var 55 børneteaterforestillinger for mere end 2.600 børn - en god investering i fremtiden. Mere om dette i de kulturelle udvalgs beretninger.

Fra det Humanitære Udvalg hører vi, at nogle af vores 40 ældreklubber har sværere ved at tiltrække folk, og værestedet i Flensborg er døende. Det er jo lidt kedeligt for dem, der engagerer sig i dette arbejde. Men alt i alt må vi dog konstatere, at dette ikke nødvendigvis er en dårlig nyhed for vores menige medlemmer. For essensen er, at de ældre i dag har så meget at tage sig til, så mange tilbud at vælge imellem og så mange andre sociale kontakter, at nogle fravælger ældreklubberne. Dem, der stadig sætter pris på fællesskabet dér, må dog ikke undvære det af den grund. Med i alt 784 møder med knap 13.000 deltagere er klubbernes og udvalgets aktivitetsniveau stadig højt.

Det er det også fortsat i vores basisarbejde, der er hjertet i SSFs aktiviteter. Alene i 2017 har distrikterne og amterne gennemført 1.632 store og små møder med 48.629 deltagere. Så det siger sig selv, at den øverste interesse for enhver SSF-ledelse kun kan være at sikre vores mange engagerede frivillige rundt omkring de bedst mulige betingelser.

Foreningsudvikling

I godt to år nu har SSF været ude i en foreningsudviklings-proces. Det har været genstand for sidste landsmøde og er blevet fulgt op. Distrikter, amter, hovedstyrelsen, forretningsudvalget, generalsekretariatet og amtskonsulenterne har i det sidste år været optaget af at videreudvikle vores basisarbejde.

Udfordringerne er store netop i en tid, hvor flere og flere ikke har overskud, tid eller vilje til at udføre et stykke frivilligt arbejde eller deltage i foreningslivet. Mange foretrækker den solitære fritidsbeskæftigelse frem for det folkelige fællesskab i en dansk kulturforening som Sydslesvigsk Forening.

I alle hjørner og kroge af SSF er der blevet drøftet og diskuteret foreningsudvikling. Om det har været i "tænketaenken", indenfor de tre arbejdsgrupper "Intern kommunikation & samarbejde", "De unge & de nye" og "Landsmødet & bestyrelsesarbejdet", på hovedstyrelsesseminaret i starten af året på Jaruplund Højskole eller til forskellige generalforsamlinger. Der er ikke det sted inden for foreningen, hvor engagerede og dedikerede ildsjæle ikke har gjort sig overvejelser over, hvordan SSFs kerneopgaver løftes ind i det ny årtusind på en tidssvarende måde, så tradition og fornyelse, ledelse og administration går endnu bedre i spænd.

Der er blevet tænkt mange tanker for at udvikle nye ideer og arrangementer. I den sammenhæng prioriteres samarbejdet på tværs af foreninger og organisationer højt. Der er i SSFs basis et udpræget ønske om et tættere samarbejde med skolerne og de andre foreninger og institutioner. Fra nogle regioner på vestkysten er der blevet fremsat ønske om et tættere samarbejde med SdU helt hen til en administrativ Kooperation. SSFs ledelse følger dette op ved at intensivere kontakten til de andre organisationers ledelser. Vi har i år blandt andet mødt SSWs landsstyrelse, og vi har siddet sammen med Skoleforeningens styrelse, som vi fremover vil møde halvårligt på ledelsesplan.

Der har også været et ønske om at få bedre redskaber til at fremme denne kontakt, deriblandt en velkomstpakke til nye forældre hhv. medlemmer, nyt info-materiale om SSF og en PowerPoint-skabelon til brug i børnehaver og skoler. Denne computer-præsentation er blevet fremstillet af en arbejdsgruppe. Under sloganet "Fællesskab gør stærk" henvender vi os

med nyt informationsmateriale til nye forældre i børnehaver og skoler og hverver for et SSF-medlemskab som "Basispakken til det danske mindretal" for de voksne. Eleverne i første klasse har fået en stofpose med sloganet og en infofolder, der har kunnet suppleres med materiale fra amterne. Et ønske, der hidtil ikke har kunnet indfries, er en institutionalisering af forældre- og foreningsambassadører på skolerne; det fortsætter vi med at arbejde for.

Udover at styrke sammenhængen i mindretallet er målet for dette selvfølgelig også at øge SSFs medlemstal. Med stolthed kan man konstatere, at det lige siden hvervekampagnen startede i 2004 er steget støt, så godt en tredjedel af mindretallets medlemmer i dag er medlem af kulturforeningen. Rekrutteringen af nye medlemmer er stadigvæk en vigtig opgave, hvis SSF skal nå op på 20.000 medlemmer i løbet af de næste godt og vel fem år.

Et emne, der har været oppe i drøftelserne, har også været, om SSF skal oprette en egen ungdomsafdeling. Svaret har været nej, men vi er enige om, at unge, der gerne vil beskæftige sig med dansk kultur på den ene eller andet led, skal have tilbudt økonomisk og organisatorisk støtte til det. Så muligheden er der, og det er op til os alle at sørge for, at de unge ved, at de kan få opbakning, hvis de vil gennemføre det ene eller andet projekt, der interesserer dem.

Synlighed på de sociale medier er en vigtig ting, hvis man vil komme i kontakt med de yngre. Derfor har også Facebook og Instagram spillet en væsentlig rolle i drøftelserne. I overvejelserne indgik en digital kulturapp og en modernisering af foreningens hjemmeside. I mellemtiden er der til sæsonstarten blevet oprettet en egen facebookside for SSFs kulturtilbud, da både

kulturfondet og pressetjenesten vurderer, at en sådan har fordele frem en solitær app. Den nye hjemmeside bliver bygget lige for tiden og ventes at stå klar snart. I denne sammenhæng vil amternes facebooksider komme til at spille en større rolle. Desuden fortsætter kulturfondet med at lægge arrangementer med særlig appel til unge op på Instagram.

Foreningens struktur har også været drøftet på de møder, der har fundet sted siden sidste landsmøde. Her er man kommet til den konklusion, at SSFs strukturelle opbygning omkring beslutningsorganerne landsmødet, hovedstyrelsen, forretningsudvalget, amtsstyrelser og distrikter ikke skal forandres. Det er fortsat sådan, at distriktsbestyrelserne suverænt selv afgør, om de vil fusionere med et eller flere nabodistrikter. Det samme gælder for eventuelt to amters forestilling om at slå sig sammen. På hovedstyrelsesseminaret besluttede man dog, at SSFs organisationsudvalg skal have flere medlemmer, der udpeges af amterne. Udvalget skal kigge på, om vedtægterne bør tilpasses i forhold til den virkelighed, foreningen befinder sig i dag.

Mht. landsmødet er der blevet ytret ønske om fornyelse for at øge de delegeredes lyst og interesse for at deltage i det. Man har foreslået kortere og mere debatskabende beretninger, som man ellers anser for at være de store tidsrøvere. De mundtlige beretninger fra formand og udvalgsformænd burde ikke gentage men supplere deres udsendte skriftlige beretninger og være mere fremadskuende end tilbage-skuende. Drøftelsen af aktuelle og relevante emner burde foregå i grupper af 15-20 delegerede. Man ønsker flere sange og kulturelle indslag også i den satiriske genre, og man kunne

tænke sig, at forretningsudvalget sidder nede på gulvet som de delegerede. Alle disse forslag vil være med til at gøre landsmødet længere men til gengæld, mener man, mere levende og indholdsrigt.

En yderligere konklusion på drøftelserne – og ikke mindst også af den interne debat omkring projektet Mindretallenes Hus – har været, at den interne kommunikation fra forretningsudvalget til hovedstyrelsen, fra hovedstyrelsen til amtsstyrelserne og fra amtsstyrelserne til distrikterne skal styrkes. Et tiltag i den forbindelse er et elektronisk nyhedsbrev, som generalsekretæren udsender til hovedstyrelsen efter FU-møder, såfremt der er relevante ”åbne” emner at berette om. Det fortrolige er forsat forbeholdt den lukkede del på hovedstyrelsesmøderne. Det er endvidere besluttet, at forretningsudvalget mødes med amtsstyrelserne hvert andet år eller efter behov for at drøfte situationen i amtet og i amtets distrikter. Indtil videre har FU i løbet af foråret og sommeren besøgt fem ud af de syv amtsstyrelser. Alle møder har været gode og nyttige. Man fik lejlighed til at lære hinanden bedre at kende, udveksle synspunkter, drøfte udfordringer samt blive informeret om stort og småt i amterne.

Desuden arbejder SSFs nye kommunikationschef Lars Bethge på at styrke informationsstrømmen og mediekontakten både internt i SSF og eksternt til medierne og offentligheden. Vores medlemmer orienteres fortsat ”analogt” i form af KONTAKT, og beslutningstagere i Danmark får videre hen Sydslesvig Magasinet, som vi laver i fællesskab med Flensborg Avis og andre danske organisationer. Hovedstyrelsen har dog sagt ja til at stoppe udgivelsen af Sydslesvigsk Årbog. Dette meget klassiske

format, som tiden er løbet fra, erstattes fra og med landsmødet 2018 af et lille hæfte, som giver et komprimeret overblik over årets vigtigste emner i SSF og mindretallet. Årsagen til denne beslutning er, at de betydelige ressourcer til årbogen kan bruges mere effektivt på moderne tryksager og især at udbygge det digitale informationstilbud, hvor vi har et stort efterslæb. SSFs amter og tilsluttede organisationer, der hidtil har præsenteret deres arbejde i årbogen vil få mulighed for at lægge disse informationer på den nye SSF-hjemmeside, såfremt de ikke har en egen.

SSF har mange bolde i luften i forhold til foreningsudviklingen. Nu gælder det at omsætte tanker og ideerne ude i amterne og distrikterne, så medlemmerne kan få gavn og glæde af dem og inspireres til at fortsætte med at tænke nye ideer. FU kan naturligt nok ikke blande sig i, hvad man lokalt ønsker at arbejde med. Og der er også vidt forskellige eksempler på, hvad der virker godt. Der er distrikter, som klarer sig rigtig godt med mere klassiske arrangementer og andre, som klarer sig fint med en betydelig fornyelse af tilbuddet. Det vi kan, er at lytte til behov og bekymringer og skabe så gode rammer som muligt for, at vores basis trives. Det vil vi også fortsætte med at gøre.

Forsamlingshusene

På en smuk forårsdag, den 8. maj i år, skinne solen fra en skyfri himmel, da det renoverede Skipperhus i Tønning ganske festligt blev genindviet under deltagelse af godt og vel 60 gæster og Ejdersteds kvindekor. I Skipperhusets baggård ligger så tillige den nyrenoverede lejrskole, som har stået klar til udlejning siden sommer 2017, og som atter frekventeres flittigt af skoleklasser fra Danmark og Tyskland.

Indvielsen var oprindeligt planlagt til sommer 2017, men blev forsinket med ti måneder, fordi man under saneringen opdagede råd i tagets bjælkekonstruktion. Det fordyrede det hele med 250.000 €, så hele moderniseringen kom op på rundt regnet 1,3 mio. €. Men det har været det hele værd. Ejdersted amt har fået et nyt kraftcenter for det danske arbejde ikke kun i Tønning men på hele Ejdersted. Takket være en bevilling på ca. 800.000 € fra Berlin og et tilskud fra Tønning kommune, er det lykkedes SSF at finansiere saneringen.

Et projekt, der venter på en større renovering, er Slesvighus. SSF har søgt Sydslesvigudvalget om midler til at indrette nye foreningslokaler på 1. sal til brug for bl.a. de unge i Slesvig og Gottorp amt. En ny lejeaftale med byen indebærer, at Schleswig-Holsteinisches Landestheater fortsætter med at gennemføre forestillinger i den store sal foreløbig til og med 2021.

I øvrigt er der fortsat en lang række af SSFs forsamlingshuse, der trænger til en modernisering. Men ifølge Ejendomsudvalget og generalsekretariatet ville en nødtørftig renovering af alle kulturhuse ligge på omkring én million euro.

Årsmøderne 2018

Mindretallets folkemøde, Årsmødet, blev tilsmilet af godt vejr og besøg af en lang række højtstående politikere fra Danmark og Slesvig-Holsten. Statsminister Lars Løkke Rasmussen, udenrigsminister Anders Samuelsen, Folketingets formand Pia Kjærsgård, kulturminister Mette Bock, ministerpræsident Daniel Günther såvel som landdagspræsident Klaus Schlie havde sammen med en lang række folketingspolitikere, herunder Sydslesvigudvalgets medlemmer, fulgt SSFs invitation til at deltage og tale ved Årsmødet.

Også i år blev de nære og stærke bånd mellem mindretallet og Danmark og de venskabelige relationer til flertalsbefolkningen italesat og bekræftet på de 34 eftermiddags- og aftenmøder, friluftsmøderne og andre arrangementer denne weekend. Spændvidden af disse mange forskellige arrangementer vidner om, at vores basis både er sig traditionerne bevidst og samtidig er i stand til at finde nye veje for at samle så mange mennesker som muligt i denne weekend, hvor fællesskabet står i højsædet. Det blev til i alt næsten 20.000 deltagere, så jeg mener, at vi både kan være stolte af kvaliteten og kvantiteten af Årsmøderne 2018.

I Egernførde var der dog nogle forældre på den lokale skole, der var utilfredse med den repræsentant for det officielle Danmark, der talte til mødet dér, og gav udtryk for dette ved fredelig protest. Derfor er der grund til her at slå fast: Naturligvis modtages og behandles alle gæster, SSF inviterer til Årsmøderne, med den respekt, værdighed og høflighed, som byder sig for en vært. Vi kalder alle mand af huse til i fællesskab at mødes om den danske sag og de værdier, som det danske og nordiske livs- og menneskesyn bygger på. Dertil hører også frihed for Loke såvel som for Thor.

Danmarks fødselsattest – Danevirke

Den 30. juni blev Danevirke og Hedeby optaget på UNESCOs verdensarvsliste. Nøjagtig den dag kl. 16.34 vendte UNESCOs komité på deres møde i Bahrain tommelfingeren opad og blåstemplede den ansøgning, som "Archäologisches Landesamt" bl.a. sammen med SSF havde formuleret og indsendt. Vi kan være særdeles stolte af den store rolle, SSFs museumsleder Nis Hardt har haft for at denne drøm efter 14 års ihærdige bestræbelser er blevet til virkelighed.

Straks dagen efter blev anerkendelsen festligt markeret med en pressekonference uden for Danevirke Museum under tilstedeværelse af bl.a. Slesvig-Holstens kulturminister Karin Prien. At den fandt sted i Dannevirke og ikke i Hedeby, der for den tyske offentlighed ellers står i centrum for opmærksomheden, viser, hvor stor en vægt vores tyske partnere tillægger SSF og vores museum.

For os danske kan der slet ikke være tvivl om, hvor stor en kulturarv Danevirke er. Mens Danmarks dåbsattest står i Jelling, står kongerigets fødselsattest i Sydslesvig og minder danske som tyske, mindretal som flertal om danernes sydligste grænse omkring år 500 e.Kr. Denne historie er det nu SSFs opgave at fortælle under umådelig stor national som international bevågenhed. Der skal ikke være tvivl om, at det er en betydelig opgave for mindretallet at formidle og præsentere grænsevoldens historie på en attraktiv, tidssvarende og professionel måde under moderne museale forhold. Danevirke Museum ligesom Hedeby har efter anerkendelsen allerede bemærket et øget besøgstal i forhold til sidste år på mere end 50%.

Desforuden er der forpligtelsen til at vedligeholde og beskytte Valdemarsmuren, som er præget af erosion. Muren er ikke vores, men den står lige ved vores museum, og selvfølgelig føler vi et medansvar for at holde øje med, at denne ny verdensarv nu beskyttes. Derfor har vi været glade for, at delstatens kulturministerium til denne opgave har bevilliget 350.000 € i august måned, mens ejeren af Danevirke, amtet Slesvig-Flensborg, har besluttet at bevillige 135.000 € i 2019. Om det slår til for at sikre både konserveringen og en tidssvarende præsentation af Valdemarsmuren, må tiden vise.

Det korte af det lange er dog, at flertal og mindretal i Slesvig-Holsten sammen kan glæde sig over UNESCOs positive vurdering af ansøgningen. Det har været fremhævet, at Dannevirke i et nutidigt perspektiv ikke længere er en vold, der skiller danske og tyske, men tværtimod i dag danner en bro mellem Danmark og Tyskland, flertal og mindretal. Ikke mindst den kendsgerning, at flertalsbefolkningen er gået med til, at mindretallet alene står for formidlingen af voldens historie og betydning, selv om der er tale om et nationalt symbol, der om noget fortæller om adskillelsen mellem dansk og tysk, er et enormt bevis på den tillid, vi har til hinanden i dag.

Må det lykkes delstaten Slesvig-Holsten, amtet Slesvig-Flensborg, Danmark og Sydslesvigsk Forening at give verdensarven ved Slesvig den nutidige og præsentable ramme, som en sådan international udmærkelse kræver.

Grænselandet - UNESCO 2020

I det forgange år har SSF sammen med det tyske mindretals Bund Deutscher Nordschleswiger (BDN) ansøgt om at få det fredelige samliv i det dansk-tyske grænseland og mindretalsordningen anerkendt som immateriel UNESCO-verdenskulturarv under titlen "Samlivet mellem mindretal og flertal i det dansk-tyske grænseland."

Det var tidligere kulturminister Bertel Haarder, der sammen med BDN og SSF på et debatmøde under Årsmøderne i 2016 kom med forslaget, at grænselandet frem mod 2020-markeringen skulle søge om optagelse på UNESCOs liste over immateriel verdensarv, der blandt andet omfatter skikke, håndværkstraditioner, folkefester og meget mere, som man ikke lige kan tage fat på.

I marts måned bakkede Slesvig-Holstens regering og landdagen ansøgningen enstemmigt op. Derpå er den blevet videresendt til UNESCOs nationale komité i Berlin. Med de følgende ord anbefalede regeringen og landdagen i Kiel SSFs og BDNs ansøgning: "Det danske og det tyske mindretal i grænselandet har præget regionens identitet, og dets medlemmer er på mange områder brobyggere i det grænseoverskridende samarbejde."

Fra den danske kulturminister Mette Bock forlyder det, at Danmark ser positivt på dette fælles dansk-tyske initiativ.

Formanden for BDN, Hinrich Jürgensen, motiverer ansøgningen, idet han udtaler: "Vores fredelige og konstruktive samliv er i de seneste mange årtier løbende vokset, og tidligere tiders voldelige og uforsonlige konflikter forekommer yngre generationer uvirkelige. Derfor er det også vigtigt at minde om, hvor vi kommer fra, og at forholdene i dag ikke er en selvfølge. Anerkendelse som verdenskulturarv vil give os yderligere støtte til at sikre den kulturelle mangfoldighed også for kommende generationer."

Håbet om, at det må lykkes at få den fredelige sameksistens mellem danske og tyske i grænselandet blåstemplet som "uhåndgribelig" kulturarv senest 2020, når 100 året for folkeafstemningerne højtideligholdes hhv. markeres nord som syd for grænsen, er stort.

Samrådet

Samrådet gennemgik i det forløbne år en periode præget af heftig turbulens, der opstod i forbindelse med den kritik, der blev rettet mod SSFs håndtering af projektet Mindretallenes Hus.

Krisen fik SdU til at genfremsætte ønsket om, at et uvildigt udefrakommende konsulentfirma skulle se på mindretallets struktur hhv. belyse mulighederne for en bedre samarbejdsform mellem Samrådets medlemmer. Ungdomsforeningerne ser en systemisk fejl i mindretallets organisering, der er årsag til, at Samrådet med jævne mellemrum havner i samarbejdsproblemer. Da der heller ikke i denne ombæring kunne skabes konsensus omkring en gennemførelse af en strukturundersøgelse, overvejede SdU højlydt at melde sig ud af Samrådet.

Også SSFs hovedstyrelse var frustreret over, at Samrådet ikke kan enes om at skabe et organ, der har mandat til at agere på hele mindretallets vegne i overordnede fællesanliggender. Derfor besluttede man at kræve en afstemning blandt mindretallets medlemmer, der skulle klarlægge, om man ønskede en undersøgelse hhv. en strukturændring.

På Samrådsmødet inden sommerferien kunne man enes om den lavest mulige fællesnævner, nemlig at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal analysere, "inden for hvilke områder det giver mening at se nærmere på et tværgående samarbejde hhv. strukturudvikling. Dette oplæg fremlægges Samrådet, der så finder ud af, hvordan det kan omsættes." Endvidere opnåedes konsensus om, at Samrådets medlemmer internt ser på Samarbejdsaftalen med henblik på, om der skal nedsættes en ekstra Samarbejdsaftale-arbejdsgruppe.

På denne baggrund har SSFs repræsentanter i Samrådet indtil videre trukket kravet om en folkeafstemning tilbage.

Sydslesvigkonferencen

Samrådets tredje Sydslesvigkonference, som

denne gang blev holdt på Christianslyst, var den dårligst besøgte af alle. Her bliver Samrådet nok nødt til at se på konceptet både indholdsmæssigt og organisatorisk.

Formand Christian Jürgensens årsberetning, formand for Grænseforeningen Jens Andrezens indlæg om foreningens fremtid og udfordringer, strukturdebatten og Sydslesvigkanonen var årets livligt diskuterede hovedemner.

Samrådets arbejdsgrupper

Samrådet kan andet end at være uenig. Det viser de fire eksisterende arbejdsgrupper, der beskæftiger sig med en Sydslesvigkanon, "Oplev Sydslesvig"-projektet, strategigruppen til bevarelsen af Christianslyst og den nys nedsatte samarbejds-arbejdsgruppe. I alle grupper hersker der et vældig godt og tillidsfuldt arbejdsklima. Der opnås udmærkede resultater til gavn for hele mindretallet.

Rammekonventionen og 20 år sprog-pagten

SSF, SSW og Skoleforeningen tager hvert år stilling til, hvor langt forbundsrepublikken er kommet med at implementere Europarådets rammekonvention til beskyttelse af nationale mindretal.

Generelt har Tysklands mindretalspolitik udviklet sig i en positiv retning og således fremmet ligestillingen i Slesvig-Holsten. Delstatsregeringens sprogpoltiske handlingsplan fra 2016 styrker eksempelvis danskundervisningen i de offentlige tyske skoler og åbner op for, at dansk synliggøres i det offentlige rum og kan anvendes i kontakten med tyske myndigheder. Den første handlingsplan fokuserer derudover stærkt på det truede frisiske sprog. Vi forventer, at den fremover også vil have endnu stærkere fokus på det danske.

En særlig stor udfordring er fortsat at synliggøre mindretalssprogene i medierne. Dette blev også pointeret i Kiel, da Slesvig-Holstens mindretalskommitterede, Johannes Callsen, havde inviteret til at markere 20 året for Tysklands ratificering af Sprogpagten. Det er især op ad bakke, når det handler om at få de offentligt-retslige mediestationer som NDR til at efterkomme deres public service-forpligtelse overfor mindretallene i delstaten. Kravet er, at der laves radio- og TV-udsendelser om mindretallene og på deres modersmål.

Sprogpolitik

Med jævne mellemrum popper sprogdebatten op i avisspalterne nord som syd for grænsen. Der tales for meget tysk og for lidt dansk i det danske mindretal og dets institutioner. Emnet var også i fokus i forbindelse med en – meget sober – artikelserie om det danske og det tyske mindretal, som Kristeligt Dagblad offentliggjorde i løbet af vores sommerferie og som omfattede både ytringer fra Sydslesvig og fra danske politikere.

To ministres og en folketingspolitikers kommentarer gik på, at især nye udefrakommende medlemmer, der vælger mindretallets institutioner for deres børn, ikke får lært at tale dansk. Det kunne, hvis den udvikling fortsætter, gå hen og blive en grund til, at Danmarks bevilling på sigt reduceres og måske en dag helt bortfalder.

Flensborg Avis genoptrykte denne debat og bragte blandt andet også reaktioner fra Martin Henriksen, der er medlem af Sydslesvigudvalget for Dansk Folkeparti. Han har den holdning, at man skal sanktionere forældres manglende vilje til at lære dansk ved at ekskludere deres børn fra skolen. Det er et drastisk skridt, som vi ikke ville kunne bifalde. Desuden ville en

sådan sanktionsmulighed, der er legitim i de danske privatskoler i Danmark, stride imod den slesvig-holstenske skolelovgivning. Her vægtes barnets tarv altid højest.

Skoleforeningen er dog også opmærksom på den store udfordring at fastholde forældrene i, at de skriver under på, at mindst én af forældrene tilegner sig dansk. Der er nedsat en arbejdsgruppe i mindretallets pædagogiske forening, der skal udforme en sprogpolitik, der kan hjælpe nye som gamle forældre til at lære dansk mere effektivt.

SdU er allerede et skridt længere. Ungdomsforeningerne er ligeledes opmærksomme på problemet og har udarbejdet et papir om foreningens sprogpolitik. Heri understreges det, at "SdU ønsker at skabe en ny sprogkultur og styrke bevidstheden om dansk sprog i foreningerne og landsdelsorganisationerne." Frem til sendemandsmødet marts 2019 skal alle lokalforeninger under SdU beskrive, hvorledes de anvender dansk i forbindelse med den skriftlige og eksterne kommunikation, hvilket der er det aktive sprog i foreningen og endelig hvilken kontakt, foreningen plejer til Danmark.

Ovenpå sommerens sprogdebat har SSF lagt op til, at Samrådet drøfter en fælles overordnet sprogpolitik for hele mindretallet, for at styrke en effektiv indlæring og brug af det danske sprog. Man kan håbe, at den fornyede sprogdebat hjælper med til virkelig at sætte skub i en positiv sprogudvikling og ikke løber ud i sandet, som alle andre sprogdebatter i Sydslesvig.

Båndene til Danmark

Dobbelt statsborgerskab

Den 1. september 2015 trådte den ny indfødsretslov i kraft i Danmark. Den åbnede op for det

dobbelte statsborgerskab for danskere, der bor i udlandet. På initiativ af SSF har Folketinget vedtaget, at dansksindede tyske statsborger bosiddende i Sydslesvig siden den 5. juli 2018 kan søge om og få det danske pas. Hermed er der ved siden af Sydslesvigloven endnu en dansk lov, der gælder uden for Danmarks grænser.

Denne undtagelsesbestemmelse i indfødsretsloven vidner om den store vilje, Danmark har i at holde fast i sit mindretal. At medlemmerne af mindretallet har mulighed for at få det danske pas er en stor gave, der er med til at styrke båndene hen over grænsen. Regeringen, Indfødsretsudvalget og Folketinget fortjener stor ros for at gå med til at lempe kriterierne for opnåelse af dansk statsborgerskab, som ønsket af Samrådet. Alligevel vil ikke alle medlemmer af mindretallet kunne opfylde mindst to af de fire kriterier, der kræves for at få det danske statsborgerskab.

Er man født i Sydslesvig, taler dansk på et vist niveau, har gået på en dansk skole og har engageret sig i det frivillige arbejde inden for mindretallet, er kriterierne opfyldte. Dem må man vist konstatere, er der rigtig mange af de 50.000 dansksindede sydslesvigere, der lever op til. Om man så ønsker at få det danske statsborgerskab, er selvfølgelig en helt personlig afgørelse. Ingen bliver en mere eller mindre god dansk sydslesviger på grund af et pas.

Sydslesvigsk Forening takker Danmark for den håndsrækning hen over grænsen som undtagelsesbestemmelsen i indfødsretsloven er. Den åbner forhåbentlig op for, at mange Sydslesvigere får mulighed for at få opfyldt en længe næret drøm om at eje et rødbedefarvet dansk pas.

Sydslesvigudvalget

Kontakten til Sydslesvigudvalget har altid været tæt. Det er den også, efter at Anni Matthiesen har overtaget formandsstolen efter Kim Andersen.

Den ny formand har i løbet af året gjort en stor indsats for at sætte sig ind i mindretallets liv og færden. Dels ved at møde Samrådet udenfor de faste turnusser for derved hurtigere at lære organisationernes ledelser at kende. Dels ved at komme så tæt på mindretallets hverdag som muligt ved at følge en sygeplejerske i dennes arbejde blandt de ældre og ved at undervise eleverne på Vestermølle skole én dag.

Det er SSFs ønske, at det gode og tillidsfulde samarbejde med Sydslesvigudvalget og dets formand fortsætter.

Folketingsturen

Årets folketingsstur i midten af november var atter en stor oplevelse og succes for delegationen på 32 sydslesvigere, der tidligt om morgenen var draget fra Flensborg til København for at nyde godt af det varierede og altid fine program, Grænseforeningen sammen med SSFs generalsekretariat strikker sammen.

Folketingets præsidium inviterede som sædvanlig til frokost på Christiansborg, hvor talerne ved folketingets formand Pia Kjærsgård, SSFs formand hhv. Grænseforeningens formand Jens Andresen kom ind på de tætte bånd, der snart har eksisteret i 100 år mellem det såvel officielle som folkelige Danmark og mindretallet.

Det alsidige og informative program bød bl.a. på en orientering om Grænseforeningens arbejde, fremtid og ikke ubetydelige formue. Et vigtigt og positivt budskab i den sammenhæng var formandens klare udmelding om, at den

førhen store folkelige forening ikke opløses straks efter 2020 pga. det fortsat dalende medlemstal. Tværtimod vil man fastholde og udbygge oplysningsarbejdet om mindretallet i et endnu tættere samarbejde med vore organisationer.

På programmet stod også en tur til Sverige, hvor det blev til en besigtigelse af byerne Malmø og Lund samt et informationsmøde om Øresundsregionens udvikling og udfordringer. Turen afrundedes med en fin middag på Frederiksberg og et forrygende morsomt stykke musikteater "Platt-Form" på Betty Nansens anneks Edison.

Folkemødet

Folkemødet i Allinge midt i juni var velsignet med solskinsvejr alle dage. Over 100.000 deltagere, heriblandt et velrepræsenteret mindretal, deltog i demokratifestivalen.

Mindretallets Telt var i år flyttet fra Cirkuspladsen op til hovedvejen og ganske synligt for de mange forbigående på det sted. Debatmøderne, som Grænseforeningen, Sydslesvigudvalget, SSF og mindretallet stod for var alle stort set velbesøgte og præget af en livlig diskussionslyst. Balancen mellem nye debatører og gengangere i teltet og den brede vifte af aktuelle emner virkede med til et alsidigt og spændende program.

Flensborg Avis transmitterede en række debatmøder live på Facebook, og de kunne også ses via SSFs facebookside. Det, der trak flest mennesker ind i teltet, var ikke den åndelige føde, men den fysiske. Flere hundrede mennesker stod i kø for at kaste sig over det imponerende sønderjyske kaffebord. For andet år i træk gik mindretallet også i lanterneoptog gennem

Allinges gader med sang, musik og bannere og gjorde derved opmærksom på sin eksistens.

Der skal rettes en stor tak til Sydslesvigudvalget for, at man over en periode på tre år har bevilliget to millioner kroner til finansiering af mindretallets repræsentation på Folkemødet. Det koster at sende 60 gymnasieelever og ca. 25-30 personer fra mindretallets foreninger og organisationer til Bornholm i fire dage. Men det har været hver en øre værd. Ikke mindst de unges tilstedeværelse på festivalpladsen med sydslesvigsk selvbevidsthed og godt humør er ubetalelig.

Kronprinsen 50 år

I anledning af Hans kongelige Højhed Kronprins Frederiks 50-års fødselsdag den 26. maj 2018 var SSFs og Samrådets formand inviteret til audiens dagen før på Frederik VIII's Palæ, som er kronprinsparrets private bolig. Under audiensen havde delegationen fra Sydslesvig lejlighed til at gratulere og overrække tre bog-gaver om mindretallet bl.a. "Konger, Flensborg og Sydslesvigs danske mindretal."

Genforeningen 2020

Den 5. oktober 2017 vedtog Det Sønderjyske Præsidium kommissoriet for "Markeringen af Genforeningsjubilæet i 2020". Det lyder som følger:

"I 2020 markeres 100-året for Sønderjyllands genforening med Danmark. Præsidiet ønsker en **værdig, festlig og synlig** markering af jubilæet med bred folkelig deltagelse. Markeringen skal styrke bevidstheden om genforeningens skelsættende politiske og kulturelle betydning for hele det danske samfund, for den nationale selvforståelse og for et bæredygtigt venskab til nabolandet Tyskland, både i Søn-

derjylland og i hele Danmark. Kendskabet til det historiske forløb omkring indlemmelsen af Sønderjylland i Kongeriget skal øges, og det europæiske perspektiv i netop det dansk-tyske grænseland skal tydeliggøres. Markeringen skal samtidig bidrage til en positiv og **nutidig profilering af det sydlige Danmark**. Præsidiets tilstræber et **attraktivt, synligt og sammenhængende program af berigende oplevelser** på lokalt, regionalt og nationalt niveau i hele Danmark, som hovedsageligt finder sted fra og med en **markant optakt** i starten af 2020, fremhæver afstemningsdagene i februar og marts og når sit **officielle højdepunkt på de historiske mærkedage 10.-12. juli i Sønderjylland.**”

På sit møde den 9. april 2018 på Schackenborg Slot blåstemplede præsidiets syv kommunale og fire landsdækkende fyrtårnsprojekter: Skibelund Krat i Vejen kommune. Genforeningsparken i Aabenraa kommune. Zeppelin-Basen ved Soldaterskoven i Tønder kommune og Grænsestien i Esbjerg kommune blev godkendt som permanente markeringer af 2020 jubilæet. Tre kulturelle fyrtårnsbegivenheder med kommunal forankring er en rockkoncert på Kær Vestermark i Sønderborg kommune, en sangerfest på Skamlingsbanken i Kolding kommune og endelig et dansk-tysk teaterprojekt ”Romeo og Julie” i Haderslev kommune. De fire fyrtårnsprojekter i det øvrige Danmark er ”Genforeningen i Hovedstaden” som tema for Golden Days i København. En ny opera om H.P. Hanssens liv og skæbne ved Opera på Grænsen. Et landsdækkende temaløb med royalt aftryk ved Dansk Atletik Forbund og sluttelig et landsdækkende sangprojekt ved Sangens Hus.

I september måned har Kulturministeriet og

Folketinget afsat en pulje på 8 mio. kr. til markering af 100-året for Genforeningen. Seks millioner kroner kan søges indenfor dette år 2018, mens de resterende to millioner kroner kan søges i 2019. Folkeoplysende foreninger og kulturelle institutioner i Danmark og Slesvig-Holsten kan søge midler til formidlende og folkeoplysende aktiviteter med udgangspunkt i Danmarks og det dansk-tyske grænselands historie, der skal styrke den danske befolknings kendskab til Genforeningens betydning både aktuelt og historisk.

Mindretallets organisationer og Grænseforeningen er godt i gang med at planlægge arrangementer, projekter, bogudgivelser, dokumentarfilm, udstillinger, foredrag m.m.

2020 syd for grænsen

I løbet af året nedsatte landagen i Kiel under landsdagspræsident Klaus Schlie et tilsvarende gremium syd for grænsen under navnet ”2020-Komitee”. Det holdt sit første møde den 18. april 2018 i Kiel. Formanden for BDN, Hinrich Jürgensen, og SSFs formand repræsenterer det tyske hhv. det danske mindretal i komiteen.

Slesvig-Holsten festligholder af forståelige grunde ikke 2020 begivenheden på samme måde som Danmark, men markerer naturligvis afstemningsåret. Komiteen koordinerer og afstemmer så vidt det er muligt sine aktiviteter i 100-året for folkeafstemningen med Det Sønderjydske Præsidium.

Den tyske komité lægger fokus for markeringerne i 2020 indenfor følgende tre hovedoverskrifter:

- Et historisk tilbageblik og et bidrag til en bevidstgørelse af et fælles og mangfoldigt Sles-

vig-Holsten som sikrer grænseregionens kulturelle identitet.

- Den internationale dimension og de folkeretlige aspekter ved folkeafstemningen og beskyttelsen af de nationale mindretal.
- Det grænseoverskridende samarbejde og den interkulturelle udveksling mellem Tyskland, Slesvig-Holsten og Danmark.

Den 13. juni 2018 underskrev desuden Danmarks udenrigsminister Anders Samuelsen og Tysklands dito Heiko Maas en ny aftale om et dansk-tysk venskabsår i 2020. Kulturvenskabsåret skal fejres og udvide det i forvejen stærke naboskab mellem landene.

Heiko Maas udtalte under sammenkomsten i Berlin, at Tyskland og Danmark er gode naboer. De er tætte og fortrolige partnere i Europa og i verden. Mindretallenes forhold på begge sider af grænsen er forbilledlige. Derfor er han særligt glad for, at vi i 2020 fejrer det dansk-tyske venskab på begge sider af grænsen.

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at der på alle politiske niveauer i Danmark som i Tyskland bliver sat alle sejl til for, at året 2020 bliver et uforglemmeligt år både historisk, kulturelt, politisk, folkeligt og mellemfolkeligt.

Grænseforeningen

Foreningens fremtid

Grænseforeningen har nedsat et udvalg, der under titlen "2020, og hvad så?" skal beskæftige sig med foreningens fremtid efter 100 året for Genforeningen. Til den drøftelse inddrog foreningen også det danske mindretal under en konference på Christianslyst den 14. april.

Der er ikke nogen som helst tvivl om, at Grænseforeningen er en vigtig folkelig medspiller for

mindretallet. Det bånd, der har været og stadigvæk består mellem de danske syd for grænsen og de danske nord for grænsen, har gennem de sidste 100 år været uundværlig for, at de dansksindede i de sidste tre generationer har kunnet have føling med det til enhver tid aktuelle Danmark.

Grænseforeningens mange lokalforeninger har lige siden 1920 fungeret som SSF-distrikternes venskabsforbindelser og udgjort den folkelige ramme inden for hvilken danske nord og syd for grænsen har kunnet og stadigvæk mødes. Skal de danske syd for grænsen holdes ajour og have fingeren på pulsen om, hvad der rører sig i Danmark helt aktuelt på det kulturelle, politiske og samfundsmæssige plan, så er det analoge og ikke blot det digitale møde uundværligt.

For nogle år siden besluttede Grænseforeningen at gå fra at være en pengeindsamlende organisation til udelukkende at være en oplysende forening. Satsningen at fokusere sine ressourcer og sin energi på oplysningsarbejdet i Danmark har vist sig at være rigtig. Den positive effekt af den kæmpestore folkeoplysende indsats, Grænseforeningen yder og har ydet alle årene siden 1920, har en nylig undersøgelse gennemført blandt 3656 rigsdanskere bekræftet.

Konsulentfirmaet Moos-Bjerrers undersøgelse fra 2018 viser, at 90 procent af de spurgte har hørt om det danske mindretal. Glædeligt er, at undersøgelsen viser, at 76 procent af de 15- til 19-årige har hørt om de danske i Sydslesvig. Naturligvis er der flere grunde til, at rigsdanskerne har en viden om, at der findes et mindretal syd for grænsen. Især medierne samt skole- og uddannelsesforløb er væsentlige kilder til formidling af den viden. Ikke desto mindre

er Grænseforeningens mangeårige oplysningsindsats sammen med mindretallets en uundværlig brik i det nødvendige informationsarbejde, der fortværende skal ydes.

Der er også ud over 2020 brug for en aktiv og engageret Grænseforening, der under samme navn og formålsparagraf virker for "at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur." Oplysning styrker båndene mellem mindretallet og det folkelige Danmark, mens det personlige møde sikrer et levende og aktuelt billede af tidens danske kultur og Sydslesvigs virkelighed.

Analysebureauet Moos-Bjerrers undersøgelse dokumenterer, at forestillingerne blandt danskerne om det danske mindretal ikke stemmer helt overens med realiteten. Ifølge analysen forestiller 78% sig, at medlemmerne af mindretallet taler flydende dansk. 76% mener, at mindretallet følger danske medier dagligt, mens 77% tror, at medlemmerne er født ind i mindretallet. Der er med andre ord fortsat brug for, at Grænseforeningen og mindretallet informerer om mindretallets liv og færden.

Det er ikke manglen på oplysningsopgaver, der truer Grænseforeningen, men det er det støt faldende medlemstal, som nærmer sig de 10.000. Alligevel er SSFs holdning den, at Grænseforeningen uanset antallet af betalende medlemmer bør fortsætte med at fylde sin formålsparagraf med liv og indhold. Den brede vifte af oplysende tiltag, som Grænseforeningens sekretariat til dels i samarbejde med forskellige danske oplysningsforbund, Sydslesvigudvalget og mindretallet gennemfører, kan slet ikke undværes. Den mangefacetterede informations-

formidling, Grænseforeningen lægger navn til, vil der være brug for de næste mange årtier, ikke mindst set i lyset af den stigende globalisering, der truer bevidstheden om det nationale betydning for den enkeltes identitet.

For at kunne formidle et autentisk billede af mindretallet har Grænseforeningen ønsket at komme endnu tættere på mindretallets hverdag. Derfor blev anmodningen om at blive optaget i Samrådet efterkommet. Grænseforeningen har i dag en observatørstatus med alle rettigheder på nær stemmeret.

Endvidere har SSFs hovedstyrelse givet Grænseforeningen lov til at foretage en undersøgelse blandt kulturforeningens især nye medlemmer. Det, man ønsker svar på, er spørgsmålet om, hvad nye medlemmer af mindretallets organisationer har af motiver for at søge optagelse, samt hvilke forventninger disse har til et engageret liv i mindretallet. Grænseforeningen ønsker at få svar på, "Hvem er vi? Hvad er vores motiv for at være danske? Hvad er værdierne i det særligt danske?" Konsulentfirmaet Moos-Bjerre er blevet hyret til at indhente svarene især blandt Skoleforeningens, SSWs og SdUs medlemmer. Svarene agter Grænseforeningen at bruge som argument for, at det giver mening for rigsdanskeren at støtte danskheden i Sydslesvig ved at søge optagelse i den nationale forening.

Finn Slumstrup

Grænseforeningens tidligere formand Finn Slumstrup døde den 5. juli på Ærø og blev begravet på kirkegården i Æreskøbing. Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at med Finns død har det danske mindretal i Sydslesvig mistet en meget god og engageret ven. Hans lidenskabelige indsats for bevarelse og fremme

af det danske og det nordiske livs- og menneskesyn syd for grænsen er prisværdigt.

Som formand for Grænseforeningen så han sin forenings fremtid i at styrke folkeoplysningsopgaven om mindretallets eksistens blandt danskere i Danmark. Hans og hans forenings visionære fremsynethed blev honoreret af Kulturhusenes Pris med "Den gyldne skovl", som han fik tildelt 2014, det år han stoppede som formand.

Der er meget, Sydslesvigsk Forening, ja hele mindretallet, kan takke Finn Slumstrup for. Ikke bare i de ni år, han var formand for mindretallets folkelige bagland i Danmark. Han var seriøst optaget af, som han sagde: "at vise danskerne, at det danske mindretal er lyslevende nutid". Han talte kærligt om Sydslesvig som et fascinerende sted og slog fast, at Sydslesvig er Danmarks forhave. Danmark, som han sagde, "begynder der, hvor nogen taler dansk, og det må holdes levende."

I et interview i anledning af hans 75-års fødselsdag, sagde han om sig selv, at han altid har haft en række bolde i luften. Én af de mange bolde, han har jongleret med, har været det danske mindretal. Det er Sydslesvigsk Forening ham meget taknemmelig for.

Mindretalsrådet i Tyskland

Mindretalsrådet har afholdt to møder i marts og i september i år. Det er planlagt at mødes med forbundsstatens nye mindretalskommitterede dr. Bernd Fabritius i slutningen af september. Han er født i Siebenbürgen i Rumænien i 1965 og udvandrede til Tyskland i 1984, hvor han studerede jura og statskundskab i München. Han er medlem af CSU og har siddet i Forbundsdagen fra 2013 til 2017.

Mindretalsrådets sekretær, som mellem møderne gør et stort opsøgende kontaktarbejde i forhold til en lang række forbundspolitikere og ikke mindst partiernes gruppeformænd, planlægger bl.a. et møde med den ny indenrigs- og hjemstavnminister Horst Seehofer. Den 7. november deltager Mindretalsrådet i fejringen af 30 års-jubilæet for oprettelsen af institutionen mindretalskommitterede i Tyskland.

På rådets dagsorden står stadigvæk ønsket om, at hver fraktion i Berlin udpeger en mindretalsmand (Minderheitensprecher/ordfører) for at styrke mindretallenes politiske participation. Mindretallene har i en del år stillet en række krav om bl.a. at blive optaget i Tysklands forfatning, at der nedsættes en ekspertkomité vedrørende antiziganisme, at ikke kun delstaterne men også forbundsstaten tager ansvar for beskyttelsen af mindretalssprogene og deres synliggørelse i det offentlige rum og i medierne.

Mindretalsrådets sekretariat, ledet af Judith Solcina, er et velsmurt kontor, som i løbet af et årsværk overkommer en utrolig lang række administrative, organisatoriske og repræsentative opgaver sammen med rådets formand.

BMI - åbent hus

Den sidste weekend i august deltog Mindretalsrådet sædvanen tro i indenrigsministeriets årlige åbent hus-arrangement i ministeriets bygninger i Berlin. Vort mindretal var i år repræsenteret ved SSFs næstformand Gitte Hougaard Werner og vore to FU-bisidder Kirsten Futtrup og Annette Neumann.

Sammen med de tre andre nationale mindretal i Tyskland deler vi en stand, hvorfra der uddeles forskelligt oplysningsmateriale, tilbydes lokale kulinariske godbidder og samtaler til de

mange besøgende, der kommer ind fra gaden. Indenrigsminister Horst Seehofer og Forbundsrepublikkens mindretalskommitterede Bernd Fabritius fandt tid til at hilse på mindretallenes repræsentanter og få taget et par billeder.

Forbundspræsidentens borgerfest

I begyndelsen af september var mindretalsrådet for første gang repræsenteret ved forbundspræsidentens årlige borgerfest i parken bag slottet Bellevue i Berlin. Godt og vel 4.000 borgere, som alle engagerer sig i det ulønnede foreningsarbejde, var af Frank-Walter Steinmeier blevet inviteret til fest som en anerkendelse for deres frivillige indsats. Han takkede ved den lejlighed alle fremmødte ildsjæle for deres engagement og pointerede i den sammenhæng, at demokratiet lever af mennesker, der ikke spørger, hvad landet kan gøre for dem, men derimod spørger, hvad de kan gøre for landet.

I løbet af de to dage, parken var åbnet for i alt 19.000 gæster og borgere fra nær og fjern, besøgte mange hundrede mennesker mindretallenes stand, heriblandt Sachsens ministerpræsident Michael Kretschmer, hvis delstat var borgerfestens partner samt Berlins borgmester Michael Müller.

Især på baggrund af begivenhederne i Chemnitz i slutningen af august appellerede forbundspræsidenten i sin velkomsttale til, at man forsvarer de demokratiske værdier, retsstaten og den sociale fred i Tyskland, og at man ikke mindst står sammen i kampen mod racisme, højreekstremisme og den stigende vold mod jøder, sinti-romaer og flygtninge.

DFN – DialogForumNorden

DialogForumNorden har fået et nyt ansigt i sine rækker, nemlig den tidligere borgmester i Bil-

lund Preben Jensen, som sidder i forummet for Region Syddanmark som dens "særlige repræsentant" for det dansk-tyske samarbejde.

DFN er et vigtigt samtaleforum, som styrker det nære og tillidsfulde samarbejde henover grænsen men også samarbejdet mellem flertallene og mindretallene på hver side af den dansk-tyske grænse. Markeringen af 100 året for Genforeningen 2020 er bl.a. i disse år et fast punkt på dagsordenen lige som Mindretallenes Hus, der også efter SSF og det danske mindretals exit beskæftiger den tyske side meget. Spørgsmålet, hvorledes man sikrer EU-INTERREG programmet udover året 2020, drøftes. Også hvorledes man styrker og fremmer samarbejdet mellem Region Syddanmark og Slesvig-Holsten.

Et nyt og spændende projekt, DFN støtter, er etableringen af en dansk-tysk kulturrute under navnet "Kulturel mangfoldighed". Denne kultursti skal formidle det dansk-tyske grænselands kulturelle mangfoldighed og brogede historiske udvikling. Fikspunkter på ruten er eksempelvis Gottorp slot, Danevirke, Hedeby, Nissenhuset i Husum, Idsted, Kobbermølle, Flensborg bymuseum, Idsted-løven, det danske mindretals institutioner, ECMI, Nordfriisk Institut, de frisiske museer syd for grænsen. Nord for grænsen kunne det være Sønderborg Slot, det tyske museum, Dybbøl, Tinglev, Knivsbjerg, Tønder, Ribe etc. Et spændende projekt, som vi kommer til at høre mere om, senest i 2020.

FUEN, MSPI & Mindretallenes Hus

MSPI

Det lykkedes inden den 3. april kl. 24.00 at samle 1.215.876 mio. underskrifter til det europæiske borgerinitiativ Minority SafePack Initia-

tive. Heraf blev sluttelig 1.128.385 erklæret for gyldige.

Desuden skulle mindst en fjerdedel af EU's 28 medlemslande (7 i alt) opnå nationale minimumskrav af underskrifter, for at initiativet overhovedet kunne blive anerkendt af EU's kommission. Dette mindstekrav opfyldte endda 11 lande. Udover Rumænien, Bulgarien, Ungarn, Slovakiet, Spanien, Kroatien, Letland, Litauen, Slovenien, Italien også Danmark.

Hjemme i Danmark skulle der indsamles mindst 9.750 underskrifter; men man formåede at komme op på immervæk 12.197, hvoraf 11.736 var gyldige. Det flotte resultat kan man takke Grænseforeningen, BDN og SSF for.

I Tyskland var kravet 72.000 underskrifter. Der blev indsamlet godt og vel 18.000, hvoraf 17.493 var gyldige. De fire nationale mindretal havde sat sig målet at samle mindst 72.000 underskrifter. Det opnåede man langtfra, desværre. Det viste sig at være en stor hurdle for mange at aflevere de mange påkrævede personlige informationer – i en tid, hvor der er særlig fokus på databeskyttelse. Muligvis skyldtes flertalsbefolkningens motivation til ikke at støtte MSPI - på trods af, at både ministerpræsidenten og Landdagen på tværs af partiskel opfordrede til at bakke op - også den udbredte holdning, at Forbundsrepublikkens mindretal lever under gode forhold. Det stemmer dog kun til dels overens med virkeligheden. Ikke alle mindretal i Tyskland har det som blommen i et æg, som det er tilfældet med det danske. Tværtimod.

Samtidig må mindretallene gribe i egen barm og være så ærlige at indrømme, at man ikke formåede at mobilisere sine egne i tilstrækkelig grad til at samle underskrifter på gader og stræder,

gennemføre en slagkraftig oplysningskampagne og udforme en bred underskriftsindsamlingsstrategi. Særlig solidarisk med de mange mindretal i Europa, der drømmer om at leve under forhold, der bare nogenlunde minder om vores grænselands mindretalsmodel, er det ikke.

Facit er, at FUEN og vi selv især kan takke rumænerne og ungarerne samt deres mindretal for, at borgerinitiativet blev en succes, idet Ungarn alene samlede 527.686 og Rumænien 254.871 gyldige underskrifter. Spørgsmålet er nu, hvornår tiden er inde for FUEN til at aflevere MSPI-underskrifterne og dermed at skubbe næste fase af den politiske proces i gang. Da den nuværende EU-Kommission har afvist borgerinitiativet fra start, håber præsidenten på, at en ny sammensat Kommission efter valget til Europa-Parlamentet i juni 2019 vil være mere venligsinde overfor borgerinitiativet.

FUEN-præsidenten og MSPIs borgerkomité ønsker at mødes med EU-kommissionens præsident Jean-Claude Juncker og dennes første næstformand Frans Timmermans i slutningen af året. På baggrund af en drøftelse med dem vil man få en fornemmelse for, på hvilket tidspunkt det vil være taktisk klogt at aflevere den gode million underskrifter. Den siddende EU-kommissions holdning har fra start af været, at mindretalsanliggender er et politikområde, som udelukkende ligger inden for nationalstaternes ansvarsområde.

Sandsynligvis ender det med, at FUEN beslutter sig for at vente med at aflevere underskrifterne til efter EU-valget i håb om, at den ny EU-Kommission er langt mere imødekommende overfor de mindretalspolitiske krav, FUEN stiller, formuleret i nedenstående ni retskrav:

1. *EU skal udsende en anbefaling til medlemslandene om, hvordan man skal satse på at bevare og støtte den kulturelle og sproglige mangfoldighed.*
2. *Der skal laves en række programmer til støtte for små sprog.*
3. *Der skal etableres et center, som tager sig af de mange sprog inden for unionen.*
4. *EU's regionale udviklingsfonde skal også inkludere mindretal og støtte sproglig og kulturel mangfoldighed.*
5. *Der skal laves research om, hvordan mindretal bidrager positivt til landenes funktion.*
6. *Der skal tilstræbes ligestilling for mindretal uden statsligt tilhørsforhold (uden kin-state)*
7. *Der skal laves en EU-dækkende lov om copyright, så mindretallene i højere grad kan bruge service og medier på deres moders mål.*
8. *I mindretalsområderne skal der i højere grad være frihed til at lave egne medier, som også skal kunne modtages af alle.*
9. *Det skal sikres, at staternes regionale udviklingsprogrammer også kommer mindretallene til gode.*

Disse ni krav skal til høring i EU-Parlamentet inden Kommissionen endeligt tager stilling til, om og i givet fald hvorledes de skal implementeres i EU-lovgivningen.

Mindretallenes Hus

Den 15. maj i år besluttede et flertal i SSFs hovedstyrelse at stemme for forretningsudvalgets indstilling om at trække sig ud af projektet Mindretallenes Hus som ledende projektpartner. Indstillingen lød som følger: "SSF opgiver sit engagement som ledende projektpartner, trækker sig fra projektet og lægger op til, at FUEN og vore tyske samarbejdspartnere eventuelt

selv overvejer, hvordan de kan realisere visionen i Sydslesvig uden SSF, kun med vores ideelle støtte."

Indstillingen var en konsekvens af det negative forløb, som udviklede sig fra oktober-november 2017 og frem til foråret 2018. Kritikken, som blev ytret i pressen, Samrådet, SSF og Sydslesvigudvalget, rettede sig ikke så meget mod selve visionen Mindretallenes Hus. Den kunne alle organisationer i mindretallet se en mening med. Kritikken gik på, at foreningerne og institutionerne i Sydslesvig ikke følte, at SSFs ledelse havde informeret mindretallets medlemmer tilstrækkeligt om selve visionens indhold og idé. Man følte sig med andre ord ikke inddraget nok i processen omkring projektets realisering.

Et andet kritikpunkt var SSFs kalkulerede driftsudgifter på årligt ca. 55.000 € til pakhuset i baggården. Her frygtede Samrådet, at denne nye post på budgettet i SSFs regnskab tilsvarende ville mindske de til rådighed stående danske midler fra den globale bevilling til finansiering af de øvrige organisationers virke. Omvendt var der røster inden for SSF, der var bekymrede for, at driftsudgifterne ville reducere budgettet til foreningens kulturelle arbejde.

Endelig blev der sat spørgsmålstegn ved, hvorvidt det var nødvendigt at investere 2,7 millioner euro i renovering af det gamle pakhus. Man mente, at mindretallet havde rigeligt med mursten – også tomme mursten, der kunne fyldes med liv, som eksempelvis de mange ubrugte kvadratmetre på Dansk Centralbibliotek eller Christianslyst.

Artiklerne om Mindretallenes Hus fyldte nærmest dagligt Flensborg Avis' forsider og spal-

ter. Diskussionslysten om projektet afstedkom en lang række læserbreve på debatsiden i flere måneder. Det var med til overordnet at tegne et billede af Samrådet og det danske mindretal i dyb splittelse. Det var bestemt ikke noget kønt syn for udeforstående, især den danske offentlighed, regeringen og Sydslesvigudvalget. "Gefundenes Fressen" også for de danske medier, der beskrev uenighederne under overskriften "et fredens hus skaber strid og splid" blandt de danske syd for grænsen.

Også i Danmark var Sydslesvigudvalget og kulturministeren ikke enige om, hvorvidt projektet skulle støttes eller ej. Den ene sagde nej, den anden ja. Summa summarum blev projektet Mindretallenes Hus så politisk betændt en sag nord for grænsen, at Sydslesvigudvalget for første gang i dets historie deltog i debatten med et læserbrev. Man pointerede, at man havde givet afslag på at støtte renoveringen af pakhuset og fandt ikke, at SSF havde fremlagt et overbevisende driftsbudget på de løbende udgifter til Mindretallenes Hus.

Også kulturministeren så sig nødsaget til at gå ind i debatten men gjorde det klart, at det officielle Danmark hverken skal eller vil blande sig i mindretallets interne anliggender. Mette Bock ytrede klart og tydeligt, at hun understøttede projektet Mindretallenes Hus og ville støtte det med fem millioner kroner, såfremt hun kunne vinde et flertal for det på Christiansborg. Men forudsætningen for, at Danmark ville kunne bakke op om projektet var, at mindretallet var enig om, at ville realisere fredsprojektet.

Som nævnt i samme læserbrev var generalsekretæren og undertegnede inviteret til et møde den 9. januar 2018 i Kulturministeriet, hvor vi meddelte ministeren, at SSF ikke lykkedes med

at samle Samrådet bag projektet, og derfor ville foreslå SSFs hovedstyrelse på det ekstraordinære møde dagen efter, den 10. januar 2018, at droppe pakhusprojektet. På det ekstraordinære hovedstyrelsesmøde vedtog man at følge forretningsudvalgets forslag om, "at SSF dropper pakhus-projektet men bibeholder visionen om Mindretallenes Hus."

På Samrådsmødet den 12. februar enedes man om, at visionen Mindretallenes Hus var god. Det blev således efter en længere drøftelse besluttet, at SSF skulle indkalde til et møde i en nydannet arbejdsgruppe Mindretallenes Hus. På det første møde besluttedes det at lave en infolyer, der skulle sendes ud til mindretallets basis og oplyse om ideen bag mindretallets centre. Så vidt kom det dog ikke. Der var ikke opbakning til en oplysningskampagne i nogle organisationers styrelser.

Igen skabte sagen uenighed på de indre linjer, og igen stod der røg ud af avisspalterne, som var med til at belaste SSFs ellers gode og tillidsfulde forhold til Sydslesvigudvalget. Det var truslen om at forholdet mellem kulturforeningen og Danmark ville blive ødelagt, hvis man fortsatte med at engagere sig i projektet, der var årsag til, at SSFs hovedstyrelse den 15. maj 2018 besluttede at trække sig helt ud af projektet Mindretallenes Hus. Båndene til moderlandet må ikke svækkes. Tværtimod skal de dagligt styrkes og sikre det nationale, venskabelige og familiære sammenhold og fællesskab mellem SSFs medlemmer og vore landsmænd i Danmark.

Set i bakspejlet kan vi ikke andet end at indrømme, at det har været et fejlskøn at tro, at man kan tage udgangspunkt i tidligere beslutninger uden løbende at orientere og tage folk

med i den efterfølgende omsætningsproces. Personer skifter, politiske og økonomiske rammebetingelser skifter, og alle involverede har behov for en løbende orientering i en så betydningsfuld sag. Det har vi, især undertegnede og generalsekretæren, ikke taget tilstrækkelig højde for, hvilket vi har beklaget. Vi er glade for, at vi til sidst trods alt har fået landet sagen på en fornuftig måde.

Tyskland overtager førertrøjen

Også efter at det danske mindretal hhv. SSF klart har meldt sig ud af projektet, har der fra tysk side fortsat været interesse for at omsætte projektet Mindretallenes Hus i Flensborg. Der pågår samtaler mellem FUEN, Slesvig-Holstens mindretalskommitterede Johannes Callsen, forbundsregeringens mindretalskommitterede Bernd Fabritius og Flensborg by om, hvordan og hvorledes man kan realisere fredsprojektet og finde en alternativ bygning til pakhuset i byen.

Tysklands positive holdning til visionen blev bekræftet under forbundspræsidenten Frank-Walter Steinmeiers besøg i Flensborg den 5. oktober 2017. Under mødet i kampagnekontoret på Nørregade 78 blev han orienteret om projektet Mindretallenes Hus af FUENs præsident Loránt Vince, vicepræsident Dieter Küssner, bypræsident Swetlana Krätschmar, overborgmester Simone Lange, BDNs formand Hinrich Jürgensen samt SSFs formand og generalsekretær. Forbundspræsidenten tilkendegav sin støtte til projektet. Som Tysklands tidligere udenrigsminister har han et godt kendskab til Europas og verdens brændpunkter, som ofte også skyldes konflikter mellem mindretal og flertal. Derfor var han heller ikke sen til at erkende, hvordan Mindretallenes Hus ville kun-

ne bidrage med krisehjælp og inspiration på grundlag af den dansk-tyske mindretalsmodel netop i regioner, hvor konflikter mellem flertal og mindretal umuliggør en fredelig sameksistens.

FUEN kongressen

Kongressen blev i år afholdt i Leeuwarden i Vestfrisland, der er europæisk kulturhovedstad 2018. Ud over at programmet indeholdt et indblik i det vestfrisiske mindretals organisation, kultur, sprog, institutioner og medier, var et af hovedemnerne det succesrigt gennemførte borgerinitiativ MSPI.

På baggrund af den vellykkede underskriftsindsamling vedtog de delegerede et dokument omhandlende en pagt mellem mindretal og flertal, der skal sikre, at den sproglige og kulturelle mangfoldighed i Europa bevares og fremmes. Dokumentet pointerer, at MSPIs over 1 million underskrifter burde skabe lydhørhed i EU-institutionerne, de nationale parlamenter og regeringer, så basale mindretalsrettigheder både indenfor som udenfor EU vinder gehør og implementeres.

Et andet stort emne, som afstedkom en hel del diskussion både inden men ikke mindst på selve generalforsamlingen, var FUEN præsidiets ambitiøse mål at revidere og nyformulere ikke mindre end 40 artikler i organisationens vedtægter. Et helt nyt afsnit i vedtægterne skulle regulere alt omkring præsidentens beføjelser. Efter at man havde drøftet vedtægtsændringerne i godt og vel en halv time uden at have vedtaget ét eneste ændringsforslag, foreslog de delegerede præsidiets at nedsætte et vedtægtsudvalg, der inden næste kongres i Ukraine i 2019 skal fremlægge et nyt udkast til vedtægtsændringer.

På kongressen orienterede jeg generalforsamlingens delegerede om, at SSFs hovedstyrelse havde besluttet at trække sig ud af projektet Mindretallenes Hus. Samtidig opmuntrede jeg FUENs præsidium til ikke at give op, men derimod at søge dialogen med vore tyske samarbejdspartnere, for sammen med dem at finde alternative løsninger i Flensborg til pakhusmodellen.

Tak

En forening som Sydslesvigsk Forening har et veludbygget netværk og mange samarbejdspartnere indenfor som udenfor mindretallet. Det er en stor og vigtig opgave at passe, pleje og styrke dette netværk og relationerne til de utallige partnere, som SSF på alle niveauer samarbejder med i det daglige.

Det er godt at have venner, der støtter kulturföreningen og de danske i Sydslesvig moralsk, politisk og finansielt. Uden denne opbakning ville SSFs arbejde for udbredelsen af dansk sprog og kultur i vor landsdel have ganske vanskelige vilkår. Derfor er det på sin plads at takke for den støtte, den danske regering, Folketinget og Sydslesvigudvalget yder med en årlig bevilling til det danske arbejde på 500 millioner kroner. Bevillingen sikrer grundlæggende de mange søjler, det danske virke hviler på. I den forbindelse også en tak til Danmarks nye repræsentant i Sydslesvig, generalkonsul Kim Andersen, som i sit første år i embedet har fulgt mindretallet meget tæt og engageret.

Stor tak til Grænseforeningen, mindretallets gamle ven, der har stået last og brast med de dansksindede gennem snart 100 år. Foreningens ønske om at komme endnu tættere ind på livet af mindretallet vidner om en stor veneration for den fælles sag at sikre en levende dansk-

hed i Sydslesvig, som genkendes som dansk i Danmark.

Tak også til SSFs samarbejdspartnere i Flensborg, Kiel og Berlin samt amter og kommuner i Sydslesvig. Det fredelige samliv og samarbejde mellem flertal og mindretal vidner dagligt om, hvor positivt og venskabeligt relationerne har videreudviklet sig mellem danske og tyske i grænselandet gennem de sidste små 20 år.

I den forbindelse er det på sin plads at takke delstatens nye mindretalskommitterede og formand for DialogForumNorden, Johannes Callsen, for hans engagement og vilje til, på den nuværende regerings vegne at fortsætte den mindretalspolitiske linje, som den tidligere regering i sin embedsperiode har lagt.

En stor tak til generalsekretæren og alle medarbejdere på generalsekretariatet og amtssekretariatene for deres utrættelige og energiske indsats inden for som uden for normal arbejdstid.

Endelig en kæmpe tak til alle kulturföreningens frivillige ildsjæle, som dagligt engagerer sig i det danske arbejde på distrikts- eller amtsplan, i SSFs stående udvalg, i hovedstyrelsen eller i forretningsudvalget.

Men også en stor tak til alle SSFs medlemmer, der bakker det danske arbejde op ved at tage imod de mange kulturelle tilbud, der dagligt tilbydes i hele landsdelen og efterlader et tydeligt indtryk af en levende folkegruppe, der bekender sig til det danske i Sydslesvig.

For ret præcist ét år siden blev sidste beretning fra Kulturudvalget aflagt. I løbet af det år har vi i udvalget arbejdet på at leve op til de vedtægtsbestemte formål, nemlig at gennemføre og støtte folkelige og kulturelle aktiviteter samt foredrag på amts- og distriktsplan og arrangere primært ikke-klassiske koncerter.

Også som i de foregående mange år, kan de mange arrangementer, som vi er blandet ind i, groft sagt deles ind i tre grupper:

- Distrikts- og amtsarrangementer, hvor distrikter og amter har søgt og fået, helt eller delvist, tilskud til små og store arrangementer af meget forskellige arter.
- Samarbejdsarrangementer sammen med den vrimmel af organisationer og institutioner, der omgiver os i hverdagen.
- Arrangementer, som Kulturudvalget selv arrangerer, og selv er ansvarlig for, hvilket ikke er mange, da næsten alt, hvad vi rører ved, bliver til i samarbejde med andre.

Distrikts- og amtsarrangementer

Nogle af de mange fine, små og store arrangementer, der finder sted inden for vores budget, er, når distrikter og amter søger om tilskud til et arrangement. Det glæder os altid, når vi modtager en velbegrundet ansøgning - i god tid - fra et distrikt eller et amt, hvor der findes en lille gruppe mennesker, der brænder netop for dette arrangement, og som der er en vis økonomisk fornuft i. Det, at der er nogle, der brænder for noget, kan få mange arrangementer til at løbe meget bedre rundt, end forventet.

Det modsatte kan desværre også opleves. Gode og fine navne har næsten ingen chance, hvis der ikke lokalt bliver bakket op om arrangementerne.

Derfor er det meget vigtigt, at der er et godt samarbejde mellem distrikter, amter og udvalget, når der skal findes navne og grupper til arrangementer rundt om i landsdelen.

Det sker heldigvis ofte, og der afvikles virkelig en lang række gode koncerter hvert år. Også i år, hvor vi blandt andet har ydet tilskud til Ida Gard, Los Fuegos, La Porta Band, Activated, alle placeret i forskellige byer på Vestkysten, under den hat, der hedder Vestkystkultur. Men også jazzfolk, som de meget berømte svenske guitarister, Ulf & Eric Wakenius, Marilyn Mazur, Hr. Jensens Jasskapel og Olivier Antunes har været på besøg – uden for Flensborg, vel at mærke. En gospel-workshop har der også været, og en forårsfest med OS3 mangler heller ikke i år, lige såvel som Nytårskoncerten med Lausenia med 627 betalende tilhørere er en meget fast tradition i Harreslev. Ja, tradition kan vi da tale om. Vi må nærme os koncert nr. 40 i ubrudt række. Der har også været foredrag. Der blev regnet med, at tidligere udenrigsminister Villy Søvnald ville trække en del tilhørere, men det gjorde han nu ikke i nævneværdig grad. Men mikrofonanlægget virkede til gengæld, hvilket også er vigtigt, når vi nu bruger mange penge på at få gode og kendte foredragsholdere til Sydslesvig. Der kunne nævnes flere navne, men jeg vil stoppe nu.

Jeg nævnte næsten 40 år med Lausenia. Det kaldes tradition. Jeg elsker gode traditioner. Og dette er bestemt én af de rigtig gode traditioner, for orkestret er ret godt. Der er en god konferencier og en dygtig dirigent, der kommer nye solister hvert år, repertoiret er nyt fra år til år, bortset fra de musikstykker, der skal spilles hvert år til en nytårskoncert. Det er for mig en god tradition. Og når omkring mere end 600

gæster dukker op hvert år, et det en rigtig god tradition.

Men vi oplever også af og til ansøgninger på det samme orkester år efter år, der spiller, har vi fået at vide, det samme program hvert år. Der kan vi være lidt betænkelige og savner lidt fantasi hos ansøgerne.

Samarbejdsarrangementer

Heldigvis samarbejder Kulturudvalget og dermed SSF med en lang række organisationer og institutioner. Dette samarbejde er til stor inspiration både for os, og for vores samarbejdspartnere. Også i år vil jeg gerne have lov til at nævne de vigtigste: SdU, Bibliotekerne, Skoleforeningen, Aktivitetshuset og kirkerne. Men der er også andre, både nord og syd for grænsen: folkBALTICA, spillestedet Kühlhaus i Flensborg, BDN, Spil Dansk-organisationen i Danmark, Hofkultur og KursKultur, for kun at nævne nogle få.

folkBALTICA er vokset til en meget stor og flot festival. Én af de for mig vigtige begivenheder i forbindelse med festivalen er en stor og flot skolekoncert. Sidste år blev den afviklet i Slesvig på Slesvighus, mens det i år var Tyske Hus i Flensborg i samarbejde med BDN, der gav sal til en forrygende skolekoncert for en masse elever fra 1. – 3. klasse fra både danske og tyske skoler. De elever, jeg mødte efter koncerten med den danske gruppe Svøbsk samt gæster fra andre lande, havde i hvert fald haft en fantastisk oplevelse med levende musik.

Spil Dansk forløb også godt i 2017. En del koncerter rundt i hele landsdelen, open air fællesang af elever flere steder, og vi var igen heldige med vejret. Dejligt, når vi samler flere hundrede børnehavebørn og elever, der sammen synger

gode og dejlige sange. Også i 2018 er Sydslesvig med i Spil Dansk.

Kort om Jazz på Flensborghus. Siden sidst er der - som sædvanlig - afviklet seks koncerter. Det er det årlige antal koncerter, som vi har afviklet siden år 2000. Vi er heldige med en god sal, et godt publikum, et fornemt flygel, en god presse og et godt ry blandt musikere og publikum, så vi har også i år kunnet hænge flere røde lygter ud for at vise, at der er udsolgt. Jeg vil godt lige nævne navnene: Denzal Sinclair Quartet / Jan Lundgren – Harry Allan Group / Jesper Bodilsen kvintet / Gruppen med det ikke særligt mundrette navn: Monique Thomas & Burich-L'Etienne New Orleans Ensemble, udsolgt / Jan Harbecks Live Jive Jungle - trods snestorm og lukkede skoler alligevel 121 tilhørere) / Chris Minh Doky Trio. Vi glæder os allerede nu til efterårets koncerter.

Et andet samarbejdsarrangement er et fænomen, der hedder PoetrySlam, som jeg første gang stiftede bekendtskab med sidste år. Det er et samarbejdsarrangement mellem BDN, SSF og Kühlhaus støttet af KursKultur. Skulle der være enkelte, der ikke ved, hvad jeg taler om, når jeg siger Poetry Slam, kan jeg oplyse, fra Wikipedia, at det er:

Poetry slam er en litterær konkurrence i spoken word, hvor de optrædende, kaldet poetry slammere, fremfører deres værker.

De traditionelle regler er, at

- Deltagerne må kun fremføre originale værker.
- Der må ikke anvendes rekvisitter, musikinstrumenter og lignende.
- Udklædning og nøgenhed er ikke tilladt.
- Der er en tidsgrænse på 3 minutter og 10 sekunder.

Det arrangement, der løb af stablen i Kühlhaus var ikke en konkurrence, men resultaterne af en workshop på Knivsbjerg, hvor gymnasieelever fra både nord og syd for grænsen, fra både danske og tyske gymnasier, mødte professionelle slammere, der fik unge og nervøse debutanter på scenen, og fremførte deres værker foran et fyldt Kühlhaus. Sjovt, rørende og på alle måder en god oplevelse at se unge arbejde og lytte til poesi, rim, satire og vers på dansk og tysk.

Kühlhaus er i det hele taget et sted, som vi er blevet glade for. Et godt og fint koncertsted, som kendes af unge i Flensborg og i en stor omkreds. Også danske gæster kan finde frem til stedet. Det oplevede vi bl.a., da vi havde næsten 200 inde til en koncert med Folkeklubben. Faktisk var der vist et flertal af danskere nordfra. Men de var alle med til at gøre koncerten til en fest. Go Go Berlin har også spillet i Kühlhaus.

Men også vores egne lokaler, huse og pladser kan benyttes. F.eks. har parkeringspladsen ved Flensborghus været rammen om to flotte arrangementer omkring sommeren 2017: Både en caribisk nat med Eliel Lazo & The Cuban Funk Machine med foredrag, musik, dans og rom og ikke mindst koncerten med Thorbjørn Risager & The Black Tornados, der hørte med ind under Hofkultur 2017, trak mange tilhørere. Faktisk var mere end 200 til den første, og ikke mindre end næsten 450 publikummer til den sidste koncert.

Så havde jeg jo virkelig glædet mig til at fortælle om den fine koncert med Kim Larsen i januar i et fyldt og udsolgt Tyske Hus. Men som de fleste af jer sikkert ved, måtte koncerten aflyses på grund af sygdom hos selve stjernen. Vi håber, at koncerten kan gennemføres på et

senere tidspunkt, men der er p.t. slet ikke tale om, hvornår og om det kan lade sig gøre. Vi håber naturligvis alle, at Kim Larsen bliver helt rask igen.

I stedet kan vi så glæde os til juni måned, hvor vi er blandet ind som mediepartnere i en koncert med den meget kendte danske gruppe, Nephew. Også den koncert blev hurtigt udsolgt. Vi krydser fingre for de unge menneskers helbred.

Vi var i øvrigt også blandet ind i et noget skandaløst foretagende: Nemlig festivalen "Skandaløs", der fandt sted i første weekend i august ude vestpå i Nykirke. En række gode, spændende kulturelle aktiviteter, med en masse mennesker involveret. Vi ydede økonomisk støtte til festivalen til det danske band "Den Sorte Skole". Desuden var SSF samarbejdspartner i forbindelse med projektet "Pluntjes", et kulturelt mødested med musik og foredrag, som blev støttet af KursKultur.

Hvis jeg lige skal nævne et par navne mere: Line Bøgh på Orpheus Theater i Flensborg, BASIX på deres første afskedsturné, en julekoncert med to dygtige og festlige sønderjyder: Mark & Christoffer. Hvis de kommer igen, kan jeg kun anbefale, at I køber billet. De er gode. Et fyraftensarrangement med visesangerne Halfdanskerne – inklusiv en fin buffet. At Skoleforeningen dukkede op med omkring 80 ansatte, der var på konference, var med til at gøre det til en meget fin aften, og dejligt, at de to organisationer også her bakker op om hindens arrangementer. Endelig vil jeg nævne, at den berømte, og ligeledes hurtigt udsolgte strikkefestival, arrangeret af Aktivitetshuset, også modtager lovning på støtte fra Kulturudvalget.

En stribe af gode og fine arrangementer, som Kulturudvalget med glæde har været med til at gøre det muligt, at de har kunnet finde sted.

Med hensyn til fremtiden har jeg nævnt Nephew – men det er naturligvis ikke det eneste, der er planlagt.

Havnefesten AHØJ vil blive tilgodeset med en koncert med Mike Andersen Band – og til årets Hofkultur er det lykkedes at få den meget kendte, populære og gode musiker Jacob Dinesen til at give koncert på parkeringspladsen ved Flensborghus. Vi skal være med i Spil Dansk, der bliver tre jazzkoncerter på Flensborghus, og der bliver en række andre koncerter andre steder i Sydslesvig – og inden vi får set os om, er det jul, hvor man igen kan komme til en koncert med Nordisk Jul med Harald Haugaard og Helene Blum.

For at vi kan holde styr på alle dette, har jeg flere gange bedt om gode redskaber til planlægning af ikke mindst økonomien. Det er jeg blevet oplyst om, at vi nu har, og det så da også ud til, at vi sidste år kom nogenlunde økonomisk fornuftigt ud af 2017. Det er bestemt min hensigt, at det samme sker i 2018.

Afslutning

Et år til en beretning kunne jeg godt tænke mig at fortælle om, hvor mange koncerter og andre arrangementer i det hele taget, som Kulturudvalget er involveret i, i løbet af et år. Det vil være en kolossal stribe. Og hvis vi så også skulle finde ud af, hvor mange personer inden for foreningen og hos alle samarbejdspartnerne, der er aktive i arbejdet med disse arrangementer, kommer vi op på en meget stor flok.

Alle burde takkes personligt, men i år vil jeg nøjes med at sige tak til alle aktive i distrikter og amter for jeres store og aktive indsats for kulturen i en særdeles bred forstand. Jeg håber, at vi i de kommende år kan udbygge samarbejdet, og vi ser frem til en vrimmel af gode ansøgninger om tilskud til spændende kulturtilbud.

Også en stor tak til alle vore samarbejdspartnere.

Og naturligvis en stor tak til alle ansatte inden for foreningen, der kæmper sammen med os frivillige i at skabe et spændende kulturliv i Sydslesvig.

En ekstra tak til Generalsekretariatets medarbejdere, specielt Katrin Koch, "gamle" Natalie Aumüller, "unge" Marten Geerdes, og ikke mindst vores konsulent Nina Lemcke. Igen i år tak for et godt, fortroligt og inspirerende samarbejde.

Det samme gælder naturligvis også for medlemmerne af Kulturudvalget. Det er, som sidste år, Kirsten Futtrup, Michael Juul Olsen, Bjørn Egeskjold og Eberhard von Oettingen. Det er stadig en fornøjelse at deltage i kulturudvalgets møder og arbejde. Det er ikke mindst jeres fortjeneste.

Tak for opmærksomheden.

Beretning fra Teater- og koncertudvalget 27 ved Tine Bruun Jørgensen

Som formand for Teater- og koncertudvalget har jeg den glæde at se tilbage på en sæson med stor aktivitet i Sydslesvig.

Teater- og koncertsæson 2017-2018

En sæson, hvor vi kunne tilbyde Sydslesvigerne 28 teaterforestillinger og klassiske koncerter af meget høj kvalitet, alle samlet i et flot format.

Responsten på det udvalgte program har været meget positivt, hvilket glæder os. Publikum har taget rigtig godt imod vores fleks-abo, så derfor findes dette selvfølgelig igen i vores nye brochure.

Vi indledte sæsonen med Cafe Livas kabaret „Efter Festen - En sneakers-kabaret“ i Hareslev, hvor publikum kom igennem noget af det allerbedste musik fra 80'erne med bandet "Sneakers". Grundstenen for den videre sæson var lagt. Highlights som "Komediens, hvor alt gik galt", "Til (ingen verdens) nytte" og "Piraterne fra Penzance" kom og gik på scenen på Flensborg Teater. Alle yderst vellykkede forestillinger.

Dansk Danseteater besøgte Stadttheater med deres fantastiske danseværk "Don't leave me alone". Værket var af virkelig høj kvalitet og blev også den forestilling, som vi fik solgt flest voksenbilletter til.

"Next Zone" præsenterede "Ritual" i Husum, og sikke en spændende og alsidig danseoplevelse, vi fik. Utroligt, som dans, musik og ikke mindst lyset blev forenet; hold da op, hvor var de dygtige.

Børneforestillingen fra Teatret Møllen "Aldrig landet" blev desværre ikke helt det tilløbsstykke,

som vi havde håbet. Måske var titlen på forestillingen ikke helt forenelig med fortællingen om Peter Pan.

Sæsonafslutningen på Flensborghus med stykket "Bøh" med Farshad Kholghi var en komedie, hvor Farshad kombinerede underholdning, alvor og faglige pointer. Publikum gik glade og fornøjede på "sommerferie".

Sønderjyllands Symfoniorkester

Sønderjyllands Symfoniorkesters "Børnejulekoncert" blev afholdt i Wikinghallen i Hanved; en skøn koncert, hvor glade skolebørn bidrog til at skabe den rette julestemning.

Den Jyske Opera opførte en ny produktion af "La Traviata" i Idrætshallen i Flensborg.

Sidste år havde vi diverse samtaler med Sønderjyllands Symfoniorkester, da vi gerne i fællesskab ville forsøge at få mobiliseret publikum til vores koncerter.

Vi må konkludere, at vi er nået delvis i mål, da vi på billetsalget kan se, at der har været flere besøgende. Vi må dog erkende, at vi endnu ikke har fundet en perfekt løsning på, hvordan vi optimerer tilskuertallet, men vi vil i fællesskab fortsat forsøge på at nytænke vores koncept. Jeg vil dog meget gerne lige nævne den fantastiske klaverkoncert fra Sønderjyllands Symfoniorkester med titlen "Bernstein, Ravel & Nielsen", som var af meget høj kvalitet, og som af Flensborg Avis fik tildelt 6 stjerner ud af 6.

I år har vi tilbudt én forestilling mere end sidste år. Dette har dog ikke haft den store betydning for antallet af solgte billetter, som stort set er identisk med sidste år, selvom vi har haft tre aflysninger pga. sygdom og vejret.

Grænseoverskridende samarbejde

I sidste års beretning regnede vi med, at SSF, BDN, Kühlhaus, Kulturbüro Flensborg og Teatret Møllen ville gennemføre en dansk/tysk børnefestival i 2018. Dette blev desværre ikke til noget, men der arbejdes fortsat videre med tanken, og vi håber, at den snart kan realiseres.

Et andet grænseoverskridende samarbejde, som vi bruger tid på i udvalget, er "Opera på Grænsen". Det er et meget spændende samarbejde, der har til hensigt at kommunikere opera på en ny og folkelig måde. Det åbner både mulighed for at invitere helt nye publikummer ind i genren, men også at overraske det eksisterende operapublikum. Vi har været så heldige i den kommende sæson at kunne præsentere "Opera på Grænsen" til vores sæsonåbning, som vi håber, det sydslesvigske publikum vil tage godt imod.

I SSF er vi medlem af "Danmarks Teaterforeninger", og det er til stor gavn for vores teaterarbejde i Sydslesvig. Udvalget deltager i de kurser, der tilbydes, og mange praktiske problemer løses med hjælp fra DT.

SSF er af Kulturministeriet udpeget til at være medlem af Folketeatret, som er Danmarks førende turneteaters bestyrelse. En aftale, der går tilbage til den tid, hvor amterne fandtes, og hver især sendte én repræsentant til bestyrelsen. Lene Lass fra Teater- og koncertudvalget har overtaget denne bestyrelsespost - mange tak til Lene.

Vi har i den forgangne sæson holdt møde med Teater Møllen omkring en forestilling i 2020 og om en kommende forestilling i samarbejde med BDN omkring tragedien Romeo og Julie.

Vi ser frem til at kunne præsentere jer for disse to meget spændende forestillinger.

Børneteaterfestival

Teater- og koncertudvalget deltog i weekenden den 20.-22. april 2018 i Teatercentrums store årlige børneteaterfestival, som denne gang fandt sted i Ebeltoft. Udvalgets medlemmer var alle til stede for at vælge de bedste forestillinger til skoler, børnehaver og vuggestuer i Sydslesvig. En opgave, vi i udvalget tager meget alvorligt i bevidstheden om, at disse forestillinger er særdeles vigtige for vore børn.

55 forestillinger, der blev set af 2.649 børn. Det var, hvad det blev til i sæsonen 17/18. For at kunne gennemføre disse forestillinger, har vi et tæt og godt samarbejde med de forskellige distrikter, og jeg vil gerne benytte lejligheden her til at sige tak til de frivillige ude i distrikterne, som er med til at gøre disse forestillinger til en succes.

To børneteaterforestillinger, som virkelig har sat sit præg på mig i år, har været: "Ved arken kl. 8" - en moderne version af Noahs ark af teater Nordkraft. Alle dyr har fået tildelt to billetter til arken, pingvinerne formår dog at få smuglet deres ven med ombord, og med udgangspunkt i dette dilemma foregår fortællingen. En supersød og sjov forestilling om venskab, katastrofer og ikke mindst spørgsmålet om, hvad har Gud med det hele at gøre.

Den anden forestilling var "Englene i sneen". En virkelig gennemført forestilling, hvor alle aldre blev underholdt på et meget højt plan, og eleverne var total begejstrede over den teknik, som blev brugt i forestillingen.

Teater- og koncertbrochuren 2018/2019

Teater- og Koncertbrochuren for 2018/2019 har I allerede modtaget, og i udvalget har vi også modtaget de første positive tilbagemeldinger.

Tak

Tak til udvalget; dejligt at opleve, at vi alle er fælles om opgaverne og at I altid er villige til at træde til, når det kniber med at få lidt tid til alt.

En kæmpe tak til Kulturfondens afdeling, specielt til Nina, Katrin og Marten, og ikke mindst en tak til jer, der intensivt arbejder på at få kulturen ud i hver en krog af Sydslesvig - både som arrangører og som praktiske medarbejdere.

Den største tak skal dog gå til vores trofaste publikum, der altid støtter flittigt op om vore forestillinger og koncerter.

Det var min beretning.

30 Beretning fra Årsmødeudvalget ved Gitte Hougaard-Werner

Så er det igen tid til den skriftlige beretning fra årsmødeudvalget.

Fra den 1.-3. juni 2018 blev der for 94. gang fejret danske årsmøder i Sydslesvig.

I alt blev der afholdt 37 møder, deraf 14 om fredagen, 19 om lørdagen og 1 møde udover de 3 friluftsmøder om søndagen.

Vi bød "velkommen til Sydslesvig", til vores fælles festdage, hvor vi styrker vores samhørighed med Danmark og det danske, og mange fulgte opfordringen. Således har der været stort fremmøde ved arrangementerne rundt omkring i landsdelen, både blandt gæster og medlemmer af mindretallet. Denne opbakning er et vigtigt signal og af stor betydning.

Tak

Jeg vil derfor gerne starte min årsberetning med at sige tak til jer alle. I fællesskab har vi manifesteret vores tilhørsforhold til det danske, sendt og modtaget hilsner fra Danmark og Tyskland samt vist, at vi er mange, der bevidst har valgt at være en del af det danske mindretal.

Tak, fordi I alle på hver jeres måde og i hele Sydslesvig har været med til at gøre denne weekend til en uforglemmelig oplevelse, så alle kan føle sig velkomne.

Vores deltagertal ud fra tilbagemeldinger fra de enkelte steder og solgte Valdemarsflag lander på 19.384 – knap 1.300 mere end sidste år. Tallene viste, at der var betydelig flere ved de lokale møder om fredagen og om lørdagen, her var der tale om en fremgang på i alt 3400 deltagere. Til gengæld var der færre ved søndagens friluftsmøder. Det kan skyldes både vejret, håndbolden eller andre ting, men det

er rigtig dejligt, at så mange deltog i år, lokalt eller ved de store friluftsmøder – bare alle deltager og bakker op om vores store festweekend - så få endelig fat i venner, familie, unge, nye i mindretallet og alle dem, I ellers kender, når vi 2019 igen kalder til årsmøde i Sydslesvig.

Motto

Årsmødeudvalget ville gerne sætte vores fælles projekt "oplevelsedydslesvig" i fokus, uden dog at genbruge dette slogan. Mottoet blev derfor til ud fra tanken om, at mindretallet i Sydslesvig er ikke bare er noget, vi alle skal opleve, men noget vi kan være en del af og føle os hjemme i – hvis vi vil. Valget træffer den enkelte selv, og er – hvis ønsket – velkommen i Sydslesvig, så det blev i al enkelthed og dog med stor betydning, årets motto for årsmøderne i Sydslesvig.

Plakaten

Vi kunne allerede præsentere hovedstyrelsen for den nye årsmødeplakat på mødet den 30.1.18.

Udvalget havde spurgt Timo Essner, om han ville påtage sig opgaven at designe årets plakat, hvilket han sagde ja-tak til.

Ved et møde fik Timo forskellige ideer og en god snak med på vejen i processen, ellers var designet som sådan en fri opgave, så længe den genspejlede mottoet, dog med enkelte "must" som motto/ titel (De Danske Årsmøder)/ dato og årstal og Dannebrog med ballonerne, hvis muligt, da det har været årsmødernes kendetegn de seneste år.

Vi foreslog at bruge "os"-logoet – fra "Oplevelsedydslesvig af hensyn til genkendeligheden af, at "Oplevelsedydslesvig-projektet" var udgangspunkt for årets motto.

Da Timo kom med forskellige forslag til en mulig plakat var udvalget enige fra første blik. Der blev rettet lidt til hist og her på udkastet, indtil den endelige plakat blev færdig. Alt i alt en rigtig god og konstruktiv proces.

Kort til plakaten:

Den røde by skal forestille Flensborg med Helligåndskirken og Neptunbrønden – men kan ellers være en hvilken som helst by i Sydslesvig, hvor man vil være en del af mindretallet. Vejene danner et kryds - SÆT KRYDS ved det danske, underforstået du har truffet et valg – så er det hele pakken – velkommen i mindretallet, til dansk sprog, dansk kultur, traditioner, sange og historie og masser af nutid/ fremtid. Inde midt i byen – i hjemmet, forsamlingshuset, skolen, idrætshallen, biblioteket m.fl. kan du opleve Sydslesvig, symboliseret med logoet "OS" – oplev Sydslesvig med hale og klo fra de sydslesvigske løver. Drejer man plakaten lidt på skrå og går lidt væk, danner hele byen et Dannebrog. Hjemmesiden er nævnt nederst, da man her altid kan følge med i, hvad der sker hvor, hvornår og med hvem, det aktuelle program vil være at finde her op til årsmøderne.

Vi var yderst tilfredse med resultatet, og der skal endnu engang lyde en stor tak til Timo for godt samarbejde og flot arbejdsindsats!

Dem, der ikke kan lide den siger jeg som altid: bare rolig, der kommer en ny igen til næste år.

T-shirts

Årets T-shirt måtte heller ikke mangle. Den blev ligeledes præsenteret på hovedstyrelsesmødet. Efterfølgende fik vi at vide, at farven ikke kunne leveres i så stort et antal, så vi måtte finde på en løsning. Den endte med to forskel-

lige farver, grøn og indigo – hvilket vi både har fået ris og ros for, men det er, hvad der kan ske.

Der blev solgt 760 T-shirts i alt, ca. 200 mere end sidste år, så helt galt gik det ikke. Vi er blevet bedt om, at vi fremover vælger en neutral grundfarve, og det vil vi gerne bestræbe os på, såfremt det passer til årets plakat.

Idet vi sælger det antal T-shirts, der er bestilt, er det ikke en underskudsforretning, der belaster det samlede budget, derfor fortsætter vi med at tilbyde den, så dem, der ønsker det, kan få årets T-shirt.

Æbletræer til amterne

Sidste år forærede vi Gråsten-æbletræer til amterne. I Årsmøde-KONTAKT blev der fulgt op på vores planteaktion med fine billeder – alle træer lever endnu og har stået i fuld flor i foråret. Hvornår vi for første gang kan glæde os over, at træerne bærer frugter, og hvor mange æbler, vi kan høste i fremtiden vil vi gerne holde jer orienteret om – udvalgets forventninger er store.

Skema og budget

Med fare for gentagelse, men det kan ikke siges ofte nok: I kan finde vores ønskeskemaer på hjemmesiden, hvor de er tilgængelige hele året rundt. I bestemmer altså selv, hvornår I går i gang med næste års planlægning – der er dog deadline for indlevering, og vi sætter stor pris på at denne overholdes, så vi kan gå i gang med vores del af arbejdet. Skemaerne danner arbejdsgrundlaget for udvalget i forhold til hvor der afholdes årsmødemøder, hvem der er mødeleder og kontaktperson, hvilken underholdning og eventuel musik/ orkester, der ønskes og meget mere.

På hjemmesiden findes inspirationslisten, tjeklisten til mødelederen og køreplanen til "det gode årsmøde" med fremgangsmåder i forbindelse med årsmødet, aftaler, betaling og refundering af udgifter – altså hvem betaler hvad.

Husk også at notere private aftaler i skemaet med kommentar om, i hvor vidt I selv har truffet økonomiske aftaler.

Fortsat gælder, at udvalget kun betaler til underholdning og andet, der er bevilliget FØR årsmøderne, og hvor regningerne er indsendt inden den 15. september samme år – af hensyn til afslutningen af det store regnskab.

Det ville også hjælpe meget med en budgetopstilling i forhold til udgifter og indtægter til det enkelte møde.

Denne skærpede form er den eneste måde, vi kan få budgettet til at holde. Vi skal blive inden for de budgetterede 86.000 €, hvilket er en stor sum, vi bruger på én weekend, og selvom vi har været meget tilbageholdende, så er priserne desværre steget. Både underholdning og kørsel er en stor post, så pt. er der et lille minus i budgettet, – men de mange fantastiske oplevelser og følelsen af at være velkommen i Sydslesvig gør, at det er alle pengene værd!

Møder med de tre friluftsmødeudvalg

Ved vores årlige møde med de forskellige friluftsmødeudvalg fik vi præsenteret planer og program til gensidig inspiration. Samtidig blev der blandt andet diskuteret økonomi, forskellige muligheder og tiltag.

Derudover vil jeg lige nævne, at skulle et distrikt eller amt ønske et møde med udvalget, står vi som sædvanlig gerne til rådighed.

Underholdning og andre arrangementer

Underholdningen har været alsidig, og der har været lidt for enhver smag rundt om ved møderne. Der har været flot opbakning fra børnehaver og/ eller skoler, så der ved de små hhv. store lokale møder har været flot underholdning ved vore egne. Dette er uundværligt og en god måde at vise lidt af vores daglige arbejde på, og det er centralt for at understrege, at disse møder er vores fælles ansvar, og samtidig giver det børnene, de unge og deres forældre et medejererskab i årsmødefesterne.

Tak til alle optrædende, instruktører og ansatte for denne særlige indsats og den gode oplevelse.

I forbindelse med årsmøderne er der blevet gennemført en del andre arrangementer rundt om i landsdelen. Det være sig udstillinger på Flensborg bibliotek, på Aktivitetshuset, på Danevirke Museum og på Mikkjelberg Kunstcenter. Desforuden aftenhygge, grillaftner, koncerter og Gudstjenester.

Tak til alle frivillige og de over 1300 deltagere ved disse arrangementer op til årsmøderne!

Sydslesvighjulet

Rundt om ved møderne kunne man finde "Sydslesvighjulet", idet årsmøderne skulle være startskuddet på en proces om at lave en "Sydslesvig-kanon", en liste over, hvad vi står for, hvad der præger os og hvad vi er fælles om.

Hjulet har et hvidt kagestykke, hvor udvalget – sammensat af personer fra alle foreninger og institutioner via Samrådet – ønsker at høre mindretallets borgeres bud på, hvad der udgør det danske mindretal. Processen fortsætter, og vi vil i fællesskab arbejde videre på at få lavet

en liste over, hvad der anno 2020 udgør det danske mindretal.

FDF'erne

Ligeledes en stor tak til de mange FDF-orkestre, der traditionen tro kommer til Sydslesvig og deltager i et eller flere møder i løbet af weekenden, både med koncerter, optog og spil til fællessang.

Den afsluttende fælleskoncert på Søndertorv søndag aften er ikke bare et højdepunkt for jer - mange andre nyder at runde weekenden af sammen med jer og jeres fælles musik.

Det bliver sværere at få orkestrene samlet og transporten bliver desværre dyrere, men vi vil nødtigt undvære jer, så tak for den fortsatte indsats.

Vi ser frem til igen at byde mange orkestre velkommen i 2019.

Talere

Vi kunne byde mange spændende talere "velkommen til Sydslesvig" ved vore årsmøder. Således var det politiske Danmark og Tyskland repræsenteret på fornemste vis ved dette års årsmøder.

Vi kunne byde velkommen til Statsministeren, Ministerpræsidenten, flere repræsentanter fra regeringen, Folketinget, Landdagen i Kiel, Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, Danmarks-Samfundet, Foreningen Norden og egne foreninger og institutioner.

Vi er glade for alle de repræsentanter, der siger ja til at komme til Sydslesvig med taler og hilsner, og mange tog da også afsæt i årets motto – og følte sig velkommen i Sydslesvig.

En særlig velkomst lyd til Danmarks stats-

minister Lars Løkke Rasmussen (V); udenrigsminister Anders Samuelsen (LA); kultur- og kirkeminister Mette Bock (LA), og til Folketingets formand Pia Kjaersgaard (DF); folketingets 1. næstformand Henrik Dam Kristensen; fhv. minister og medlem af Nordisk Råd Bertel Haarder og fhv. minister og fhv. medlem af Sydslesvig-udvalget Torben Rechendorff, fhv. ministre Benny Engelbrecht (S); Holger K. Nielsen og Carl Holst var også blandt årets talere.

Desuden var Sydslesvigudvalget repræsenteret ved formand Anni Matthiesen (V) og medlemmerne Martin Henriksen (DF); Merete Dea Larsen (DF), Christian Rabjerg Madsen (S) og Christian Juhl (EL).

Blandt de politiske talere var også regionsrådsmedlem Vibeke Sypli Enrum (EL) og Flemming Damgaard Larsen (V), desuden særlig repræsentant for dansk-tysk samarbejde i Region Syddanmark Preben Jensen og borgmester Erik Lauritzen fra Sønderborg.

Fra tysk politisk side kunne vi byde velkommen til Ministerpræsident Daniel Günther (CDU), Landdagspræsident Klaus Schlie (CDU), landsregeringens mindretalskommitterede Johannes Callsen (CDU); landdagsmedlemmerne Lars Harms, Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering (SSW). Overborgmester Simone Lange, borgmester Dr. Arthur Christiansen, borgmester Kay Eggers, kredsformand og fhv. minister Frau Dr. Rumpf (CDU) og Landråd Dr. Rolf-Oliver Schwermer, borgerforstander Karin Himstedt, SSW-landsstyrelsesmedlem Sybilla Lena Nitsch, distriktsformand Christoph Christiansen fra SSW, og ungdomstaler Tjark Matthis Jessen, Madeline Mahmens og Lienke Jürgensen var også i blandt de mange talere.

Derudover talte Danmarks ambassadør i Tyskland Friis Arne Petersen; Generalkonsul Kim Andersen; fhv. generalkonsul Henrik Becker-Christensen og formanden for dansk Folkeoplysnings Samråd Per Paludan Hansen.

Grænseforeningen var repræsenteret ved formand Jens Andresen, generalsekretær Knud-Erik Therkelsen, fhv. direktør Niels Henriksen og foreningskonsulent Claus Jørgen Jensen.

Formanden fra Danmarkssamfundet Erik Fage Petersen talte og overrakte faner. Danmarks-samfundet var blandt andet repræsenteret ved næstformand Søren Ib Cruys-Bagger og mange andre, der repræsenterede foreningen uden at holde tale.

Vi har ligeledes kunnet byde velkommen til talere fra egne rækker. Skoleforeningen var repræsenteret ved formanden Udo Jessen, direktør Lars Kofoed-Jensen, rektor Jørgen Kühl, skoleleder Morten Meng, Skoleleder Jytte Andresen og fhv. skolekonsulent Niels-Ole Lindgaard. Kirken ved Pastor Ulrich Vogel, Pastor emeritus Leif Volck Madsen og pastor Paul Møller. Formanden for SdU Kirstin Asmussen var ligeledes blandt weekendens talere. SSF var repræsenteret ved formand Jon Hardon Hansen og 1. næstformand Gitte Hougaard-Werner, distriktsformanden i Garding Kerstin Meinert og distriktsformanden i Bredsted Henry Bohm.

Vi kunne også hilse på en del ungdomstalere rundt omkring i landsdelen. I fik stor ros, og vi sætter stor pris på jeres indsats.

Blandt weekendens talere var også musiker Karen Lund, chefredaktør ved JydskeVestkysten Peter Orry og forfatter Karin Johannsen-Bojsen.

Tak til alle talere og til alle dem, der er kommet med hilsner eller stod ved boder og repræsenterede deres forening eller institution ved et eller flere af vore møder, og selvfølgelig til dem, som jeg ikke har nævnt her.

Som altid også en særlig tak til alle lyttere, der har udvist vore talere den nødvendige respekt og opmærksomhed.

Debatmødet

En fast del af årsmødeweekenden er debatmødet lørdag formiddag klokken 10 på Flensborghus.

Under overskriften "Er mindretallet en folkelig bevægelse eller blot et godt kulturtilbud?" deltog rektor Jørgen Kühl, SSWs landssekretær Martin Lorenzen, formand for SSW-U Christopher Andresen og SSFs 1. næstformand Gitte Hougaard-Werner i en paneldiskussion. Fokuspunkter som sprog, kultur, "postnational", identitet og folkeligt fællesskab blev også en del af diskussionen og den efterfølgende dialog med publikum.

Efter arrangementet bød SSF på en lækker frokost inden deltagerne drog ud til de mange lokale årsmøder.

Tak til personalet på Flensborghus for god beværtning og til alle deltagere ved debatmødet for at finde frem til Flensborg en tidlig lørdag formiddag.

Dannebrog

En særlig tak til Danmarks-Samfundet for Valdemarsflag til årsmøderne, et flot adgangstegn gældende for hele Sydslesvig og til alle de møder, man vil deltage i. 50 cent af de lidt forskellige entrépriser går til Danmarks-Samfundet.

Dannebrogflaget, der blev sendt afsted fra friluftsmødepladsen i Flensborg søndag, landede sikkert et sted, men da vi ikke har fået nogen tilbagemelding i år, ved vi ikke hvor det endte.

Pressen

Der har været fin mediedækning af årsmødedeweekenden.

Flensborg Avis fik trykt en flot årsmødeudgave til søndagens friluftsmøder. Der kunne læses om de møder, der var afholdt fredag og lørdag. Denne særudgave sendes også med mandagsavisen, der indeholder bidrag fra søndagens friluftsmøder.

Zeit-ung har været særdeles aktiv og leveret stof til mange indslag på nettet og på deres side, samt været rundt ved en del møder. Tak for det.

Årsmødeudgaven af KONTAKT udkom den 17. maj 2018. Den har fået et nyt look og er således opdelt i amterne, så det gav et mere nøjagtigt overblik over de enkelte møder og hvad der foregår rundt omkring. I stedet for lange omtaler af de officielle gæster var der billeder af de enkelte talere ved de amter, de holdt taler i. Midtersiderne kunne igen tages ud og dannede et overblik over både mødested, talere, underholdning og meget mere. Derudover var der orientering om diverse arrangementer rundt om årsmødedeweekenden, opfølgning på æbletræ-aktionen og udstillinger. Vi har været meget tilfredse med den nye opdeling, oversigten og de flotte billeder.

Jeg har sagt det personligt, men endnu en gang tak for det fine arbejde til Jette, Lisbeth og Lars.

Evalueringsmødet

Vi mødtes på Slesvighus torsdag den 2. juli til vores sædvanlige evalueringsmøde.

Det var en invitation til alle interesserede; til alle, der havde lyst til at deltage og have indflydelse på det, der sker i udvalget.

Efter velkomsten lagde Kay von Eitzen ud med at fortælle om årsmøderne i Flensborg. Tak fordi du ville lægge ud med et længere overblik over et af de sydslesvigske områder, noget vi plejer at lade gå på skift mellem amterne, som åbning på evalueringsmødet.

Dernæst fulgte et tilbageblik fra udvalgets side, hvor vi var inde på T-shirtens antal og farve, rosen til ungdomstalerne og Årsmøde-KONTAKT, afregninger og frister, ansøgninger og balancen i underholdningen – husk at aktivere de lokale børn og unge, og udvalget kom med en stor tak til alle.

Dernæst kunne de fremmødte komme til orde og mange kom med tilskyndelser og ros.

Vi havde også inviteret en forældregruppe, der kalder sig "de aktive forældre i Sydslesvig". Gruppen opstod i forbindelse med årsmødet i Egernførde som protest mod hovedtaleren. De kom med et oplæg om deres protest og aktion og fremtidige ønsker ift. politiske talere.

Der var bred enighed om, at vi inviterer alle, der er demokratisk valgt til Folketinget, og nogle steder inviteres tilmed alle byens lokale politikere for at danne et bredt politisk billede. At give en politiker mulighed for at holde en tale ved et af vore møder betyder ikke automatisk, at vi deler dennes politiske holdninger. Vi har derimod en klar forventning om, at de officiel-

le repræsentanter forholder sig til relationen mellem Danmark og mindretallet.

Vi accepterer forskellige holdninger og meninger, og der er lige så stor en bredde i mindretallets politiske holdninger som i flertalsbefolkningens - og det er altid muligt at diskutere politiske holdninger med vore talere over en kop kaffe efter talen. Årsmøderne er kulturpolitiske møder, der forbinder mindretallet med Danmark, og derfor fortsætter vi med at invitere alle demokratisk valgte politikere, det er gode demokratiske spilleregler, og holder man sig til reglerne, får man en talerstol.

Alt i alt blev der diskuteret livligt frem og tilbage, givet gode råd til hinanden og ris og ros til årsmødeudvalget.

Afslutningsvis var vi inde på de kommende årsmøder, hvor mottoet er kendt. Der fulgte en lille orientering om udvalgets ideer, og de fremmødte kunne komme med respons og tiltag. Vi var godt tilfredse med mødet og ser frem til årets arbejde.

Afslutning og tak

Afslutningsvis skal der som altid lyde en stor tak til alle medvirkende og til alle dem, der gæstede Sydslesvig i løbet af weekenden.

Tak til hele embedsværket, der virkelig har ydet en kæmpe indsats for at få årsmøderne til at fungere så gnidningsfrit som muligt.

En særlig tak til vores kulturkonsulent Nina Lemke. Tak til Gaby, Jette, Lisbeth og Lars for al jeres arbejde og den fantastiske opbakning, I har ydet til udvalget. Tak til generalsekretær Jens A. Christiansen i forhold til debatmødet og invitationerne og kontakten til det officielle Danmark.

En speciel tak til udvalget for gode og konstruktive møder.

Landsmødet er også valgmøde – således også til dette udvalg.

Jeg har indvilliget i at fortsætte som formand lidt endnu, har dog gjort udvalget opmærksom på, at det måske snart er tid til fornyelse på det område.

Udvalgsmedlemmerne Daniela Caspersen, Fred Witt og Lars Nielsen er villige til at tage imod genvalg, men vores alderspræsident Hans Heinrich Johannsen genopstiller ikke, så her må I alle i tænkeboksen og prøve at finde en egnet kandidat i jeres amt – gerne et ungt menneske, der har lyst til at gå ind i dette spændende udvalgsarbejde, der én gang om året kulminerer i en stor fest.

Vi er som sagt allerede i fuld gang med planlægningen til det kommende årsmøde, men ser frem til at få suppleret udvalget med nye kræfter.

Motto er allerede kendt, da vi sidste år bekendtgjorde mottoet for to år frem.

Når I går i gang med planlægningen, skal I tage højde for de to jubilæer, som vi knytter sammen. "Sydslesvig møder Norden", fordi Foreningen Norden har 100 års jubilæum, og "Vi knytter bånd" ikke kun til Norden, men her var tanken også, at vi har tætte bånd til Dannebrog, der fylder 800 år næste år, så Danmarks-Samfundet vil også være en større del af årsmøderne. Men mere herom til landsmødet den 10. november.

Tak fordi I alle har været med til at byde gæster, venner og os selv velkommen til Sydslesvig. Vel mødt 2019.

Billedsamplingsudvalget har fået et nyt medlem efter Uwe Oldag, som gik bort sidste år i august måned, og i stedet er Jytte Møller fra Harreslev, som er gået ind i arbejdet med fuld musik. Det er vi meget glade for.

Flyttedag

Så har vi holdt flyttedag med vores depot. Vi har længe været utilfredse med det lille rum på Flensborghus, hvor der ikke var plads, hverken til opbevaring eller til præsentation af billederne for interesserede lånere. Løsningen kom så helt uventet, idet vi blev tilbudt at overtage kirkekontorets lokaler ovenpå sekretariatet på Husumhus. Vi tog ud og så på det og fandt lyse lokaler, god plads, varmt, tørt og hjælpsomme ansatte nedenunder. Så vi slog straks til. Nu skulle de gamle hotelværelser, stadig med numre på dørene, indrettes til at huse samlingen. Vi trak i arbejdstøjet, fandt værktøjskassen frem, foretog nødvendige indkøb i den lokale tømmerhandel og i løbet af tre dage fik vi lavet hyldesystemer og sat en kantliste op under loftet til skiftende ophængning af billeder. Og den 7. november 2017 flyttede vi hele læsset i foreningsbilen derud, fik billederne båret op og sat på plads i reolerne eller hængt op på væggene. Det ser rigtig godt ud, og helt anderledes præsentabelt end før. Hvis man vil se, hvad vi har, skal man kontakte Manuela på sekretariatet på adressen. I disse decentraliseringstider er det måske heller ikke så tosset, at et og andet kommer væk fra Flensborg og ud i det sydslesvigske landskab. Vi har dog beholdt det gamle depot som reservearkiv med ting, der ikke egner sig til udlån længere.

Udlånssituation

Udlånssituationen er nogenlunde uændret fra

de tidligere år. Der er interesse for at låne billeder, men vi så gerne denne interesse vokse. Vi har derfor sat os for at foretage et opsøgende arbejde til de bygninger og institutioner, hvor vi skønner, at vi kan tilbyde billeder til gavn og glæde, og hvor man måske ikke har været opmærksom på, at det var muligt at låne billeder i samlingen. Dette gælder også i Skoleforeningens lokaler. Når man således træder ind i forhallen til Tivolisalen på CP, så møder man kun hvide nymalede vægge, og man føler sig hensat til et opvarmet kølerum. Vi har netop leveret to store farvemættede værker af kunstneren Helle Bendorff, som nu er det første, der møder øjet, når man træder ind ad døren, og det ser bare godt ud. Det giver et helt andet indtryk af den institution, man besøger. Der er mange andre store hvide vægge i landsdelen, der råber efter noget for øjet, og noget, der meget gerne har et aktuelt og moderne touch. Vi har desuden leveret et stort akrylmaleri af Inka Sigel til den Blå Sal på Harreslev Danske Skole. Her hænger hun nu ved siden af et stramt komponeret billedtæppe af Susanne Tappe, og de to komplementerer hinanden overbevisende. Den Blå Sal fungerer både som undervisningslokale i musik på skolen og som foreningslokale, og selv om udsmykningen endnu ikke kan siges at være afsluttet, så er der tale om et stort skridt på vejen mod en helstøbt og kunstnerisk kvalificeret rumoplevelse. Vi har flere andre tiltag af opsøgende karakter i gang, men de er endnu ikke sat i sø, så det venter jeg med at berette om senere.

Vi har haft den fornøjelse at udlåne næsten hele den omfattende donation, vi modtog efter Sophie B. Jensen, til udstillinger, der markerede

10-året for hendes død. Billederne vistes først på Mikkelberg, som en parallel til en samtidig mindeudstilling med fotostater på Dansk Centralbibliotek. Der kom rigtig mange besøgende til begge arrangementer. Derefter fandt samlingens 59 værker vej til Jaruplund Højskole, hvor de hænger i dag og har gjort det siden påske. Ved ferniseringen dengang blev både kunstneren og billederne præsenteret for kursisterne fra Danmark. Det er glædeligt at erfare den store interesse for én af vore egne.

Nyanskaffelser

Vi har foretaget flere nyanskaffelser: 2 store værker af Inka Sigel. Hun er meget populær, og hendes billeder lånes ud straks efter indkøbet. Det ene hænger således i Det danske Hus i Sporskifte og det andet, som nævnt, på skolen i Harreslev. Vi har købt to store, farvestærke akrylbilleder af Helle Bendorff, der udstillede på Kunstforeningens efterårsudstilling i Flensborg sidste år og havde temaet 'Kunst fra Djurs'. Billederne bærer de enkle titler: Gul/hvid og Grøn. Som nævnt, er det de billeder, man nu møder ved indgangen til Tivolisalen. På samme udstilling købte vi 5 styk papircollager på skifferplader af Jette Nørregaard. De er enkle, stramme i formen og meget dekorative. Vi har en idé om, at de kan udstilles i en kirkelig lokalitet, men vi har endnu ikke fundet én, så der er muligheder.

Vandreudstilling

Vores vandreudstilling med årsmødeplakater, der af naturlige årsager forøges hvert eneste år, er nu oppe på 34 indrammede værker, der kan lånes af alle interesserede. Denne gang var det roklubben i Slesvig, der fik dem, hvor de også hænger i dag og bliver set af rigtig mange besøgende.

Julemærket 2017

Årets julemærke blev tegnet af eleverne fra Vesterland-Kejtum Danske Skole på Sild med grantræer, snemænd og glade nisser. Hele arket havde en flot helhedsvirkning ligesom salget var nogenlunde og med et rimeligt overskud. Da ingen af de enkelte mærker egnete sig til at producere en julepin til knaphullet, så droppede vi det. Men da mange har efterlyst den, så har vi valgt alligevel at indføre den for det nye julemærke, der kommer senere på året.

Kunstnerkortet

Til kunstnerkortet valgte vi Inka Sigels billede, der hed Forest Song. Selv skriver hun om billedet, at "det er titlen på en serie, som har den lyse lethed og spor af skov og vækst og fugle. Vi synes selv, at det blev et flot kort, som SSF kan anvende i repræsentative sammenhænge – også ud over juletiden.

Til orientering

I udvalget er vi meget opmærksomme på at holde styr på den efterhånden omfattende samling, som SSF er i besiddelse af. Derfor nager det os, når billeder forsvinder ud af synsfeltet - men dette sker desværre. Det gælder således ved salget af Amtsgården i Rendsborg, hvor også inventaret på væggene fulgte med køberen. Desværre er der herved gledet tre billeder ud af samlingen, uden vores sekretær har modtaget besked om det. Det drejer sig om værker af henholdsvis Holger Hattesen, Karl Andresen og Karl Heinz Clausen. Vi efterlyser derfor en orientering, når der sker ændringer i billedsamlingen.

Donation

Vi har i år modtaget en enkelt donation, idet

Margit Hansen fra Harreslev har skænket et billede af Sophie B Jensen: Rundkirke på Bornholm. Dette indgår i samlingen, og det er vi meget taknemmelige for. I samarbejde med pressetjenesten præsenterer vi fremover løbende en af samlingens kunstnere i KONTAKT.

Det var ordene.

40 Beretning fra Danevirke Museum ved Nis Hardt

Vi bærer nu stolt på Danmarks og verdens kulturarv

For tre år siden led vi et bragende nederlag. Skuffelsen var stor, da vores boble brast. Den store fællesnordiske ansøgning blev, uden at den egentlige årsag hertil fremstod klart, afvist.

På den igen! Lød det nye motto.

Ansøgningens nye engelsksprogede titel kom til at lyde: The Archaeological Border Landscape of Hedeby and the Danevirke.

Havde den gamle ansøgning, der omhandlede fem nationer og endnu flere lokaliteter et omfang på 340 sider, var den nyskrevne ansøgning, der alene omfatter to lokaliteter, kun 80 sider kortere.

Nerverne stod på højkant. Immervæk havde vi i fællesskab arbejdet 15 år på at det skulle lykkes. På UNESCO's Verdenskulturarvs kongres i Bahrain var det hele overstået - denne gang i løbet af bare fem minutter. Den 30. juni kl. 16.34 faldt hammerslaget, og derefter ragede nyhederne om, at Hedeby og Danevirke var optaget på listen, gennem de danske og tyske medier.

Jubel og lettelse! Immervæk havde det kostet hårdt arbejde at omformulere og skrive en ny ansøgning.

Vores tak derfor til alle partnere i projektet; men især til Verdenskulturarvs-kontoret og kon-torchef Matthias Maluck på Archäologisches Landesamt, der har trukket det hårdeste læs.

Foreningen "Danewerk, Haithabu"

Desuden er Matthias Maluck forretningsfører i foreningen "Danewerk, Haithabu". Foreningens medlemmer er Archäologisches Landesamt,

Landesmuseum, Kreis Slesvig-Flensborg, kommunerne langs med Danevirke, turistorganisationen Ostseefjord Schlei, repræsentanter for miljøorganisationer og Danevirke Museum. Foreningens hovedopgave har indtil videre været at finde og koordinere midler til vedligeholdelse af volden.

Nu presser nye opgaver på, og mange nye projekter vil blive søsat i forbindelse med udnævnelsen. Kreis - amtet - har derfor afsat midler til at kunne ansætte en projektmanager, der skal varetage kommende opgaver, såsom at koordinere forslag og ideer. Og ikke mindst at rejse midler, der skal komme den gamle vold og de besøgende til gode.

Her skal da også nævnes, at SSF har indgået et samarbejde med Archäologisches Landesamt, Landesmuseen og Ostseefjord Schlei omkring markedsføring af Danevirke og Hedeby. Der er aftalt et tostrengt turistfremstød i Danmark og Tyskland. Det forventes, at Aktiv-Regionen Schlei-Ostsee vil kunne skyde penge i projektet.

Konserveringen af Valdemarsmuren

I forbindelse med udnævnelsen bliver det nemmere at få midler til de gamle volde.

Det gamle murværk tager stadig skade. Men nu har både landsregeringen og Kreis Slesvig-Flensborg indvilliget i at afsætte et større pengebeløb. De facto tales der om 500.000 euro til brug på teglstenmurens konservering og sikring mod forfald fremover. Et konserveringsfirma med speciale i gammelt murværk gennemfører for tiden forsøg med forskellige mørteltyper og forslag med afdækning af muren, så der forhåbentligt kan findes en effektiv løsning på at stoppe murrens forfald.

Pressemødet

Dagen efter efter optagelsen på verdensarvslisten den 1. juli var der stort pressemøde ved museet.

Blandt de mange gæster var Slesvig-Holstens kulturminister Karin Prien, tidligere kulturminister Anke Spoorendonk og Danmarks forhenværende generalkonsul Henrik Becker-Christensen med flere, der i årenes løb var med til at støtte ansøgningen.

En stor tak til dem!

Mediernes bevågenhed

I de følgende uger derpå ville det ingen ende tage på alle de mange interviews og filmoptagelser, vi blev bedt om at deltage i.

Ja, så megen mediebevågenhed har vi ikke haft siden sidste efterår, da museet bl.a. medvirkede i en engelsk fjernsynsproduktion om vikingetiden, hvor en af de blodigste udfordringer for briterne var indtagelsen af en currywurst på kroen ved siden af.

Eller da vi fik en forespørgsel, om det kunne lade sig gøre, at Kelly-Familien kunne få lov til at optage et musikprogram ved Valdemarsmuren.

Museets kontor og SSFs distriktslokale blev med eet forvandlet til backstage-område med omklædning, regi-kontor, kaffestue for sangerne og de medvirkende, for film- og lyd-teamet. Inspektørens skrivebord blev omfunktioneret til sminkebord.

Skole og museum

Også i år har der været et stort antal danske og tyske skoleelever på besøg på volden og museet. De benytter sig i stigende grad af

vores skoletilbud, som omfatter en samlet formidling af den historiske vold og mindretalsudstillingen.

Vores samarbejde med Historiecenter Dybbøl Banke i regi af Kulturakademi under Regionskontoret Sønderjylland-Schleswig er nu udmøntet i publikationen "Hvor går grænsen?/ Wo verläuft die Grenze?" Heftet introducerer på dansk og tysk til de to besøgssteder Danevirke og Dybbøl Banke og indeholder opgaver, som skolerne kan benytte sig af både inden og efter besøget.

Projektet støttes af Interreg, som de næste par år råder over en transportpulje med tilbud om gratis transport, som skoler i regionen frit kan benytte sig af.

Flere skoleklasser, firmaudflugter, vennegrupper og andre går også den guidede tur langs hovedvolden og forbindelsesvolden fra Danevirke Museum til Hedeby.

Det er som regel en positiv øjenåbner at få volden under fødderne og helt konkret fornemme, hvor lang den er, hvor forskelligartet og hvordan den er integreret i kulturlandskabet.

Med henblik på at udvide besøgstjenesten på Danevirke Museum har vi i år indledt et samarbejde med Skoleforeningen og Grænseforeningen. Formålet er på den ene side at udvikle tilbuddene til de besøgende, så der - alt efter interesse og aldersgrupper - er flere pakker at vælge imellem, og på den anden side at skaffe finansiel dækning for en permanent skoletjeneste på stedet.

Det er så yndigt at følges ad

Efter veloverstået kursus som giftefoged har Danevirkes borgmesterinde Anke Gosch lov

til at udføre vielser. Tidligere kunne bryllupper kun finde sted i en forholdsvis nøgtern administrationsbygning. Nu er det også muligt på mere specielle lokaliteter i kommunen.

Så hvad er mere nærliggende end at sige ja til hinanden ved Danevirke.

I 1500 år har Danevirkevolden oplevet medgang og modgang. Det må formodes at være et godt omen for de ægtepar, der bliver viet foran Valdemarsmuren. I dårligt vej må bryllupshøjtideligheden flytte indendørs på museet.

Vi på museet er meget glade for, at kommunen giver folk lejlighed for at tilbringe denne særlige dag på et helt særligt sted og medvirke til, at brudeparrene og deres gæster får en dejlig og uforglemmelig dag.

I sommerens løb er de første fem par blevet gift foran Nordens største fortidsminde.

Lokalt engagement

Landsbyens verdenskulturarvs-udvalg har fået travlt og er kommet på banen med flere forslag til at imødekomme danevirke-turisternes behov og ønsker, herunder ikke mindst ny skiltning og udvidede arealer til parkerings- og rastepåder.

Der er gang i kommunens og museets fælles forberedelser til en byfest for store og små den 6. oktober. Hele pibetøjet kommer på banen. Alle kommunens forskellige institutioner og udvalg er på dupperne og deltager i planlægningen af folkefesten. Og der er selvfølgelig også planlagt korte foredrag og omvisninger, for immervæk skyldes festen, at Danevirke er blevet kulturarv.

Danevirke oplever et boom. Nu er det givet, at den gamle vold vil opleve en ny opblomstring.

Udnævnelsen har medført, at vi i sommerens løb har kunnet fortegne en hel del flere besøgende end sidste år. Men foreløbig har vi kun få måneder at sammenligne med. Ligesom vi heller ikke må glemme, at de ca. 75% danske gæster kommer til Danevirke, fordi den gamle vold først og fremmest er et af landets vigtigste nationale symboler.

”Stedet er naturligvis historisk uhyre interessant i sig selv. Men i dag er man ved at definere det som et mødested for dansk-tysk kultur og historie. Danevirke bliver også mere aktuelt, fordi det er porten mellem Norden og Europa. Det siger sig selv, at man kan åbne og lukke porte. Men det siger ikke sig selv, om man vælger at åbne eller lukke porten. I dette spørgsmål vil Danevirke få en fornyet aktualitet som et nutidigt referencepunkt”, siger museumsinspektør René Rasmussen fra Museum Sønderjylland.

Porten har i hvert fald stået vidt åben siden de fælles dansk-tyske udgravninger for få år siden. Så mon ikke vi også tør spå, at det er givet, den gamle vold vil opleve en ny opblomstring?

Nu vil folk - både nord og syd for grænsen - få øjnene op for, hvilken enestående historisk skrivning regionen har at byde på. Det gælder også internationalt.

Det er særligt fornemt, at den danske part, Sydslesvigsk Forening, har formået at medvirke i og været med til at skubbe processen fremad.

FLOT JORDBUNKE!

skrev en gæst med glimt i øjet forleden i museets gæstebog.

Først et par ord om vores mange ældreklubber i SSFs regi, som vi har næsten overalt i landsdelen. Selvom der i disse år er meget fokus på den ensomhed, som også mange ældre synes at lide under, ikke mindst de, der sidder alene tilbage efter at have mistet en livsledsager, så er det ret så tydeligt, at i hvert fald den slags møder, der før i tiden appellerede til mange, fordi klubbernes fremmeste formål netop var, at her kunne man mødes til hyggeligt og socialt samvær et par timer - sådanne møder appellerer ikke i samme grad til vor tids ældre. Måske hænger det sammen med, at de, der bliver ældre i dag, ikke før har været vant til at op-søge den slags fællesskaber. De havde deres arbejde; så havde de måske en hobby og en familie, de ville passe, - og så var der ikke tid til mere! Det kan også skyldes, at deres økonomi i dag tillader de fleste en større rejseaktivitet end den, tidligere tiders pensionister havde mulighed for, - og hvis det er det, der er tilfældet, så er der jo ikke noget at være ked af. Så har de det jo også godt uden vores tilbud i ældreklubberne, og det er jo fint! Endelig kan man jo også i flimmerkassen derhjemme få al den underholdning og åndelige føde, man måtte have brug for, og det endda døgnet rundt. Hvad enten det nu skyldes det ene eller det andet, så er det altså en kendsgerning, at mange af klubberne i dag har mere end svært ved at finde folk, der vil påtage sig arbejdet at lede dem, samtidig med at der også kommer færre folk til møderne.

Klubberne

Akut fare for at klubberne er ved at forsvinde, synes der dog ikke at være.

Vi har 40 klubber i gang rundt om i Sydslesvig; 4 af dem står p.t. uden leder og 4 andre har ikke meldt tilbage om nogen aktivitet. Alligevel

blev der i det forgangne år meldt om små 800 møder (784) med i alt knap 13.000 deltagere. Nu har den slags uforpligtende mødeaktivitet det jo med at gå op og ned, uden at man som sagt kan pege på én bestemt grund. Sådant er det f.eks. gået med VÆRESTEDET på Flensborghus. Her er det ellers de sidste par år gået rigtigt godt. Der kom folk med fælles interesse for billard, bridge eller andre kort- og brætspil, og andre tog det på sig at sørge for, at der var kaffe og kage. Men så pludselig kniber det med at finde folk til spillebordene; der har været sygdom, nogle er blevet for gamle og har ikke længere lyst til at gå ud, og andre er flyttet bort, og nu er det lige pludselig blevet tvivlsomt, om det gode fællesskab, de har oplevet på Værestedet, kan fortsætte.

Medarbejderudflugten

Men alle disse gode folk, der rundt omkring holder klubberne i gang, de bliver altid sidst på sommeren inviteret på en udflugt - som en tak for deres indsats.

Den gik den 30. august 2017 via Schwesing, hvor Anders Scholtz tog imod os og fortalte om stedet, til Husum danske Kirke, hvor samme Anders igen var vor cicerone. Vi glædede os over det smukke kirkerum, og fortsatte så til Mikkelsberg, hvor vi så kunststillingen og nød et dejligt kaffebord. Så gik turen videre til Arlauer Schleuse til en god lille middag, og på vejen hjem blev der tid til et lille ophold ved Englen i Marsken, en lille, men smuk statue symboliserende det guddommelige i naturen, og så var de 55 deltagere i turen også klar til at komme hjem.

Amtsfester

De tre amtsfester på Østkysten blev afviklet i Slesvig og Flensborg i oktober, og i Husum

havde man fået den gode idé at afvikle festen som en del af Spil-Dansk arrangementet sammen med Lisser og Knud Ramm-Mikkelsen. Det er som altid SSFs sekretariat, der står for tilrettelæggelsen og afviklingen af disse sammenkomster, og det gør de fremragende. Det største problem synes efterhånden at være, at det kan være svært at finde egnede lokaler til så mange mennesker.

Efterårsprogrammet på Flensborghus

Formiddagsbiffen lagde ud i begyndelsen af **september** med at vise den tankevækkende danske film 'Nøgle hus spejl', og der var faktisk mange, der havde valgt at bruge en formiddag på at se den. Vi tilbyder jo disse formiddagsforestillinger, fordi mange er kede af at skulle ud om aftenen, og Flemming Birkemose giver hver gang filmen en god introduktion. Denne film fulgte vi op med en lige så god film i forårs-sæsonen, nemlig den svenske film 'En mand, som hed Ove'. Det var en ganske anden genre; den var morsom på en bittersød måde. Hovedpersonen var på alle måder utålelig, men da de fleste tilskuere nok kunne se meget af sig selv i ham, kunne man alligevel ikke undgå at holde lidt ham. Og da det så tilmed var en film med happy ending, var den en rigtig positiv oplevelse - til sidst.

Så var det næppe undgået nogens opmærksomhed, at året 2017 var 500-året for Reformationen. Utallige store og små arrangementer har der været indbudt til overalt i DK, og vi havde bedt Signe von Oettingen fra Ribe om at komme herved for at fortælle om det store program, man afviklede i Ribe i nogle oktoberdage. Hun kom den 20. september og klædte os på til at deltage i festlighederne ved en én-dags-tur den **14. oktober**. Det var et stort og

spændende program, og mange tog også derop, men valgte at køre selv, så den fælles bustur blev aflyst. Der var foredrag, koncerter, interviews og recitationer af relevante litterære værker over hele byen - og det i tre dage! - helt fantastisk.

Allerede den **4. oktober** var der indbudt til koncert på Flensborghus med 'de 3 fløjter', et ensemble bestående af tre unge meget dygtige piger med alskens forskellige fløjter - den ene tilmed på bare tæer!

Den **10. oktober** blev denne fine kammerkoncert fulgt op af d'herrer Mogens Rostrup Nissen og Klaus Tolstrup Petersen - de holdt foredrag om de vestindiske øer. Også det var et slags jubilæumsarrangement i anledning af 100-året for Danmarks salg af øerne til USA. Det var spændende at blive gjort opmærksom på, at der i den sag også var tråde til Flensborg og Sønderjylland.

Novembermånedens foredrag blev holdt af fhv. chefredaktør for 'Der Nordschleswiger' Siegfried Matlok. Han causerede velopløst over livet i mindretallene nord og syd for grænsen, og han havde bestemt ingen problemer med at holde folks interesse fangen. Han havde det heldigvis også selv sjovt, og han ville gerne komme igen en anden gang.

Så sluttede vi efterårets program af med en eftermiddag i **december** med gruppen SVØBSK sammen med to andre musikere Sund og Lunau. Det var en munter og musikalsk juleunderholdning serveret af fire glade og charmerende fynboer. Det var en festlig eftermiddag - og derefter gik vi i juledvale!

Men allerede den **17. januar** kom journalist Flemming Nielsen fra Egersund og fortalte sønderjyske historier og vitser, hvilket bestemt ikke var kedeligt. Og de fleste forstod i hvert fald det meste!

I **februar** havde vi så fornøjelsen af at møde vor nye generalkonsul Kim Andersen. Han berettede om generalkonsulatets interessante historie og gjorde opmærksom på, at det i høj grad var knyttet til mindretallets opståen i 1920. Heri adskiller det sig i øvrigt fra alle andre af Danmarks diplomatiske repræsentationer i udlandet. Det var da meget sjovt at få det at vide. Den **14. marts** tog bibliotekschef Jens M. Henriksen pulsen på Danmark netop nu, og der var i sandhed nok at tage fat på af stort og småt især inden for dansk politik og hverdag.

Og forårets sidste foredrag har vi i skrivende stund til gode, idet vores Karl Kring først kommer i morgen og fortæller om sit liv med Sydslesvig gennem næsten 100 år. Og der er stor interesse for at høre, hvad Karl Kring har at fortælle, og vi glæder os til en spændende eftermiddag.

I den forbindelse kan jeg da fortælle, at der fra en del ældreklubber udefra oplandet er der kommet et ønske om at tage imod det humanitære udvalgs tilbud om tilskud til transporten til Flensborg, således at det ikke skulle komme til at koste udenbys medlemmer mere end det beløb, flensborgere skal betale for at deltage i et møde på Flensborghus.

Endelig tager vi i **juni** på en dagstur til det nye Tirpitz museum ved Blåvand. Den tur er for længst udsolgt, men den vil blive gentaget i september, denne gang i samarbejde med Borgerforeningen. Og begge ture slutter med

kaffebord i Bennetgaard, som på den måde også får lidt reklame.

Vandringer i grænselandet

En aktivitet, vi igen i år har haft megen glæde af, er de vandringer i grænselandet, som vi 8 gange om året indbyder til. Det er ture på udvalgte steder nord og syd for grænsen; ture på mellem 5 og 10 km i skove, langs strande og gennem plantager og heder, ofte kombineret med lidt sightseeing på historisk interessante steder. Og vejret skal være ualmindelig dårligt, hvis der ikke hver eneste gang dukker en 10-15 friske vandrere op.

Højskoleophold

Årets højskoleophold i april var i år henlagt til Rude Strand Højskole, som nu har været i gang igen et lille års tid, efter at den gik fallit. Et nyt forstanderpar med en næsten 20 års fortid som forstanderpar på en ungdoms- og idræts-højskole er blevet ansat foreløbig som de eneste undervisere, men det er lykkedes for dem at knytte dygtige og spændende folk på mere eller mindre ulønnet basis til skolen. Vi 42 fra Sydslesvig havde et fremragende ophold med gode foredrag, afvekslende med spændende og fornøjelige aktiviteter. Dertil kom en fascinerende rundvisning på det nye hovedbibliotek DOKK1 i Aarhus, og der var blandt deltagerne stor interesse for at vende tilbage til Rude Strand en anden gang.

Indtil nu er det hvert år lykkedes os at finansiere disse højskoleophold med tilskud fra fonde, og selvfølgelig håber vi på, at det også fremover vil lykkes os.

Til slut et par ord om de andre tilbud i det humanitære udvalgs regi:

Værestedet har jeg nævnt.

Motion og idræt - Stolegymnastik

Edel Linke tilbyder motion og idræt i Engelsby-Centeret, samt nu også stolegymnastik til dem, der også skal have motion, selvom bentøjet ikke er, hvad det har været.

Seniordans

Seniordansen, som Signe Andersen meget mod sin vilje måtte stoppe med sidste år, er nu blevet afløst af et tilbud om folkedans, som Inger Marie Christensen tager sig af, og den kan man sandelig også få sved på panden af, hvis der var nogen, der skulle være i tvivl om det!

Aktive Pensionister

Endelig er der de Aktive Pensionisters to grupper, der 20 gange om året mødes om henholdsvis onsdagen og torsdagen, og så må støttekredsen ved Plejecenteret i Nerongsallé heller ikke glemmes. Ca. 40 frivillige hjælper uge efter uge året rundt personalet med at give beboerne gode og indholdsrige hverdage, og deres indsats bliver højt værdsat af alle. Alt i alt: Et jævnt og muntert liv til glæde for mange i grænselandets danske mindretal.

Det humanitære Udvalg

Det humanitære Udvalg består af ti personer, som kommer fra forskellige organisationer i mindretallet. Vi har forsøgt at få forskellige geografier tilgodeset, altså at der også er medlemmer, der kommer andre steder fra end Flensborg. Vi mødes 6 - 8 gange om året for at tilrettelægge de forskellige aktiviteter.

En stor tak til bysekretariatet og Susanne for utrættelig hjælp til at styre de mange bolde, der undertiden er i luften.

STATISTIKKER

Medlemstal
Medlemsbevægelser
Alderspyramider
Mødestatistik
De tilsluttede organisationers
medlemsstatus

Medlemstal 2017

	01.01.17	31.03.17	30.06.17	30.09.17	31.12.17	01.09.18
Flensborg by	4.240	3.833	4.126	4.151	4.125	4.396
Flensborg amt	3.370	3.402	3.451	3.498	3.535	4.086
Sydtønder amt	1.260	1.264	1.254	1.275	1.297	1.488
Husum amt	1.117	1.219	1.209	1.193	1.190	1.406
Ejdersted amt	488	487	489	503	504	540
Gottorp amt	1.881	1.896	1.921	1.995	2.002	2.266
Rendsborg/Egernførde amt	1.568	1.597	1.605	1.629	1.624	1.958
Sydslesvig i alt	13.924	13.698	14.055	14.244	14.277	16.140
Friserne	618	618	626	621	626	632
I alt	14.542	14.316	14.681	14.865	14.903	16.772

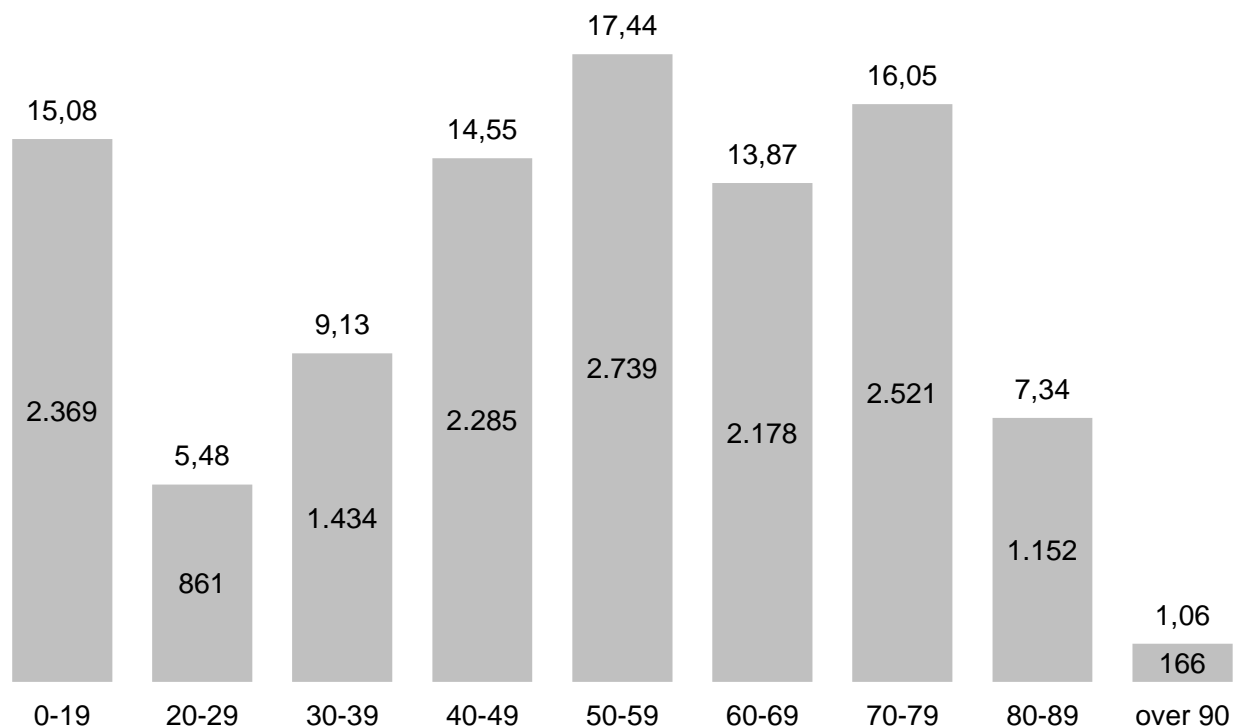
Medlemsbevægelser 2017

	Medlemstal 01.01.-2017	Nyopregelser	Tilflyttere	Tilgang i alt	Frarflyttet distriktet	Flytter til andre amter	Afgået ved døden	Udmeldt	Afgang i alt	Difference 2017	Medlemstal 31.12.-2017
Flensborg by	4.240	148	461	609	438	53	75	158	724	-115	4.125
Flensborg amt	3.370	231	104	335	50	27	30	62	169	167	3.535
Sydtønder amt	1.260	83	13	96	0	16	9	34	59	37	1.297
Husum amt	1.117	104	9	113	3	3	10	38	54	73	1.190
Ejdersted amt	488	26	6	32	0	1	5	10	16	16	504
Gottorp amt	1.881	196	43	239	30	7	24	57	118	121	2.002
Rendsborg/Egernførde amt	1.568	106	11	117	0	6	1	54	61	56	1.624
Sydslesvig i alt	13.924	894	647	1.541	521	113	154	413	1.201	355	14.277
Friserne	618	23		23			4	11	15	8	626
I alt	14.542	917		1.564			158	424	1.216	363	14.903

Antal børn under 15 år i forbindelse med husstandskontingent pr. 01.09.18

Flensborg by	258
Flensborg amt	469
Sydtønder amt	183
Husum amt	230
Ejdersted amt	64
Gottorp amt	460
Rendsborg/Egernførde amt	430
I alt	2.094

Alderspyramide - SSF medlemmer pr. 27.08.2018

Bemærk: Tallene i søjlen er de faktuelle tal. Værdien over søjlen gengiver den procentvise fordeling.

Mødestatistik årsbasis 2017

	2017	2017	2016	2016
SSF Flensborg by	antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
1. Amtsfester, amtsstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	7	145	5	323
2. Distriktsgeneralforsamlinger	7	217	8	256
3. Foredrag - lysbilleder/film	3	71	11	578
4. Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	3	184	10	736
5. Adventsmøder/julemøder	8	775	8	865
6. Lottoaftener	10	1.036	9	927
7. Plattysk teater	1	70	1	85
8. Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	45	340	49	334
9. Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	3	220	2	199
10. Udflugter til Danmark	4	135	5	165
11. Udflugter i Sydslesvig og sydpå	3	121	7	209
12. Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber		0	2	30
13. Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	45	1.878	47	2.352
14. Årsmøder	4	800	5	916
I alt	143	5.992	169	7.975

		2017	2017	2016	2016
SSF Flensborg amt		antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
1.	Amtsfester, amtstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	13	393	22	373
2.	Distriktsgeneralforsamlinger	20	356	20	321
3.	Foredrag - lysbilleder/film	3	150	5	138
4.	Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	152	6.577	176	6.568
5.	Adventsmøder/julemøder	14	399	15	357
6.	Lottoaftener	6	454	7	815
7.	Plattysk teater	0	0	0	0
8.	Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	48	300	58	346
9.	Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	15	159	10	75
10.	Udflugter til Danmark	8	253	4	134
11.	Udflugter i Sydslesvig og sydpå	8	160	12	215
12.	Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	6	27	9	65
13.	Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	20	522	35	1.062
14.	Årsmøder	14	1.743	14	2.090
	I alt	327	11.493	387	12.559

		2017	2017	2016	2016
SSF Sydtønder amt		antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
1.	Amtsfester, amtstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	2	126	2	154
2.	Distriktsgeneralforsamlinger	8	147	9	164
3.	Foredrag - lysbilleder/film	4	174	6	226
4.	Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	14	488	12	544
5.	Adventsmøder/julemøder	10	432	8	286
6.	Lottoaftener	14	1.985	16	2.155
7.	Plattysk teater	0	0	0	0
8.	Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	72	582	78	621
9.	Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	0	0	0	0
10.	Udflugter til Danmark	18	498	24	512
11.	Udflugter i Sydslesvig og sydpå	19	488	22	516
12.	Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	6	212	6	211
13.	Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	42	632	32	408
14.	Årsmøder	3	1.420	3	1.250
	I alt	212	7.184	218	7.047

	2017	2017	2016	2016
	antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
SSF Husum amt				
1. Amtsfester, amtsstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	7	105	6	88
2. Distriktsgeneralforsamlinger	5	122	5	89
3. Foredrag - lysbilleder/film	0	0	1	29
4. Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	21	1.120	17	833
5. Adventsmøder/julemøder	12	1.027	8	465
6. Lottoaftener	5	407	4	301
7. Plattysk teater	0	0	0	0
8. Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	40	333	74	801
9. Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	0	0	53	690
10. Udflugter til Danmark	3	101	3	61
11. Udflugter i Sydslesvig og sydpå	3	76	2	106
12. Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	13	491	4	134
13. Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	129	1.889	128	1.760
14. Årsmøder	4	780	5	707
I alt	242	6.451	310	6.064

	2017	2017	2016	2016
	antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
SSF Ejdersted amt				
1. Amtsfester, amtsstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	5	111	4	94
2. Distriktsgeneralforsamlinger	4	55	4	58
3. Foredrag - lysbilleder/film	4	49	4	57
4. Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	5	87	11	192
5. Adventsmøder/julemøder	2	127	2	106
6. Lottoaftener	0	0	0	0
7. Plattysk teater	0	0	0	0
8. Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	9	69	12	84
9. Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	2	43	2	57
10. Udflugter til Danmark	1	48	2	52
11. Udflugter i Sydslesvig og sydpå	2	44	1	16
12. Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	4	81	11	391
13. Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	12	435	14	442
14. Årsmøder	2	685	2	253
I alt	52	1.834	69	1.802

		2017	2017	2016	2016
SSF Gottorp amt		antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
1.	Amtsfester, amtsstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	6	246	5	408
2.	Distriktsgeneralforsamlinger	19	298	19	326
3.	Foredrag - lysbilleder/film	10	115	16	257
4.	Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	250	4.320	209	2.062
5.	Adventsmøder/julemøder	16	477	19	502
6.	Lottoaftener	9	478	8	341
7.	Plattysk teater	0	0	0	0
8.	Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	3	34	1	12
9.	Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	2	245	2	326
10.	Udflugter til Danmark	6	269	4	178
11.	Udflugter i Sydslesvig og sydpå	9	183	11	181
12.	Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	1	35	3	53
13.	Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (f.eks. caféeftermiddag, børneeftermiddag)	14	340	20	447
14.	Årsmøder	0	0	9	3.821
I alt		345	7.040	326	8.914

		2017	2017	2016	2016
SSF Rendsborg-Egernførde amt		antal møder	antal deltagere	antal møder	antal deltagere
1.	Amtsfester, amtsstillidsmandsmøder og amtsgeneralforsamlinger	3	85	3	155
2.	Distriktsgeneralforsamlinger	8	137	8	138
3.	Foredrag - lysbilleder/film	6	121	4	55
4.	Distriktsfester, medlemsmøder m. underholdning, amatørteater, musikaftener	18	1.151	24	1.056
5.	Adventsmøder/julemøder	12	1.474	11	1.003
6.	Lottoaftener	7	891	10	816
7.	Plattysk teater	0	0		
8.	Dagligstuemøder/bestyrelsesmøder distrikter	30	207	24	197
9.	Møder for de ældre (ikke ældreklubarrangementer)	7	89	11	154
10.	Udflugter til Danmark	3	71	5	164
11.	Udflugter i Sydslesvig og sydpå	5	85	6	95
12.	Besøg hos/fra venskabskredse/fadderskaber	3	78		
13.	Andre aktiviteter/kreative tiltag/arrangementer (fx café, børneefterm.)	203	2.190	204	2.506
14.	Årsmøder	6	2.056	7	1.905
I alt		311	8.635	316	8.395

De tilsluttede organisationers medlemsstatus

Forening	Medlemmer				
	2013	2014	2015	2016	2017
Borgerforeningen	220	191	195	210	203
Dansk Erhvervsforening i Sydslesvig	120	114	100	101	98
Dansk Kirke i Sydslesvig	6.214	6.147	6.147	5.868	5.822
DSH - Aktive Kvinder	536	495	461	407	395
Den slesvigiske Kvindeforening	726	690	675	663	637
Duborg-Samfundet	Kan ikke gøres op	Kan ikke gøres op	Kan ikke gøres op	Kan ikke gøres op	Kan ikke gøres op*
Flensborg danske Journalistforening	32	35	34	38	32
Foreningen NORDEN - Sydslesvig Afdeling -	386	340	320	300	287
Fælleslandboforeningen for Sydslesvig	258	256	252	252	149
Gamles Værn	120	ikke oplyst	74	61	70
Harreslev Amatørscene	57	ikke oplyst	ikke oplyst	ikke oplyst	50
Hejmdal Blæseorkester	53	45	43	43	37
Historisk Samfund - Sydslesvigs Amtskreds -	115	115	115	83	78
Sct. Georgs-Gildet Flensborg	43	43	39	38	38
Slesvigsk Kreditforening	1.264	1.275	1.173	1.141	1.117
Sprogforeningen i Sydslesvig	665	619	606	682	676
St. Knudsgildet Flensborg	79	ikke oplyst	74	77	68
Sydslesvigs danske Kunstforening	226	232	204	198	202
Sydslesvigs Museumsforening	90	86	96	93	78
Sydslesvigsk Selvhjælp (SSH)	105	105	108	123	120
Sønderjysk Arbejder Forening (SAF)	62	61	73	73	74
Slesvig Folkekor	26	23	20	nedlagt**	nedlagt
Torsdagskoret	36	27	24	23	27

*Duborg-Samfundets årsskrift udsendes hvert år i 4.000 eksemplarer

** Slesvig Folkekor blev nedlagt den 15. marts 2017

Sydslesvigsk Forening e. V.

Revideret regnskab 2017

Budget 2018

Budget 2019

Godkendt af
SSF's hovedstyrelse
den 20. marts 2018

Ledelsespåtegning

Forretningsudvalget har dags dato behandlet og godkendt årsregnskabet for 2017 for Sydslesvigsk Forening e.V.

Årsregnskabet aflægges i overensstemmelse med Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger for foreninger og organisationer mv., der modtager tilskud fra Sydslesvigudvalget.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af foreningens aktiver, passiver og finansielle stilling per 31. december 2017 samt af resultatet af foreningens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2017.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen omhandler, ligesom det er vores opfattelse, at vi har taget skyldige økonomiske hensyn ved foreningens forvaltning. Det er endvidere ledelsens opfattelse at foreningen har opfyldt de mål, som har været forudsætningen for de modtagne tilskud fra forskellige tilskudsgivere, herunder navnlig den danske stat. Vi kan derfor bekræfte, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med forudsætningerne for de givne tilskud, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler samt at tilskudsbetingelserne er opfyldt og at de indgåede aftaler om mål og aktiviteter er opfyldt.

Der er ikke efter balancedagen indtruffet betydningsfulde hændelser, som vurderes at have væsentlig indflydelse på bedømmelse af årsregnskabet.

Årsregnskabet indstilles til hovedstyrelsens godkendelse den 20. marts 2018.

Flensborg, den 6. marts 2018

Sydslesvigsk Forenings forretningsudvalg

Jon Hardon Hansen
(formand)

Gitte Hougaard Werner
(1. næstformand)

Kirsten Futtrup
(1. bisidder)

Jens A. Christiansen
(generalsekretær)

Steen Schröder
(2. næstformand)

Annette Neumann
(2. bisidder)

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Revisionspåtegning på årsregnskabet

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Sydslesvigsk Forening e.V. for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017, der omfatter resultatopgørelse, balance og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer mv., der modtager støtte fra Sydslesvigudvalget”.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelserne i ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer mv., der modtager støtte fra Sydslesvigudvalget”. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit ”Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet”. Vi er uafhængige af Sydslesvigsk Forening e.V. i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA’s Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold i årsrapporten

Foreningen har som bilag til årsregnskabet, på side 32-45, vedlagt uddybende specifikationer præsenteret efter formål. Disse specifikationer er ikke underlagt revisionen af årsregnskabet.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere Sydslesvigsk Forening e.V.’s evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere Sydslesvigsk Forening e.V., indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, jf. ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer mv., der modtager støtte fra Sydslesvigudvalget”, altid

vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, jf. ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer mv., der modtager støtte fra Sydslesvigudvalget”, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af Sydslesvigsk Forening e.V. interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om foreningens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion.

Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at Sydslesvigsk Forening e.V ikke længere kan fortsætte driften.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsesberetningen omfatter ligeledes målrapporteringen.

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen og målrapporteringen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen og målrapporteringen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen og målrapporteringen. I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og målrapporteringen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen og målrapporteringen er

væsentligt inkonsistente med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen og målrapporteringen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen og målrapporteringen.

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritisk revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

Padborg, den 6. marts 2018

Flensborg, den 6. marts 2018

Sønderjyllands Revision

H.P.O. Wirtschaftspartner

Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Søren Kring
Statsaut. revisor
MNE-nr. 31458

Barbara Ohlsen
Steuerberaterin

Regnskabs- og revisionsudvalgets beretning

Sydslesvigsk Forenings årsregnskab for 2017 er revideret. På et møde den 6. marts 2018 fik Regnskabs- og revisionsudvalget forelagt det reviderede regnskab, og udvalget har konstateret, at regnskabet 2017 er opstillet jf. bogholderiets tal. Revisionen har fremlagt deres bemærkninger til førnævnte årsregnskab, og Regnskabs- og revisionsudvalget har gennemgået regnskabet.

- Ledelses- og styringsredskaberne følges op. Der finder rutinemæssig opfølgning på budget og økonomi sted, således at ledelsen løbende orienteres om budgetudviklingen.
- Regnskabs- og Revisionsudvalget konstaterer, at foreningens kontingentindtægter udviser et minus på 9.511,00 euro i forhold til SSFs aktuelle medlemstal.
- Regnskabs- og revisionsudvalget anbefaler, at SSF også frem over satser på spare-tiltag, øgede indtægter og andre tilskud. Dertil hører bl.a. vurdering og tilpasning af husleje.

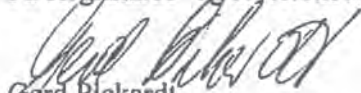
Revisionen er udført under iagttagelse af ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer m.v., der modtager tilskud fra Sydslesvigudvalget”. Efter vor opfattelse indeholder regnskabet alle de oplysninger, som er nødvendige for bedømmelse af de bevilgede midlers anvendelse og Sydslesvigsk Forenings økonomiske status pr. 31. december 2017.

Revisionsfirmaets slutkonklusion er, at årsregnskabet samt status pr. 31. december 2017 er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens og vedtægternes krav til regnskabsaflæggelse. På grundlag af denne bemærkning anbefaler Regnskabs- og revisionsudvalget godkendelse af driftsregnskabet pr. 31. december 2017, som udviser et overskud på € 67.137,47, samt status, som balancerer med € 13.349.944,83. Der gøres opmærksom på, at overskuddet på 67.137,47 euro er øremærket til sanering af Skipperhuset.

Afsluttende vil Regnskabs- og revisionsudvalget fremhæve, at budgetdisciplinen i året 2017 er blevet håndhævet professionelt. Dernæst skal det fremhæves, at SSF har levet op til målene i resultataftalen 2017.

Flensborg den 6. marts 2018

På Regnskabs- og revisionsudvalgets vegne

Gerd Plckardt
Formand

LEDELSESBERETNING 2017

1. SYDSLESVIGSK FORENING

Sydslesvigsk Forening (SSF), med hovedsæde i Flensborg på Dansk Generalsekretariat, er det danske mindretals folkelige, kulturelle hovedorganisation. Foreningen har hen ved 16.000 medlemmer (inkl. husstandsmedlemmer) fordelt over 8 amter. SSF beskæftiger 39 fastansatte medarbejdere. Foreningen har 24 tilsluttede organisationer med 12.800 medlemmer og samarbejder med Friisk Foriining.

SSF's vedtægtsbestemte formål:

- Foreningens formål er at udbrede og pleje det danske sprog, at værne om og fremme dansk og nordisk kultur, at drive folkeligt dansk virke i Sydslesvig - herunder at udføre socialt og humanitært arbejde, at øge forståelsen for det danske mindretal (interessevaretagelse), den sydslesvigske hjemstavn og dens særpræg og styrke sammenholdet blandt medlemmerne.

Foreningens overordnede mission:

- At sikre det danske mindretals eksistensvilkår og fremme danskheden i Sydslesvig, bundet ind i et aktivt og konstruktivt samarbejde med aktører og partnere såvel inden for som uden for det dansk-tyske grænseland.

2. REVIDERET REGNSKAB 2017

I 2017 balancerer driftsregnskabet med indtægter på 5.501.055,03 euro og udgifter på 5.433.917,56 euro og udviser derved et overskud på 67.137,47 euro.

Overskuddet skyldes primært opnåede lejeindtægter som følge af en aftale med Slesvig by og Landestheater om leje af teatersalen på Slesvighus.

Dette overskud i forbindelse med Slesvighus og Landestheater bliver øremærket til sanering af Skipperhuset. Skipperhuset har en saneringsskade på omtrent 300.000 euro i husets bærende bjælker, denne skade blev opdaget i 2017. Sanering er igangsat. Der er i 2017 afholdt 83.000 euro til saneringen. Disse er ikke udgiftsført men ført på et byggeprojekt i balancen. Det er ensbetydende med, at det opnåede overskud på 67.137 euro fuldt ud er anvendt til bjælkesaneringsprojektet i Skipperhuset.

SSF følger siden 2014 dansk regnskabspraksis, hvor afskrivningerne på bygninger ikke mere konteres direkte på egenkapitalen, men bogføres som en omkostning i resultatopgørelsen. De historiske indgangsværdier for foreningens ejendomme er i forbindelse med regnskab

2015 blevet korrigeret betydeligt, og dette medførte, at egenkapitalen og balancesummen blev reduceret med 8,6 mio. euro.

I forbindelse med en omplacering af afskrivninger fra balancen til drift, har SSF siden 2015 måttet foretage en tilpasning af foreningens omkostninger. Det samlede udgiftsniveau skal nedjusteres. Der er gennemført hhv. gennemføres en række rationaliseringstiltag, der fremadrettet skal sikre et afbalanceret driftsregnskab.

2016:

Øgede huslejeindtægter i forbindelse med tilpasning af lejen i SSFs ejendomme, samtidig giver Slesvighus en større lejeindtægt til driften i dette år.

2017:

Medlemskontingentet forhøjes i mindre omfang, samtidig nedjusteres en fuldtidsstilling til 20 timer om ugen. Støtte til Sundhedstjenesten trækkes tilbage, og der nedjusteres i mindre omfang på forskellige budgetområder.

2018:

Bevillingen fra Kiel bliver i mindre omfang øget. Der arbejdes fortsat på at øge Kiel-tilskuddet yderligere fra 2019. I den forbindelse skal der udarbejdes en resultataftale.

3. SSF'S HOVEDAKTIVITETER

Foreningens formålsbestemte aktiviteter kan deles op i tre søjler:

- Kulturpleje og -formidling.
- Humanitært og socialt arbejde.
- Varetagelse af interesser i mindretalsspørgsmål.

3.1 Kulturpleje og -formidling

Teater- og koncertudvalget: Udgiftssiden er budgetteret til 405.000,00 euro. Aktivitetsniveauet svarer til resultataftalen, og den økonomiske håndtering af budgettet kører fint i 2017.

Mål: I regnskabsåret 2017 gennemførtes følgende teaterforestillinger og koncerter:

- 18 teaterforestillinger med 2.825 tilskuere (2016: 22/3.520)
- 55 børneteaterforestillinger med 2.649 tilskuere (2016: 47/3.022)
- 9 koncerter (SSO) tilhørere 1.000 (2016: 5/746)
- 1 familie-julekoncert (SSO) med 386 tilhørere (2016: 1/117)
- 10 gruppe-skolekoncerter (SSO) med 959 tilhørere (2016: 10/904)
- 3 fælles-skolekoncerter (SSO) med 890 tilhørere (2016: 3/878)
- 0 familiekoncert (SSO) med 0 tilhørere (2016: 1/158) (kun hvert andet år)

Se målopfyldelsesrapport 2017.

Kulturudvalget: Udgiftssiden er budgetteret til 229.000,00 euro. Der foregår en bred vifte af kulturelle aktiviteter i foreningens 80 distrikter og 40 forsamlingshuse. De kulturelle aktiviteter i amter og distrikter har haft et fint niveau i 2017. Aktiviteterne svarer til målopfyldelsesrapporten 2017.

Arsmødeudvalget: Udgiftssiden er budgetteret til 88.000,00 euro. Arsmøderne er blevet afviklet efter et traditionelt mønster. Friluftsmøderne og op til 40 aftensmøder har haft en udmærket deltagelse. Se også målopfyldelsesrapport.

Danevirke Museum: Det årlige besøgstal ligger på ca. 20.000. Museet huser mindretalsudstillingen "Dansk i Sydslesvig fra 1864 til i dag". Arbejdet med videreudvikling af Danevirke hen imod Verdens Kulturarv sker i tæt samarbejde med Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen. Danevirke og Danevirke Museum har et stort musealt og bygningsmæssigt potentiale. Tæt samarbejde med Museum Sønderjylland. Se målopfyldelsesrapport 2017.

Mikkelberg: Nordisk kunst- og cricketcenter på Mikkelberg har en associationsaftale med SSF. Den skal være med til at sikre museet som udstillings- og mødested. Museet finansieres dels gennem formueafkast, og dels via en SSF-rammebevilling. Se målopfyldelsesrapport 2017.

Sydslesvigsk Pressetjeneste: Pressetjenesten, der hører ind under SSF, står for foreningens og i en vis udstrækning mindretallets kommunikations- og pressearbejde. Hovedopgaven er nyhedsformidling og udgivelse af KONTAKT i Flensborg Avis. Udgiftssiden er budgetteret til 235.970,00 euro. Aktiviteterne svarer til målopfyldelsesrapport 2017.

3.2 Humanitært og socialt arbejde

Humanitært udvalg: Sydslesvigsk Forenings humanitære arbejde foregår blandt andet i de mere end 50 danske ældreklubber, der er fordelt over hele Sydslesvig. Derudover bliver der hvert år organiseret en lang række kulturelle aktiviteter, som f.eks. udflugter og foredrag. Se også målopfyldelsesrapport 2017.

3.3 Varetagelse af interesser i mindretalsspørgsmål

SSF og generalsekretariatet varetager, delvist i samarbejde med SSW, Sydslesvigs interesser i mindretalsspørgsmål. Ved brug af netværk og relevante danske, tyske og europæiske politiske kontakter søger SSF indflydelse på den mindretalspolitiske udvikling såvel regionalt, nationalt som internationalt.

Gennem folkeligt arbejde og kultur- og mindretalspolitisk indflydelse at sikre det danske mindretal dets folkeretlige anerkendelse og optimale rammebetingelser. SSF er ligeledes engageret i sikring og udvikling af en positiv europæisk mindretalspolitik. Se målopfyldelsesrapport 2017.

4. ANDRE INDSATSOMRÅDER

4.1 Samarbejde på tværs af foreninger og institutioner

SSF og Dansk Generalsekretariat koordinerer inden for overordnede områder på tværs af foreningerne og institutionerne i Sydslesvig. Dansk Generalsekretariat varetager sekretariatsfunktionen for Det Sydslesvigske Samråd og er således tovholder i Samrådet og rådets arbejdsudvalg. Endvidere har generalsekretariatet ansvar for koordinering i regi af kredsen af forvaltningschefer.

5. SSF'S EJENDOMME

SSF driver i alt 50 ejendomme/forsamlingshuse, 31 bygninger (inkl. Danevirke Museum og lejrskolen Skipperhuset i Tønning), 4 stiftelser (ældreboliger) og 15 forvaltede bygninger (ejes af Skoleforeningen). Der findes 109 lejere. Der er ansat 16 viceværter på deltidsordninger. Se målopfyldelsesrapport 2017.

6. LEDELSES- OG STYRINGSREDSKABER

FU og generalsekretariatet fastlægger foreningens strategiske og operative mål for et år i en resultataftale med Sydslesvigudvalget. Omsætningen sikres bl.a. gennem følgende styringsredskaber:

- FU og generalsekretæren følger løbende op på resultataftalen.
- SSF's tre faste udvalg og interne arbejdsudvalg aflægger årlige beretninger for FU, hovedstyrelsen og landsmødet.
- Generalsekretæren, der har ansvaret for den daglige drift og hele SSF's forvaltning, leder og styrer forvaltningen ved hjælp af bl.a.:
  - Daglig delegerende, vejledende og opfølgende ledelse.
  - Ugentlige sektionsmøder på generalsekretariatet med nøglemedarbejdere.
  - Månedlige amtskonsulentmøder og konsulenternes årlige skriftlige indberetninger.
  - Årlige medarbejdersamtaler.

En rutinemæssig opfølgning på budget og økonomi finder sted ved:

- Prioritering af drift og anlæg op til de årlige budgetforhandlinger med Sydslesvigudvalget.
- Hver måned budgetopfølgning på det samlede budget.
- De tre faste kulturudvalg gennemfører en månedlig budgetopfølgning.

- På ejendomsområdet finder en løbende budgetopfølgning sted.
- Juli/august udarbejdes et halvårsregnskab.
- Indkøbsprocedurer er samlet hos generalsekretariatets ejendomsadministration, og der forvaltes efter princippet 'bedst og billigst', bl.a. i samarbejde med andre institutioner gennem fælles indkøbsaftaler.

7. SAMLET VURDERING

Med udgangspunkt i SSF's formål og mål har foreningen tilbudt sine medlemmer og andre interesserede et bredt sammensat kulturprogram på tværs af landsdelen. Det folkelige foreningsliv er blevet afviklet med en klar dansk mindretalsprofil. Langt over halvdelen af SSF's budget anvendes til aktiviteter, der fremmer dansk kultur og sprog.

Et særligt indsatsområde er foreningsudvikling, der blev iværksat forår 2016. Efter en debat på SSF's landsmøde 2017 er processen delvist forankret i amterne og distrikterne. I fokus er dels fornyelse af foreningslivet, og dels en vurdering af foreningens struktur samt brug af SSF's forsamlingshuse.

Dansk Generalsekretariat har varetaget en række koordineringsopgaver på tværs af det sydslesvigske foreningslandskab. Det gælder særligt i regi af Samrådet og kontakten til Sydslesvigudvalget hhv. -sekretariatet.

SSF har som den samlende folkelige forening ydet en målrettet mindretals- og kulturpolitisk indsats for det danske mindretal. Både i København, Berlin og Bruxelles bidrager SSF til at skabe bedre forståelse for mindretalsspørgsmål. I mindretalsrådet og i FUEN spiller SSF en markant og konstruktiv rolle.

SSF har ydet en særlig målrettet indsats for at tilvejebringe midler til renovering af Mindretalenes Hus. Tysk medfinansiering var på plads, men den danske regering har af forskellige årsager meldt fra. P.t. undersøges mulighederne for at realisere ideen på anden vis.

Informations- og oplysningsarbejdet i Danmark følger SSF's mål og ressourcemæssige rammer. Såvel Sydslesvigudstillingen med skoletjeneste som SSF's aktiviteter ved Folkemødet på Bornholm, i samarbejde med Grænseforeningen, bidrager til at gøre det danske mindretal synligt i Danmark.

SSF's informations- og kontaktarbejde på Christiansborg er solidt og synligt inden for de ressourcemæssige rammer, der er til rådighed, og er en væsentlig brik i pleje af mindretallets interesser.

Ud fra en samlet vurdering er det ledelsens opfattelse, at SSF har levet op til målene i resultat aftale 2017. Yderligere detaljer fremgår af ledelsesberetningens bilag: Målopfølgelsesrapport for resultat aftale 2017.

Målopfyldes-rapport for resultatftale for 2017 mellem Sydslesvigudvalget og Sydslesvig Forening

Rapporteringskema

Konkrete mål for foreningens arbejde i 2017

Overordnet målsætning

Med udgangspunkt i foreningens formålparagraf og mission er SSF's aktivitetsmål og foreningspolitiske målsætning fordelt på tre søjler:

- Kulturpleje- og formidling
- Humanitært og socialt arbejde
- Varettagelse af interesser i mindretalsspørgsmål

Kulturpleje og formidling Aktiviteter inkl. Personaleudgifter

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfyldelsen pr. 31. december 2017	Målopfyldelse	Bemærkninger
Teater og koncertudvalget	Afholdelse af voksen- og familieteater	17-19 forestillinger	6,6 %	Gennemført som planlagt	Opfyldt	
	Afholdelse af børneteater	40-50 forestillinger				
	Afholdelse af koncerter med Sønderjyllands Symfoniorkester	6-9 voksenkoncerter, 11 koncerter for skolebørn				
Kulturdvalget	Faglig og økonomisk støtte til amterne, distrikterne og andre samarbejdspartnere i forbindelse med kulturelle	Ca. 15 koncerter 6-8 foredrag Støtte til kulturaktiviteter i distrikter og amter.	4,0 %	Udvalgets plan og prioritering gennemført	Opfyldt	

	aktiviteter og arrangementer, herunder sikring af dansk kulturarv i Sydslesvig						
Årsmødeudvalget	Planlægge og organisere mindretallets årlige kultur- og mindretalspolitiske manifestation i hele Sydslesvig med besøg af officielle gæster og samarbejdspartnere fra Danmark	3 friluftsmøder samt 40 eftermiddags- og aftenmøder med talere og underholdning	1,8 %	Årsmøderne blev gennemført planmæssigt	Opfyldt		
Amternes tilskud	Amtsekskretariaterne, tilskud til amterne	Amtstilskud til 8 amter Kørselstilskud til amternes medarbejdere	2,1 %	Budgettet er fulgt op	Opfyldt		
Danevirke Museum	Museumsdrift og -udvikling. Museet råder over en permanent oldtidsudstilling om Danevirke, samt en mindretalsudstilling – formidling af historien og myten.	Besøgende ca. 20.000. Anerkendelse som UNESCO verdenskulturarv. Lobende samarbejde med Museum Sønderjylland og Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseum. Eventuel overdragelse af den arkæologiske park ved Danevirke Museum til SSF.	1,7 %	Der arbejdes fortsat på, at Danevirke kommer med på UNESCOs verdenskulturarv i 2018. Drift og udvikling planmæssigt. Overdragelse af den arkæologiske park har ikke fundet sted.	Opfyldt		
Foreningsudvikling	Syrke og forny det danske arbejde i foreningen og Sydslesvig samt forbindelseslinjerne til Danmark, herunder oplysningsulag.	Assistere distrikter og amter, udvikle kulturaktiviteter og venskabsforbindelser til Danmark. Oplysningsvirksomhed. Optimering af mindretallets præsentation i de moderne medier, især på SSFs hjemmeside og facebook. Nye kurser til SSFs folkelige repræsentanter i amter og distrikter.		Målsætning er fulgt op	Opfyldt		

Pressarbejde og kommunikationsindsats	Formidling af nyheder og begivenheder i Sydslesvig, samt udgivelse af KON-TAKT i Flensborg Avis. Dertil kommer sydslesvigsmagasinet og nyhedsbreve.	Syrke SSFs interne og eksterne kommunikation på det strategiske og operationelle plan. Øget oplysningsvirksomhed. Deltagelse i mindretallets kommunikationsnetværk.	4,2 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Personaleudgifter	Personaleudgifter		24,2 %	Budgettet er fulgt op	Opfyldt	
Sum	Sum Kulturpleje- og formidling		44,6 %			

Mikkelberg

Mikkelberg-fondens bestyrelse består af 2 medlemmer udpeget af SSF og 2 medlemmer fra Danmark. Mikkelberg har et årligt driftsbudget på ca. € 149.000, som hidtil er blevet finansieret via formueafkast. Imidlertid er dette afkast grundet renteudviklingen ikke stort nok til at dække udgifterne. Tilskuddet på 43.500 Euro via SSFs driftstilskud skal derfor udgøre en del af sikkerhedsnettet for Mikkelberg.

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfyldelsen pr. 31. december 2017	Målopfyldelse	Bemærkninger
Yderligere kulturelle aktiviteter	Sikre Mikkelberg – center for cricket og nordisk kunst. Syrke samarbejdet med SSF i forbindelse med kunst og museumsarbejde.	Arbejde for, at Mikkelberg fortsat har en position som et fælles folkeligt dansk og nordisk mødested.	0,7 %	Renteudviklingen ligger under det forventede.	Delvist opfyldt	

Humanitært og socialt arbejde

Sydslesvigsk Forenings humanitære og sociale arbejde foregår blandt andet i de mere end 50 danske ældreklubber, der er fordelt over hele Sydslesvig. Derudover organiseres en lang række kulturelle aktiviteter, som f.eks. udflugter og foredrag. Sydslesvigsk Forening driver tillige en række pensionistboliger fordelt over landsdelen. I Flensborg findes "Margaretha Bremer-Stiftelsen" med 30 lejligheder, "Margrethe-Gården" i Slesvig har 16 lejligheder, i Egernførde er der 8 og i Rendsborg 16 pensionistboliger.

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfølgelsen pr. 31. december 2017	Målopfølgelse	Bemærkninger
Det humanitære udvalg	Arrangerer kultur- og samværsaktiviteter for SSF's medlemmer på 60 plus.	Det humanitære udvalg har ca. 15.000 meddeltagere i løbet af et år. Derudover organiseres en lang række kulturelle aktiviteter, som f.eks. udflugter og foredrag. På Flensborghus er der indrettet et værested med faste åbningstider. Der arrangeres et årligt højskoleophold med fuld belægning, ca. 50 personer.	1,7 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfølgelsen pr. 31. december 2017	Målopfølgelse	Bemærkninger
Yderligere kulturelle aktiviteter	Tilbud om rekreationsophold i Danmark for navnlig ældre mindre bemedlede medlemmer af det danske mindretal.	Tilskud for at sikre en rimelig brugerbetaling for medlemmer af det danske mindretal til rekreationsophold på Bennetgård.	1,0 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	

Varetagelse af interesser i mindretalspørgsmål Aktiviteter inkl. Personaleudgifter

SSF og generalsekretariatet varetager via et bredt kontaktnetværk i samarbejde med relevante foreninger og partiet Sydslesvigs Vælgerforening mindretallets interesser i *mindretalspørgsmål*. Det overordnede mål er gennem folkeligt arbejde og kultur- og mindretalspolitisk indflydelse at sikre det danske mindretal optimale ram-

mebetingelser. SSFs kontinuerlige kontakttarbejde retter sig selvstændigt ind efter skiftende behov og muligheder for optimal indflydelse og fylder i alt ca. 5 pct. af SSFs budget.

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfølgelsen pr. 31. december 2017	Målopfølgelse	Bemærkninger
Christiansborg	Kendskab til det danske mindretal. Pleje og udvikle kontakten til danske folketingspolitikere og beslutningstagere i ministerierne om relevante Sydslesvigs spørgsmål.	Generel kontakt- og interessevaretagelse. Delegationer og orienteringsmoder m.m. Løbende informationsarbejde. SSFs deltagelse i folkemødet på Bornholm. Kulturturen på Christiansborg.	1,9 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Slesvig-Holsten	I Slesvig-Holsten er SSF aktør på den mindretals- og grænselandspolitiske scene. Aktør overfor amter, landsregeringen og landdagen samt DialogforumNorden (DFN).	Aktiv i varetagelse af mindretals spørgsmål. Bidrage til udvikling af det grænseoverskridende samarbejde. Deltagelse i den almene samfundspolitiske dialog. Mindretalspolitiske aktiviteter. Medlem af Interregudvalget 5 A.		Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Forbundsplan	Kontakttarbejde i samarbejde med SSW overfor forbundsregeringen og forbundsda- gen. Aktiv i kontaktudvalget og mindretalsrådet.	Ligestilling og udvikling af mindretalspolitiske rammebetingelser. Kontakttarbejde overfor forbundsregeringen og forbundsda- gen. Moder- og konferencer.		Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Europa	FUEV og kontakttarbejde	Udvikling af FUEVs dia- logforum ved Europa- Parlamentet. Styrke den politiske og økonomiske		Målsætning er fulgt op	Delvist opfyldt	Pakhuset under SSFs regi som projekt "mindretal- nes hus" er blevet

			ligestilling af nationale mindretal i Europa. Fortsat støtte op om Minority Safepack. Partner i omsætning af visionen: Mindretalenes Hus				droppet.
Personaleudgifter	Personaleudgifter			3,1 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Sum	Sum varetagelse af interesser i mindretals spørgsmål			4,9 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	

Administrative indsatsområder Aktiviteter inkl. Personaleudgifter

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfølgelsen pr. 31. december 2017	Målopfølgelse	Bemærkninger
Bogholderiet, centralkartoteket, copy & layout, reception, oldfrue, rengøring	Administration og økonomistyring samt administrativ service.	Månedlig kontrol af driftsregnskabet ud af Navision. S styrke den tværgående budgetkoordinering i samarbejde med andre organisationer samt bedre samordning af mulige administrative områder.		Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Personaleudgifter	Personaleudgifter		11,0 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Løbende drift ejendomme	Ejendomsforvaltning. SSF driver i alt 49 ejendomme /	At sikre velfungerende kulturelle mødesteder for		Målsætning er fulgt op	Opfyldt	

	32 bygninger (inkl. Danevirke Museum og lejrskolen Skipperhuset i Tønning), 4 stiftelser (ældreboliger) og 15 forvaltede bygninger (ejes af Skoleforeningen). Der findes 108 lejere. Der er ansat 16 viceværter på deltid.	Sydlesvig. Ejendomsudvalget og generalsekretariatet sikrer et løbende overblik over SSFs ejendomme og det aktuelle aktivitetsniveau. I de tilfælde, hvor aktivitetsniveau er for lavt og der ikke længere eksisterer et enligt grundlag, drofter ledelsen et eventuelt salg. En rationel og økonomisk forsvarlig tilgang afvæjes altid i forhold til mindretallets lokale/regionale behov.	20,1 %		
Sum	Ejendomsforvaltning	Den nye regnskabsinstruks indebærer 2 pct. ejendomsafskrivning på den årlige drift. SSF opererer i forvejen med en lav økonomi og en sparsommelig fremskrivning i de seneste mange år.	2,9 %		
Sum	Sum administrative indsatsområder		34,0 %		

Som følge af brugeraftaler med Skoleforeningen om brugen af Skoleforeningens ejendomme, påhviler det SSF at finansiere drift, vedligeholdelse og renovering.

Andre områder

Opgaver	Resultatkrav 2017	Resultatmål 2017	Vægt i pct.	Status på målopfølgelsen pr. 31. december 2017	Målopfølgelse	Bemærkninger

Økonomi- forvaltning	Kontingentandele til distrikterne. Tilskud til tilsluttede organisatio- ner (andel af bevillingen fra lan- det Slesvig Holsten).	Forvaltning og rådgivning	13,1 %	Målsætning er fulgt op	Opfyldt	
Sum			100 %			

ANVENDT REGNSKABSPRAKSIS

Årsregnskabet for Sydslesvigsk Foreningen er aflagt i overensstemmelse med ”Bekendtgørelse nr. 1594 af 14. december 2015 om regnskab for, revision af og indhentning af oplysninger fra foreninger og organisationer m.v., der modtager tilskud fra Sydslesvig-udvalget”.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

Generelt om indregning og måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde foreningen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå foreningen, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsregnskabet aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Foreningen har foretaget en opgørelse af foreningens åbningsbalance pr 1. januar 2003. Henset til at foreningen har eksisteret siden 1920 er de indregnede aktiver i åbningsbalancen behæftet med nogen usikkerhed, hvilket kan have indflydelse på opgørelse af foreningens balancesum og egenkapital.

Resultatopgørelsen

Indtægter

Foreningens indtægter består hovedsageligt af tilskud fra Undervisningsministeriet i Danmark samt offentlige tilskud fra Tyskland. Tilskud indtægtsføres i resultatopgørelsen for det regnskabsår, som de vedrører.

I det omfang der modtages i øremærket kapitaltilskud, føres denne indtægt direkte i foreningens egenkapital. I det omfang der modtages øremærkede gaver, der skal anvendes til bestemte formål, indregnes disse midler som en forpligtelse indtil det øremærkede formål er opfyldt.

Omkostninger

Omkostninger omfatter omkostninger til drift af generalsekretariat, kultureafdelingen, humanitært arbejde, foreningens ejendomme m.m. Omkostninger henføres til det regnskabsår, de vedrører, uden hensyn til betalingstidspunktet.

Personaleomkostninger omfatter løn og gager, inklusive pensioner samt andre omkostninger til social sikring mv. til foreningens medarbejdere. I personaleomkostninger er fratrukket modtagne godtgørelser fra offentlige myndigheder.

Afskrivninger

Afskrivninger indeholder årets afskrivninger af materielle anlægsaktiver.

Finansielle poster

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle poster omfatter renteindtægter og – omkostninger, realiserede kursgevinster og - tab vedrørende værdipapirer og gæld samt realiserede og urealiserede transaktioner i fremmed valuta.

Skat

Foreningen er godkendt som almennyttig forening og er efter tysk skattelovgivning ikke skattepligtig.

Balancen**Materielle anlægsaktiver****Ejendomme**

Grunde og bygninger indregnes ved første indregning til kostpris. Igangværende anlægsprojekter indregnes til de per statusdagen afholdte anlægsomkostninger.

Der foretages lineære afskrivninger på bygninger på basis af en levetid på 50 år og en scrapværdi på 25 %. Der afskrives ikke på grunde.

De ved åbningsbalancen pr. 1. januar 2003 opgjorte anskaffelsessummer for foreningens bygninger er lagt til grund for de beregnede lineære afskrivninger på anskaffelsestidspunktet.

Modtaget anlægstilskud til erhvervelse, opførelse eller ombygning af ejendomme indregnes i resultatopgørelsen såfremt det modtagne tilskud ikke er øremærket. Modtagne tilskud, der er øremærket til anlægsformål fra tilskudsgiver, indregnes direkte i foreningens egenkapital efter afsluttet byggeregnskab.

I de tilfælde at der er tilknyttet særlige forpligtelser til tilskuddet, passiveres tilskuddet og afvikles i takt med, at forpligtelsen opfyldes. Frem til og med 2009 blev sådanne tilskud modregnet i anskaffessummen.

Der finder ikke modregning sted mellem indregning af aktiv og tilskud.

Fortjeneste eller tab ved salg af foreningens ejendomme opgøres netto efter afholdelse af de til salget hørende omkostninger og indregnes i resultatopgørelsen.

Inventar og driftsmidler

Anskaffelser af inventar og driftsmidler indregnes i balancen og afskrives lineært med en levetid på 3 år, i det afskrivningerne i anskaffelsesåret beregnes for et kalenderår uanset anskaffelsestidspunktet.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Såfremt kostprisen er mindre end 10.000 EUR udgiftsføres anskaffelsen som udgangspunkt straks i resultatopgørelsen, ved mindre den forventes at have en levetid over et år.

Årets afskrivninger udgiftsføres under de enkelte områder i driften og følger samme opdeling, som udgifter til anskaffelse af mindre inventargenstande. Således præsenteres årets afskrivninger som en løbende driftsudgift.

Værdipapirer

Værdipapirer indregnes og måles til kostpris uanset om dagsværdien måtte være højere eller lavere.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til kostpris, der sædvanligvis svarer til nominal værdi. Værdien reduceres med nedskrivning til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter indregnet under aktiver omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Likvider

Kasse- og bankbeholdninger er indregnet og målt til nominal værdi.

Gæld

Gæld er indregnet og målt amortiseret kostpris normalt svarende til nominal værdi.

Midler der forvaltes, indregnes under lang- eller kortfristet gæld afhængig af forvaltningsperioden.

Lån ydet mod pant i foreningens ejendomme optages under langfristet gæld. For lån, ydet af den danske stat, er der ingen forældelsesfrister. Anlægstilskud fra tyske tilskudsgivere afskrives fra långivers side lineært over 25 år, men frigives først pantmæssigt efter 25 år. Foreningen indtægtsfører først tilskuddet på det tidspunkt, hvor pantet aflyses.

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december

	2017	2016
	€	€
1 Primære indtægter	1.457.108,32	1.525.663,67
2 Andre driftsindtægter	4.030.787,71	3.952.669,00
Indtægter i alt	5.487.896,03	5.478.332,67
3 Personalemkostninger	-2.263.356,95	-2.278.248,75
Bruttoresultat	3.224.539,08	3.200.083,92
4 Administrationsomkostninger mv.	-1.908.575,15	-1.961.603,36
Lokalemkostninger	-1.028.482,88	-996.088,67
Resultat før afskrivninger	287.481,05	242.391,89
Afskrivninger	-193.588,46	-203.503,32
Resultat før finansielle poster	93.892,59	38.888,57
Andre finansielle indtægter	13.159,00	8.666,81
5 Øvrige finansielle omkostninger	-39.914,12	-25.928,57
Årets resultat	67.137,47	21.626,81

67.137,47 euro er disponeret til uforudsete saneringsudgifter i Skipperhuset

Balance pr. 31.12

Aktiver	2017	2016
	€	€
Anlægsaktiver		
6 Grunde og bygninger	10.818.087,98	10.419.857,16
7 Driftsmidler og inventar	22.462,32	19.182,52
Materielle anlægsaktiver i alt	<u>10.840.550,30</u>	<u>10.439.039,68</u>
8 Slesvigsk Kreditforening eG, fondsmidler	1.713.458,92	1.713.458,92
8 Værdipapirer	67.646,00	67.646,00
Finansielle anlægsaktiver i alt	<u>1.781.104,92</u>	<u>1.781.104,92</u>
Anlægsaktiver i alt	<u>12.621.655,22</u>	<u>12.220.144,60</u>
Omsætningsaktiver		
Debitorer	31.583,11	14.074,75
Periodeafgrænsningsposter	45.845,49	32.645,67
Tilgodehavender i alt	<u>77.428,60</u>	<u>46.720,42</u>
9 Likvide beholdninger	<u>650.861,01</u>	<u>353.920,36</u>
Omsætningsaktiver i alt	<u>728.289,61</u>	<u>400.640,78</u>
Aktiver i alt	<u>13.349.944,83</u>	<u>12.620.785,38</u>

Balance pr. 31.12

	2017	2016
Passiver	€	€
Egenkapital		
10 Kapitalkonto	6.022.955,66	6.022.955,66
10 Slesvigsk Kreditforening eG, fondsmidler	1.713.458,92	1.713.458,92
10 Dispositionsfond, Statens mellemregning	88.764,28	21.626,81
	<u>7.825.178,86</u>	<u>7.758.041,39</u>
Gældsforpligtelser		
11 Langfristede gældsforpligtelser	4.968.989,77	4.377.551,48
Langfristede gældsforpligtelser i alt	<u>4.968.989,77</u>	<u>4.377.551,48</u>
Kreditorer	95.059,72	96.113,44
Gæld til pengeinstitutter	68.822,49	81.743,91
12 Anden gæld	391.893,99	307.335,16
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	<u>555.776,20</u>	<u>485.192,51</u>
Gældsforpligtelser i alt	<u>5.524.765,97</u>	<u>4.862.743,99</u>
Passiver i alt	<u>13.349.944,83</u>	<u>12.620.785,38</u>

13 Eventualforpligtelser

Noter

	2017	2016
	€	€
1 Primære indtægter		
Kontingentindtægter	253.821,92	241.421,38
Indtægter kulturelt område	74.468,28	118.081,38
Indtægter skattefrie forretninger	105.487,53	122.089,46
Indtægter skattepligtige forretninger	89.208,32	91.182,37
Huslejeindtægter	934.122,27	952.889,08
	<u>1.457.108,32</u>	<u>1.525.663,67</u>
2 Andre driftsindtægter		
<u>Danske bevillinger</u>		
Undervisningsministeriet, ordinær bevilling	3.280.822,00	3.265.885,00
Undervisningsministeriet, "Rekreationsformål"	60.500,00	0,00
Kulturministeriet	67.250,00	67.250,00
Projektmidler Sydslesvigudvalget, "Analyse, værditilvækst"	0,00	145.260,00
Projektmidler Sydslesvigudvalget, "Nyopstilling Danmarks Arkæologi"	134.500,00	0,00
Projekt ej afsluttet, overført til balancen	-134.500,00	-145.260,00
	<u>3.408.572,00</u>	<u>3.333.135,00</u>
<u>Tyske bevillinger</u>		
Landet Schleswig-Holstein	491.000,00	491.000,00
Amter og kommuner	123.800,00	127.455,00
	<u>614.800,00</u>	<u>618.455,00</u>
<u>Øvrige indtægter</u>		
Øvrige indtægter	7.415,71	1.079,00
	<u>7.415,71</u>	<u>1.079,00</u>
Andre driftsindtægter i alt	<u>4.030.787,71</u>	<u>3.952.669,00</u>
3 Personaleomkostninger		
Lønudgifter	1.794.249,27	1.808.398,58
Omkostninger til social sikring	348.118,21	383.068,20
Tillægspension	104.917,83	71.104,30
Forsikring	5.059,62	5.495,56
Danevirke - Forsamlingshuset	9.500,00	9.500,00
Øvrige personaleomkostninger	1.512,02	682,11
	<u>2.263.356,95</u>	<u>2.278.248,75</u>

Noter

	2017	2016
	€	€
4 Administrationsomkostninger mv.		
Kulturelt og humanitært arbejde mv.	1.043.180,55	1.116.897,66
Pressetjenesten	236.282,19	243.082,43
Tilskud til andre organisationer	292.418,95	296.447,12
Tilskud, Dansk Sundhedstjeneste "Rekreativformål"	60.500,00	0,00
Administration, generalsekretariatet	276.193,46	305.176,15
	<u>1.908.575,15</u>	<u>1.961.603,36</u>
5 Øvrige finansielle omkostninger		
Renteudgifter	39.914,12	25.928,57
	<u>39.914,12</u>	<u>25.928,57</u>

Noter

	2017	2016
	€	€
6 Grunde og bygninger		
Grunde	3.814.461,00	3.814.461,00
Bygninger	13.540.504,87	13.411.478,56
Pensionistboliger	3.377.100,46	3.377.100,46
Igangværende byggearbejde	460.464,79	0,00
Akk. afskrivninger på bygninger	-10.374.443,14	-10.183.182,86
Grunde og bygninger i alt	10.818.087,98	10.419.857,16
Der kan specificeres således:		
<u>SSF's ejendomme</u>		
Kostpris 1. januar	16.421.014,53	16.421.014,53
Tilgange i årets løb	129.026,34	0,00
Kostpris 31. december	16.550.040,87	16.421.014,53
Af- og nedskrivninger 1. januar	-7.998.808,92	-7.859.340,03
Årets afskrivninger	-147.910,72	-139.468,89
	-8.146.719,64	-7.998.808,92
Regnskabsmæssig værdi 31. december	8.403.321,23	8.422.205,61
<u>SSF's pensionistboliger</u>		
Kostpris 1. januar	4.182.025,46	4.182.025,46
Kostpris 31. december	4.182.025,46	4.182.025,46
Af- og nedskrivninger 1. januar	-2.184.373,91	-2.133.717,40
Årets afskrivninger	-43.349,59	-50.656,51
	-2.227.723,50	-2.184.373,91
Regnskabsmæssig værdi 31. december	1.954.301,96	1.997.651,55
<u>Igangværende byggearbejder</u>		
Saldo 1. januar	-41.808,62	0,00
Tilgang, nye byggeprojekter	1.078.825,34	108.191,38
Tilskud	-576.551,93	-150.000,00
Saldo overføres til passiver	0,00	41.808,62
	460.464,79	0,00
Grunde og bygninger i alt	10.818.087,98	10.419.857,16

Noter

	2017	2016
	€	€
7 Driftsmidler og inventar		
Kostpris 1. januar	53.874,90	40.133,76
Tilgang	5.607,95	13.741,14
Kostpris 31. december	59.482,85	53.874,90
Afskrivninger 1. januar	-34.692,38	-21.314,46
Afskrivninger 31. december	-2.328,15	-13.377,92
	-37.020,53	-34.692,38
Regnskabsmæssig værdi 31. december	22.462,32	19.182,52
8 Værdipapirer		
Slesvigsk Kreditforening eG	1.713.458,92	1.713.458,92
Andre værdipapirer	67.646,00	67.646,00
	1.781.104,92	1.781.104,92
9 Likvide beholdninger		
Midler der forvaltes af SSF	161.178,24	159.889,14
Bankbøger	33.638,66	33.638,12
Bankbeholdninger	446.788,62	146.994,86
Kassebeholdninger	9.255,49	13.398,24
	650.861,01	353.920,36
10 Egenkapital		
<u>Kapitalkonto</u>		
Kapitalkonto pr. 1. januar	6.022.955,66	6.022.955,66
Årets resultat	67.137,47	21.626,81
Overført til Statens mellemregning	-67.137,47	-21.626,81
	6.022.955,66	6.022.955,66
<u>Slesvigsk Kreditforening eG, fondsmidler</u>		
Fonden af 1952 Slesvigsk Kreditforening	1.301.517,69	1.301.517,69
Fonden af 1956 Slesvigsk Kreditforening	411.941,23	411.941,23
	1.713.458,92	1.713.458,92
<u>Dispositionsfond, Statens mellemregning</u>		
Statens mellemregning pr. 1. januar	21.626,81	0,00
Overført fra kapitalkonto	67.137,47	21.626,81
	88.764,28	21.626,81
Egenkapital i alt	7.825.178,86	7.758.041,39

	2017	2016
	€	€
11 Langfristede gældsforpligtelser		
<u>Byggestøttefonden</u>		
Byggestøttefond	3.162.263,09	3.162.263,09
Byggestøttefond SSF's pensionistboliger	71.580,86	71.580,86
	<u>3.233.843,95</u>	<u>3.233.843,95</u>
<u>Øvrig langfristet gæld</u>		
Kreds Rendsborg/Egernførde	61.355,03	61.355,03
Låneforpligtelse A.P.Møller v/Slesvighus	25.564,59	25.564,59
Byggelån SSF's pensionistboliger	697.283,68	737.528,90
Banklån Union-Bank	950.942,52	319.259,01
	<u>1.735.145,82</u>	<u>1.143.707,53</u>
Langfristede gældsforpligtelser i alt	<u>4.968.989,77</u>	<u>4.377.551,48</u>
12 Anden gæld		
Afgrænsning af løn, skat mm.	85.636,89	49.965,22
Skyldig billetbetaling	61.886,11	0,00
Midler der forvaltes af SSF	161.178,24	159.889,14
"Nyopstilling, Danmarks arkæologi", projektmidler fra UVM	121.050,00	0,00
"Nyopstilling, Danmarks arkæologi", afholdte omkostninger	-65.496,25	0,00
"Analyse, værditilvækst", projektmidler fra UVM (2016)	145.260,00	145.260,00
"Analyse, værditilvækst", afholdte omkostninger	-153.351,52	-127.723,89
"Sydslesvigudstilling", projektmidler fra UVM (2015)	60.525,00	60.525,00
"Sydslesvigudstilling", afholdte omkostninger	-50.657,81	-50.657,81
Igangværende byggearbejder, overført fra aktiver	0,00	41.808,62
Fonds og henlæggelser Teaterabo	25.863,33	28.268,88
	<u>391.893,99</u>	<u>307.335,16</u>

13 Eventualforpligtelser

Sydslesvigsk Forening har overfor Slesvigsk Kreditforening eG afgivet en kaution på 150.000,- €.

Til sikkerhed for gæld til Union Bank på 950.942,52 EUR. er der afgivet pant på 1.300.000 EUR i bygninger med en regnskabsmæssig værdi på 2.148.594 EUR.

Der er til sikkerhed for Byggestøttefonden, Forbundsrepublikken Tyskland, Landet Slesvig-Holsten m.fl. afgivet sikkerhed i foreningens bygninger. Der er i alt afgivet pantsikkerheder i på 4.308.375 EUR i bygninger med en samlet regnskabsmæssig værdi på 8.558.627 EUR.

Sammenstilling-Regnskab 2017

	<u>Udgifter €</u>	<u>Indtægter €</u>
A. <u>Kulturelt område</u>		
Generalsekretariatet / Administration	283.271,13	26.916,48
Sekretariaterne + Friiske / Administration	124.658,07	
SSF's lønninger	2.263.356,95	
Pressestjenesten	236.282,19	
Kulturafdelingen	136.485,89	11.722,06
SSF's humanitære arbejde	35.959,17	1.171,03
Tilskud til andre organisationer	292.418,95	
Dybbøldagsindsamling	60,00	3.169,46
<u>Kontingent, gaver, tilskud</u>		
Foreningens kontingent 100 %		253.821,92
Distrikternes andel 40 %	101.528,77	
Gaver til SSF		27.489,25
Gaver til andre		4.000,00
Statens tilskud		3.348.737,71
Tilskud fra landet Slesvig-Holsten		491.000,00
Tilskud fra landet S-H til Danevirke Museum		0,00
	<u>3.474.021,12</u>	<u>4.168.027,91</u>
B. <u>Formueforvaltning</u>		
Renteindtægter		13.159,00
Ejendomme administreret af SSF	118.537,63	71.617,53
SSF's ejendomme	648.554,38	496.884,16
Forsamlingshuset Danevirke	4.600,00	0,00
Foreningens Pensionistboliger	318.896,91	352.461,58
	<u>1.090.588,92</u>	<u>934.122,27</u>
C. <u>Skattefrie forretninger</u>		
Teater/koncert	380.568,36	257.891,33
Flensborghus Forsamlingshus	42.338,72	33.249,33
Skipperhuset	46.322,82	13.379,86
Museum Danevirke	85.006,86	38.646,20
Tilskud til Bennetgård	60.500,00	
Tilskud til Mikkelberg	43.500,00	
	<u>658.236,76</u>	<u>343.166,72</u>
D. <u>Skattepligtige forretninger</u>		
Kulturaktiviteter i distrikterne	237.051,45	78.000,15
Valdemarsflag	2.685,00	2.379,42
Kiosk Danevirkegården	3.428,49	4.552,45
Julemærker	1.375,99	4.276,28
	<u>244.540,93</u>	<u>89.208,30</u>
	5.467.387,73	5.534.525,20
Resultat overskud 2017	67.137,47	

67.137,47 euro er disponeret til uforudsete saneringsudgifter i Skipperhuset

A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)**I. Generalsekretariat / Administration**

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
1. Kontorhold	65.226,89	65.000,00	48.181,86	51.000,00	61.000,00
2. Revision	23.509,08	21.000,00	22.406,54	21.000,00	21.000,00
3. Kontormaskiner, leje, fornyelse indtægter edb	12.468,68	10.000,00	15.430,05	10.000,00	12.000,00
4. Rentekonto udgifter	24.089,34	28.000,00	27.783,37	26.000,00	28.000,00
5. Kørsel, rejser og møder	8.291,75	25.000,00	7.077,67	7.000,00	10.000,00
6. Julekort udgifter	94.769,09	88.000,00	89.768,85	85.000,00	85.000,00
indtægter	2.530,80	2.000,00	2.266,36	2.000,00	2.000,00
7. Diverse udgifter	35.375,24	24.000,00	33.401,48	27.000,00	30.000,00
Kompetenceudvikling	5.840,87	8.000,00	304,28	5.000,00	5.000,00
Diverse indtægter	-519,53	-1.000,00	-109,33	-1.000,00	-1.000,00
8. Centralkartoteket	14.255,17	12.000,00	14.261,36	13.000,00	14.000,00
9. Layout & Copy udgifter	18.819,24	25.000,00	18.389,31	18.000,00	20.000,00
indtægter	-27.240,88	-33.000,00	-26.807,15	-33.000,00	-33.000,00
udgifter	305.176,15	308.000,00	279.271,13	265.000,00	288.000,00
indtægter	-27.760,41	-34.000,00	-26.916,48	-34.000,00	-34.000,00
Saldo	277.415,74	274.000,00	252.354,65	231.000,00	254.000,00

II. Sekretariaterne + Friiske/Administration

1. Driftstilskud	125.799,03	118.000,00	106.333,64	115.000,00	115.000,00
2. Tjenestekørsel udgifter	17.923,60	20.000,00	18.324,43	20.000,00	20.000,00
udgifter	143.722,63	138.000,00	124.658,07	135.000,00	135.000,00

III. SSF's lønninger

1. Generalsekretariatet lønomkostninger	1.183.434,39	1.199.762,00	1.201.194,55	1.254.888,00	1.282.918,00
3. Sekretariaterne/Friiske lønomkostninger	904.499,12	893.000,00	876.264,97	871.000,00	890.000,00
4. Danevirke Museum Danevirke - forsamlingshuset udgifter	180.956,36 9.500,00	177.000,00 9.500,00	176.397,43 9.500,00	184.000,00 9.500,00	188.000,00 9.500,00
udgifter	2.278.389,87	2.279.262,00	2.263.356,95	2.319.388,00	2.370.418,00

A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)

IV. Generalsekretariatet / Pressetjenesten

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
1. Kontorhold	16.897,36	13.000,00	16.381,34	13.000,00	14.000,00
2. Medlemsbladet "Kontakt"	177.882,88	176.000,00	177.602,88	176.000,00	176.000,00
"Kontakt" indtægter	0,00	-30,00		-30,00	-30,00
3. Arbog, hjemmeside, tryksager indtægter	27.474,84	27.000,00	22.501,85	27.000,00	30.000,00
	-4.000,00	0,00		0,00	0,00
4. Oplysningsarbejde og besøg indtægter	15.901,87	15.000,00	18.102,53	15.000,00	18.000,00
	0,00	0,00		0,00	0,00
5. Christiansborg	4.925,48	5.000,00	5.693,59	5.000,00	5.000,00
udgifter	243.082,43	236.000,00	240.282,19	236.000,00	243.000,00
indtægter	-4.000,00	-30,00		-30,00	-30,00
Saldo	239.082,43	235.970,00	240.282,19	235.970,00	242.970,00

V. Generalsekretariatet / Kulturafdelingen

Armsmøder, fællesmøder, kurser folkevalgte Armsmøde	28.228,11	23.000,00	21.675,66	23.000,00	23.000,00
indtægter	88.579,40	88.000,00	91.429,59	88.000,00	100.000,00
Generelle tilskud til kulturelt arbejde	-10.240,20	-5.000,00	-11.722,06	-5.000,00	-5.000,00
	9.282,13	10.000,00	18.523,70	15.000,00	18.000,00
Sydslesvigsk Billedsamling	5.285,96	6.400,00	4.856,94	6.400,00	6.400,00
udgifter	131.375,60	127.400,00	136.485,89	132.400,00	147.400,00
indtægter	-10.240,20	-5.000,00	-11.722,06	-5.000,00	-5.000,00
Saldo	121.135,40	122.400,00	124.763,83	127.400,00	142.400,00

A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)

VI. Foreningens humanitære arbejde

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
1. Humanitært Udvalg					
udgifter	54.929,31	46.900,00	35.775,09	46.900,00	46.900,00
indtægter	-20.625,70	-17.000,00	-1.045,53	-17.000,00	-17.000,00
2. Værestedet					
udgifter					
indtægter			-125,50		
udgifter	54.929,31	46.900,00	35.775,09	46.900,00	46.900,00
indtægter	-20.625,70	-17.000,00	-1.171,03	-17.000,00	-17.000,00
Saldo *	34.303,61	29.900,00	34.604,06	29.900,00	29.900,00
* der kan modregnes 4.842 euro i gaver					
3. Tekniske udgifter	184,08	4.500,00	184,08	1.500,00	1.500,00
4. Socialrådgiver	28.062,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo humanitært arbejde	62.365,61	34.400,00	34.788,14	31.400,00	31.400,00

VII. Tilskud til de tilsluttede organisationer

1. Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig	12.850,00	12.850,00	12.850,00	12.850,00	12.850,00
2. Den slesvigske Kvindeforening	12.850,00	12.850,00	12.850,00	12.850,00	12.850,00
3. Sønderjydsk Arbejderforening	1.680,00	1.680,00	1.680,00	1.680,00	1.680,00
4. Sydslesvigs danske Kunstforening	5.410,00	5.410,00	5.410,00	5.410,00	5.410,00
5. Foreningen NORDEN - Sydslesvig	5.010,00	5.010,00	5.010,00	5.010,00	5.010,00
6. Sydslesvigsk Museumsforening	4.280,00	4.280,00	4.280,00	4.280,00	4.280,00
7. Hejmdal Blæseorkester	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
8. Torsdagskoret	1.420,00	1.420,00	1.420,00	1.420,00	1.420,00
9. Historisk Samfund	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
10. Fælleslandboforeningen	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
11. Rådighedspulje	3.500,00	3.500,00	2.400,00	3.500,00	3.500,00
I alt	78.000,00	78.000,00	76.900,00	78.000,00	78.000,00
12. Nordfriisk Instituut	25.560,00	25.560,00	25.560,00	25.560,00	25.560,00
13. Mindretalsunionen (FUEV - kontingent)	3.500,00	3.990,00	4.482,95	3.990,00	3.990,00
I alt	29.060,00	29.550,00	30.042,95	29.550,00	29.550,00

A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)

VIII. Tilskud til andre organisationer

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
1. Dansk Skoleforening	40.044,00	40.000,00	40.044,00	40.000,00	40.000,00
2. SdU	52.824,00	52.800,00	52.824,00	52.800,00	52.800,00
3. Dansk Kirke i Sydslesvig	33.228,00	33.200,00	33.228,00	33.200,00	33.200,00
4. Voksenundervisning	26.412,00	26.400,00	26.412,00	26.400,00	26.400,00
5. Dansk Sundhedstjeneste	28.968,00	28.900,00	28.968,00	28.900,00	28.900,00
I alt	181.476,00	181.300,00	181.476,00	181.300,00	181.300,00
Gaver til andre (fra andre)	7.911,12	5.000,00	4.000,00	5.000,00	5.000,00
I alt	189.387,12	186.300,00	185.476,00	186.300,00	186.300,00

IX. Indsamling

1. Dybbøldag udgifter	92,00	500,00	60,00	500,00	500,00
indtægter	-3.502,78	-4.000,00	-3.169,46	-4.000,00	-4.000,00
Saldo	-3.410,78	-3.500,00	-3.109,46	-3.500,00	-3.500,00

A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
X. Kontingent / gaver og tilskud					
1. Foreningens kontingent					
Samlet indtægt 100 %	-241.421,38	-263.333,33	-253.821,92	-263.333,33	-263.333,33
Distrikternes andel	96.568,55	105.333,33	101.528,77	105.333,33	105.333,33
Saldo indtægt	-144.852,83	-158.000,00	-152.293,15	-158.000,00	-158.000,00
2. Diverse indtægter / gaver SSF gaver til andre	-44.041,17 -7.911,12	-25.000,00 -5.000,00	-27.489,25 -4.000,00	-30.000,00 -5.000,00	-25.000,00 -5.000,00
3. Statens tilskud	-3.265.885,00	-3.341.322,00	-3.341.322,00	-3.402.045,00	-3.453.075,00
4. Kursregulering Statens tilskud	-1.079,00		-7.415,71		
5. Tilskud fra Landet Slesvig-Holsten	-491.000,00	-456.000,00	-491.000,00	-481.000,00	-581.000,00
6. Tilskud fra SH til Danevirke Museum		-30.000,00		-30.000,00	-30.000,00
7. Andre tilskud					
udgifter indtægter	96.568,55 -4.051.337,67	105.333,33 -4.120.655,33	101.528,77 -4.125.048,88	105.333,33 -4.211.378,33	105.333,33 -4.357.408,33
Saldo	-3.954.769,12	-4.015.322,00	-4.023.520,11	-4.106.045,00	-4.252.075,00
Udgifter: Kulturelt område	3.578.029,74	3.539.745,33	3.474.021,12	3.535.871,33	3.631.901,33
Indtægter: Kulturelt område	-4.117.466,76	-4.180.685,33	-4.168.027,91	-4.271.408,33	-4.417.438,33
Saldo	-539.437,02	-640.940,00	-694.006,79	-735.537,00	-785.537,00

B: Formueforvaltning

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
XI. Renteindtægter	-8.666,81	-12.000,00	-13.159,00	-12.000,00	-12.000,00
XII. Ejendomme, administreret af SSF					
løbende drift	111.867,24	121.000,00	106.818,18	112.000,00	112.000,00
reparationer og vedligeholdelse	26.645,09	30.000,00	11.719,45	30.000,00	30.000,00
indtægter	-65.066,69	-75.000,00	-71.617,53	-70.000,00	-70.000,00
Saldo	73.445,64	76.000,00	46.920,10	72.000,00	72.000,00
XIII. SSF's ejendomme (./ Skipperhuset, Forsamlingshuset Flensborghus)					
løbende drift	442.169,27	444.500,00	467.870,07	454.500,00	464.500,00
reparationer og vedligeholdelse	41.382,93	60.000,00	57.599,00	60.000,00	60.000,00
afskrivning ejendomme	121.498,24	117.300,00	123.085,31	121.500,00	121.500,00
indtægter	-488.438,12	-393.000,00	-496.884,16	-325.000,00	-325.000,00
Saldo	116.612,32	228.800,00	151.670,22	311.000,00	321.000,00
XIV. Forsamlingshuset Danevirke					
udgifter Forsamlingshus	4.600,00	4.600,00	4.600,00	4.600,00	4.600,00
XV. Foreningens pensionistboliger					
løbende drift	194.105,56	180.000,00	206.343,95	185.000,00	195.000,00
reparationer og vedligeholdelse	47.876,63	40.000,00	69.203,01	40.000,00	40.000,00
afskrivning ejendomme	50.656,51	39.400,00	43.349,95	50.600,00	50.600,00
indtægter	-337.827,51	-338.000,00	-352.461,58	-355.000,00	-355.000,00
Saldo	-45.188,81	-78.600,00	-33.564,67	-79.400,00	-69.400,00
Udgifter: Formueforvaltning	1.040.801,47	1.036.800,00	1.090.588,92	1.058.200,00	1.078.200,00
Indtægter: Formueforvaltning	-899.999,13	-818.000,00	-934.122,27	-762.000,00	-762.000,00
Saldo	140.802,34	218.800,00	156.466,65	296.200,00	316.200,00

C: Skattefrie forretninger (Zweckbetr.)

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
XVI. Teaterarbejde og danske koncerter					
1. Teater	279.616,48	285.000,00	267.901,60	285.000,00	295.000,00
2. Koncerter	25.365,27	50.000,00	45.416,76	50.000,00	55.000,00
3. Sønderjyllands Symfoniorkester	67.250,00	70.000,00	67.250,00	70.000,00	70.000,00
udgifter ialt	372.231,75	405.000,00	380.568,36	405.000,00	420.000,00
1. Kulturministeriet	-67.250,00	-67.000,00	-67.250,00	-67.000,00	-67.000,00
2. Amter og kommuner	-127.455,00	-125.610,00	-123.800,00	-125.610,00	-125.610,00
3. Teater-billelsalg	-62.569,37	-65.000,00	-44.323,40	-65.000,00	-65.000,00
4. Koncert-billelsalg	-13.523,78	-29.000,00	-18.242,93	-29.000,00	-29.000,00
5. Andre indtægter	-3.225,00		-4.275,00		
indtægter ialt	-274.023,15	-286.610,00	-257.891,33	-286.610,00	-286.610,00
Saldo	98.208,60	118.390,00	122.677,03	118.390,00	133.390,00
XVII. Flensborghus Forsamlingshus					
udgifter	42.547,14	39.000,00	42.338,72	39.000,00	39.000,00
indtægter	-33.408,32	-35.000,00	-33.249,33	-35.000,00	-35.000,00
Saldo	9.138,82	4.000,00	9.089,39	4.000,00	4.000,00
XVIII. Skipperhuset					
udgifter	38.273,06	39.000,00	39.078,41	39.000,00	39.000,00
udgifter til buskørsel	2.380,00	3.000,00	390,00	3.000,00	3.000,00
2% afskrivning ejendom		0,00	6.854,41	24.000,00	24.000,00
indtægter	-28.148,44	-34.000,00	-13.379,86	-34.000,00	-34.000,00
Saldo	12.504,62	8.000,00	32.942,96	32.000,00	32.000,00
XIX. Danevirke Museum					
udgifter Museet	69.705,30	45.000,00	61.919,30	45.000,00	50.000,00
2% afskrivning ejendom	17.970,65	18.000,00	17.970,65	18.000,00	18.000,00
udgifter udstillinger	465,02	5.100,00	5.116,91	5.100,00	5.100,00
udgifter i alt	88.140,97	68.100,00	85.006,86	68.100,00	73.100,00
indtægter	-42.771,31	-30.000,00	-38.646,20	-38.000,00	-38.000,00
Saldo udgifter	45.369,66	38.100,00	46.360,66	30.100,00	35.100,00

C: Skattefrie forretninger (Zweckbetr.)

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
XX. Mikkelberg					
Tilskud til Mikkelberg	43.500,00	43.500,00	43.500,00	43.500,00	43.500,00
XXI. Bennetgård					
Tilskud til Bennetgård		60.500,00	60.500,00	61.347,00	61.347,00
Udgifter: Skattefri forretning	587.072,92	658.100,00	658.236,76	682.947,00	702.947,00
Indtægter: Skattefri forretning	-378.351,22	-385.610,00	-343.166,72	-393.610,00	-393.610,00
Saldo	208.721,70	272.490,00	315.070,04	289.337,00	309.337,00

D. Skattepligtige forretninger**XXII. Kulturaktiviteter i distrikterne**

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
udgifter (inkl. Sydslesvigsk Musikarbejde) indtægter	250.048,91 -78.729,13	229.000,00 -73.000,00	237.051,45 -78.000,15	229.000,00 -73.000,00	239.000,00 -73.000,00
Saldo	171.319,78	156.000,00	159.051,30	156.000,00	166.000,00

XXIII. Valdemarsflag

udgifter indtægter	3.264,50 -2.698,74	1.500,00 -1.850,00	2.685,00 -2.379,42	2.500,00 -2.500,00	2.500,00 -2.500,00
Saldo	565,76	-350,00	305,58	0,00	0,00

XXIV. Kiosk Danevirkegården

udgifter indtægter	3.505,58 -5.102,20	1.500,00 -3.000,00	3.428,49 -4.552,45	3.000,00 -4.500,00	3.000,00 -4.500,00
Saldo	-1.596,62	-1.500,00	-1.123,96	-1.500,00	-1.500,00

XXV. Julemærker

udgifter indtægter	2.649,55 -4.652,30	3.000,00 -7.500,00	1.375,99 -4.276,28	3.000,00 -7.500,00	3.000,00 -7.500,00
Saldo	-2.002,75	-4.500,00	-2.900,29	-4.500,00	-4.500,00

**Udgifter skattepligtige forretninger
Indtægter skattepligtige forretninger**

Saldo	168.286,17	149.650,00	155.332,63	150.000,00	160.000,00
Udgifter skattepligtige forretninger	259.468,54	235.000,00	244.540,93	237.500,00	247.500,00
Indtægter skattepligtige forretninger	-91.182,37	-85.350,00	-89.208,30	-87.500,00	-87.500,00

Sammenstilling

	Regnskab pr. 31.12.16	Budget 2017 Euro	Regnskab pr. 31.12.17	Budget 2018 Euro	Budget 2019 Euro
Udgifter					
A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)	3.578.029,74	3.539.745,33	3.474.021,12	3.535.871,33	3.631.901,33
B. Formueforvaltning	1.040.801,47	1.036.800,00	1.090.588,92	1.058.200,00	1.078.200,00
C. Skattefrie forretninger	587.072,92	658.100,00	658.236,76	682.947,00	702.947,00
D. Skattepligtige forretninger	259.468,54	235.000,00	244.540,93	237.500,00	247.500,00
Saldo	5.465.372,67	5.469.645,33	5.467.387,73	5.514.518,33	5.660.548,33
Indtægter					
A. Kulturelt område (Ideeller Bereich)	-4.117.466,76	-4.180.685,33	-4.168.027,91	-4.271.408,33	-4.417.438,33
B. Formueforvaltning	-899.999,13	-818.000,00	-934.122,27	-762.000,00	-762.000,00
C. Skattefrie forretninger	-378.351,22	-385.610,00	-343.166,72	-393.610,00	-393.610,00
D. Skattepligtige forretninger	-91.182,37	-85.350,00	-89.208,30	-87.500,00	-87.500,00
Saldo	-5.486.999,48	-5.469.645,33	-5.534.525,20	-5.514.518,33	-5.660.548,33
RESULTAT 2017	-21.626,81		-67.137,47		
	Overskud		Overskud		

SSF's ejendomme

2017

Ejendomme		Einnahmen gesamt	Ausgaben gesamt	Saldo gesamt
602	Nørregade 74	20.029,96 €	7.965,21 €	12.064,75 €
603	Skibsbroen 41	4.898,46 €	7.766,05 €	-2.867,59 €
604	Skibsbroen 42	4.663,59 €	15.517,00 €	-10.853,41 €
605	Husumhus	52.953,04 €	99.158,77 €	-46.205,73 €
608	Paludanushuset	8.245,96 €	15.534,06 €	-7.288,10 €
609	Tarup	0,00 €	16.852,24 €	-16.852,24 €
610	Gelling	0,00 €	5.610,57 €	-5.610,57 €
611	Skovlund	0,00 €	6.673,37 €	-6.673,37 €
612	Mårkær	0,00 €	3.000,49 €	-3.000,49 €
614	Spætteklub	0,00 €	1.505,67 €	-1.505,67 €
616	Tønnsenhuset	6.240,00 €	29.431,74 €	-23.191,74 €
617	Sporskifte	0,00 €	23.235,63 €	-23.235,63 €
619	Langsted	5.210,55 €	7.018,28 €	-1.807,73 €
620	Vyk	0,00 €	14.417,45 €	-14.417,45 €
621	Nibøl	0,00 €	9.095,25 €	-9.095,25 €
623	Slesvighus	228.204,00 €	92.009,84 €	136.194,16 €
624	Damholm	6.949,20 €	10.054,41 €	-3.105,21 €
625	Ravnkær	7.302,00 €	8.785,27 €	-1.483,27 €
626	Mysunde	0,00 €	1.579,55 €	-1.579,55 €
627	Moldened	7.974,00 €	15.206,97 €	-7.232,97 €
628	Skovby	5.185,44 €	16.692,62 €	-11.507,18 €
629	Bøglund	6.867,72 €	16.217,28 €	-9.349,56 €
630	Holtenå	3.433,25 €	11.775,34 €	-8.342,09 €
632	Medborgerhuset	880,63 €	21.957,56 €	-21.076,93 €
633	Nørregade 76	123.276,36 €	172.662,16 €	-49.385,80 €
634	Nørregade 78	4.100,00 €	14.630,10 €	-10.530,10 €
635	Bydelsdorf	0,00 €	694,87 €	-694,87 €
698	Fælles udgifter	470,00 €	3.506,63 €	-3.036,63 €
Ejendomme i alt (uden Flensborghus Forsamlingshus og Skipperhuset, Danevirke)		496.884,16 €	648.554,38 €	-151.670,22 €
601	Flensborghus Forsamlingshus	33.249,33 €	42.338,72 €	-9.089,39 €
607	Skipperhuset	13.379,86 €	46.322,82 €	-32.942,96 €
I alt		543.513,35 €	737.215,92 €	-193.702,57 €

Ejendomme administreret af SSF 2017

	Forsamlingshuse	Einnahmen gesamt	Ausgaben gesamt	Saldo gesamt
502	Langberg	5.850,84 €	5.975,93 €	-125,09 €
503	Oksbøl	6.544,79 €	14.345,50 €	-7.800,71 €
504	Møllebro	4.408,20 €	4.388,56 €	19,64 €
505	Agtrup	0,00 €	2.468,19 €	-2.468,19 €
506	Drage	11.527,71 €	12.305,87 €	-778,16 €
510	Hatsted	5.610,72 €	4.287,43 €	1.323,29 €
511	Tinningsted	0,00 €	91,56 €	-91,56 €
512	Arnæs	11.285,57 €	14.390,47 €	-3.104,90 €
514	Jydbæk	0,00 €	4.650,58 €	-4.650,58 €
515	Nybjerg	5.919,49 €	10.176,82 €	-4.257,33 €
518	Stedesand	5.912,65 €	5.302,52 €	610,13 €
520	Klitskolen St. Peter Ording	4.357,56 €	5.855,57 €	-1.498,01 €
521	Kontor Sydlønder amt	0,00 €	7.535,61 €	-7.535,61 €
523	List	10.200,00 €	9.459,17 €	740,83 €
549	Div. Forsamlingshuse	0,00	17.303,85 €	-17.303,85 €
		71.617,53 €	118.537,63 €	-46.920,10 €
526	Bennetgaard	0,00 €	60.500,00 €	-60.500,00 €
524	Mikkelberg (Stiftung)	0,00 €	43.500,00 €	-43.500,00 €
		71.617,53	222.537,63	-150.920,10

Specifikationer

SSF's pensionistboliger pr. 31.12.2017

701	Margaretha-Bremer-Stiftelse	€	
	<i>udgifter -løbende drift-</i>	77.668,47	
	<i>udgifter -rep./vedl.</i>	29.404,18	
	<i>afskrivning</i>	14.091,58	
	<i>indtægter</i>	166.702,01	
	<hr/>		
	saldo (overskud)	<u>45.537,78</u>	

703	Margrethegården, Slesvig	€	
	<i>udgifter -løbende drift-</i>	47.406,31	
	<i>udgifter -rep./vedl.</i>	28.375,73	
	<i>afskrivning</i>	0,02	
	<i>indtægter</i>	72.306,27	
	<hr/>		
	saldo (underskud)	<u>-3.475,79</u>	

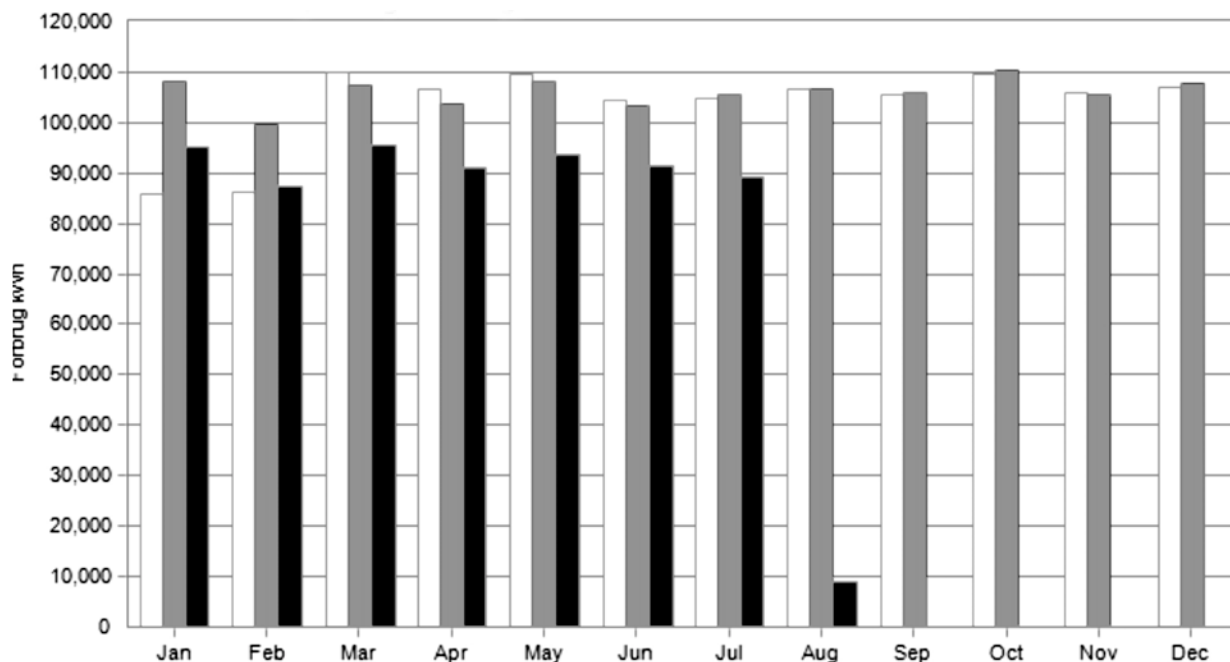
702	Pensionistboliger, Bydelsdorf	€	
	<i>udgifter -løbende drift-</i>	56.460,36	
	<i>udgifter -rep./vedl.</i>	8.437,48	
	<i>afskrivning</i>	15.461,51	
	<i>indtægter</i>	73.597,99	
	<hr/>		
	saldo (underskud)	<u>-6.761,36</u>	

704	Pensionistboliger, Egernførde	€	
	<i>udgifter -løbende drift-</i>	24.808,81	
	<i>udgifter -rep./vedl.</i>	2.985,62	
	<i>afskrivning</i>	13.796,84	
	<i>indtægter</i>	39.855,31	
	<hr/>		
	saldo (underskud)	<u>-1.735,96</u>	

Pensionistboligerne samlet pr. 31.12.2017

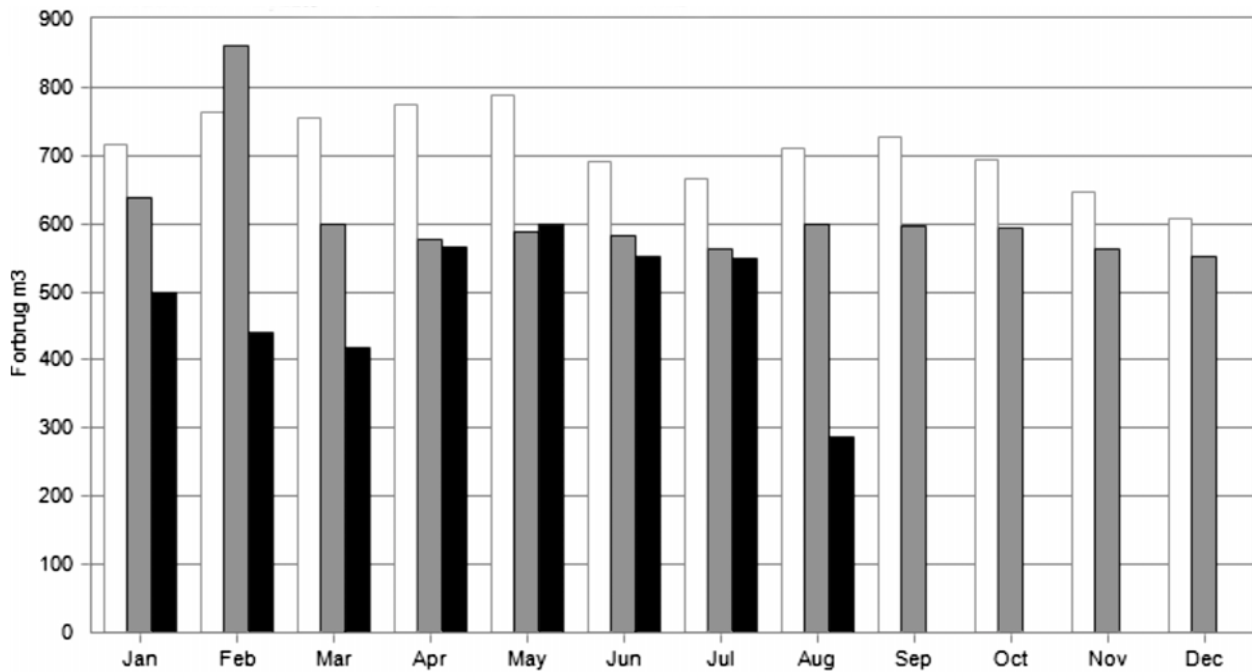
	€	
Udgifter drift ialt	206.343,95	
Udgifter / Rep./Vedl.	69.203,01	
afskrivning	43.349,95	
<i>Indtægter ialt</i>	<u>352.461,58</u>	
Saldo (overskud)	<u>33.564,67</u>	

Elforbrug :

kw/h	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2016	85.803	86.051	110.016	106.693	109.664	104.477	104.931	106.642	105.670	109.443	105.851	107.085
2017	107.993	99.636	107.484	103.532	108.042	103.320	105.650	106.563	105.896	110.479	105.690	107.803
2018	95.188	87.233	95.446	91.079	93.613	91.357	89.312	8.817				

Vandforbrug :

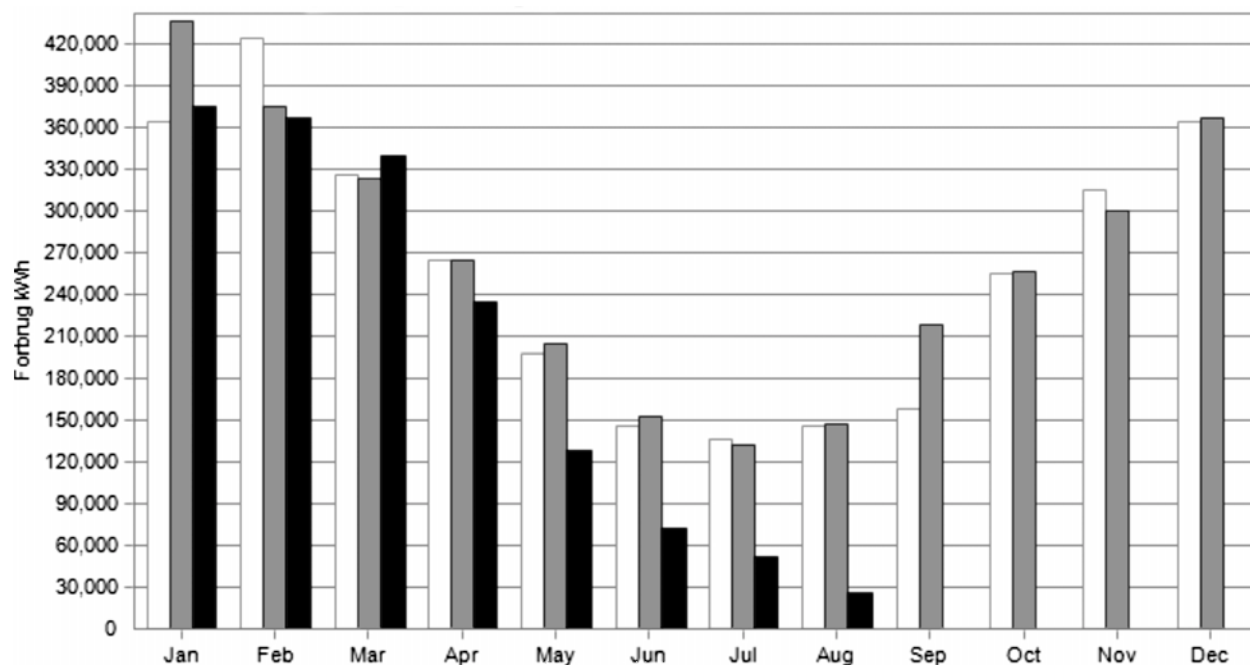

m3	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2016	715	762	755	775	790	692	667	711	729	695	646	608
2017	639	860	599	576	588	583	562	600	595	594	564	551
2018	500	441	417	566	599	552	548	287				

2018 – Vandforbruget i SSFs pensionistboliger registreres ultimo december.

Varmeforbrug:

kw/h	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2016	363.670	423.409	324.923	263.827	197.285	145.307	136.174	146.003	157.953	254.348	314.572	363.885
2017	435.723	374.023	322.794	264.058	204.405	152.035	132.675	147.093	217.285	256.609	299.503	366.698
2018	374.487	366.543	339.765	234.388	128.069	71.830	52.406	25.846				

2018 – Varmeforbruget i SSFs pensionistboliger registreres ultimo december

BLÅ BERETNING 2018

Sydslesvigsk Forening
Norderstr. 76
24939 Flensburg
Telefon +49 461 144 08-0
www.syfo.de